

**COLLEGE
VAN
PROCUREURS-GENERAAL**

**COLLEGE
DES
PROCUREURS GENERAUX**

Brussel, 15 september 2005.

Bruxelles, le 15 septembre 2005.

**Omzendbrief nr. COL 10/2005
van het College van
Procureurs-generaal bij de
Hoven van Beroep**

**Circulaire n° COL 10/2005 du
Collège des Procureurs
généraux près les Cours
d'appel**

Mijnheer/Mevrouw de Procureur-generaal,
Mijnheer de Federale Procureur,
Mijnheer/Mevrouw de Procureur des
Konings,
Mijnheer/Mevrouw de Arbeidsauditeur,

Monsieur/Madame le Procureur général,
Monsieur le Procureur fédéral,
Monsieur/Madame le Procureur du Roi,
Monsieur/Madame l'Auditeur du Travail,

**BETREFT: MINISTERIËLE RICHTLIJN
BETREFFENDE DE SEKSUELE AGRRESSIE SET
(S.A.S.).**

**OBJET: DIRECTIVE MINISTÉRIELLE RELATIVE
AU SET AGRSSION SEXUELLE (S.A.S.).**

Naar aanleiding van de evaluatie van de ministeriële richtlijn betreffende de seksuele agressie set van 15 december 1998, is op 15 september 2005 een nieuwe richtlijn aangenomen. Deze richtlijn treedt in werking op 1 oktober 2005.

De correcte toepassing van deze richtlijn, waarvan de tekst is ingesloten, moet enerzijds de kwaliteit van de onderzoeken inzake verkrachtingen of aanrandingen van de eerbaarheid waarborgen en, anderzijds, toelaten de psychologische verwarring veroorzaakt door seksuele agressie te beperken en aldus een secundaire victimisering te vermijden.

De bijgevoegde tabel geeft een praktisch overzicht van de inhoud van de richtlijn ten behoeve van magistraten, politieambtenaren, artsen en justitieassistenten. Het past echter, voor degenen die gevallen van seksuele agressie zullen behandelen, de richtlijn en zijn bijlagen volledig en aandachtig te lezen.

De Dames en Heren procureurs des Konings zullen zich vergewissen van de goede kennis en de correcte uitvoering van de onderrichtingen die zijn opgenomen in de richtlijn, zowel door de magistraten als door de politieambtenaren en de gevorderde artsen. Men zal een bijzondere aandacht besteden aan de kwaliteit van het slachtofferonthaal en -bejegening en aan het optimale gebruik van de uitgevoerde monsternames, met name de verwezenlijking van DNA-analyses, evenals de registratie van de genetische profielen in de nationale gegevensbank van het N.I.C.C. en de vergelijking ervan met de gegevens die reeds in voornoemde gegevensbank geregistreerd zijn.

Ze zullen er in het bijzonder over waken de noodzakelijke maatregelen te nemen ter verduidelijking van bepaalde uitvoeringsmodaliteiten van de richtlijn in hun arrondissement. Het betreft, hoofdzakelijk, het opmaken van de lijst van artsen en/of ziekenhuizen die gevorderd kunnen worden om slachtoffers van seksuele agressie te onderzoeken (zie punt 2.3.), het gebeurlijk afsluiten van samenwerkingsprotocollen met de ziekenhuizen die bereid zijn om bij hoogdringendheid slachtoffers van seksuele agressie te ontvangen (zie punten 2.4. en 2.5.), het bepalen van opslagplaatsen voor de S.A.S. en de kits voor orale monsternamen (zie punt 3.2.) en de verificatie van de omstandigheden waarin het laboratorium voor technische en wetenschappelijke politie de overtuigingsstukken onderzoekt (zie punt 5.3.2.).

Suite à l'évaluation de la directive ministérielle relative au set agression sexuelle du 15 décembre 1998, une nouvelle directive a été adoptée ce 15 septembre 2005. Cette directive entrera en vigueur le 1er octobre 2005.

L'application correcte de cette directive dont le texte est joint à la présente doit, d'une part, garantir la qualité des enquêtes relatives à des faits de viol ou d'attentat à la pudeur et, d'autre part, permettre de limiter les perturbations psychologiques résultant de l'agression sexuelle et d'éviter ainsi une victimisation secondaire.

Le tableau annexé à la présente donne un aperçu pratique du contenu de la directive à l'intention des magistrats, fonctionnaires de police, médecins et assistants de justice. Il convient néanmoins que ceux d'entre eux qui seront appelés à traiter des cas d'agression sexuelle lisent attentivement l'intégralité de la directive et de ses annexes.

Mesdames et Messieurs les procureurs du Roi s'assureront de la bonne connaissance et de l'exécution correcte des instructions contenues dans la directive tant par les magistrats que les fonctionnaires de police et médecins requis. Une attention toute particulière sera réservée à la qualité de l'accueil et de l'assistance aux victimes et à l'exploitation optimale des prélèvements effectués, en particulier la réalisation des analyses génétiques ainsi que l'enregistrement des profils génétiques dans la banque de données nationale de l'I.N.C.C. et leur comparaison avec les données déjà enregistrées dans ladite banque.

Ils veilleront par ailleurs tout particulièrement à prendre les mesures nécessaires pour préciser certaines modalités de la mise en œuvre de la directive dans leur arrondissement. Il s'agit, pour l'essentiel, de l'établissement de la liste des médecins et/ou services hospitaliers pouvant être requis pour procéder à l'examen des victimes d'une agression sexuelle (voir point 2.3.), de la conclusion éventuelle d'accords de coopération avec les services hospitaliers acceptant de recevoir en urgence des victimes d'agression sexuelle (voir points 2.4. et 2.5.), de la détermination de lieux d'entreposage des S.A.S et des kits de prélèvements bucaux (voir point 3.2.) et de la vérification des conditions dans lesquelles le laboratoire de police technique et scientifique procède à l'examen des pièces à conviction (voir point 5.3.2.).

Deze verschillende maatregelen zullen ten laatste drie maanden na de inwerkingtreding van de nieuwe richtlijn worden genomen en aan de procureur-generaal meegedeeld.

Gebeurlijke moeilijkheden bij de toepassing van de ministeriële richtlijn zullen dadelijk aan de procureur-generaal worden meegedeeld.

Ces différentes mesures devront être prises au plus tard trois mois après l'entrée en vigueur de la nouvelle directive et communiquées au procureur général.

Les éventuelles difficultés rencontrées dans l'application de la directive ministérielle seront communiqués sans délai au procureur général.

Voor het College van Procureurs-generaal (A. VAN OUDENHOVE, Procureur-generaal te Brussel; F. SCHINS, Procureur-generaal te Gent; C. VISART DE BOCARMÉ, Procureur-generaal te Luik; G. LADRIÈRE, Procureur-generaal te Bergen; C. DEKKERS, Procureur-generaal te Antwerpen).

Pour le Collège des Procureurs généraux (A. VAN OUDENHOVE, Procureur général à Bruxelles; F. SCHINS, Procureur général à Gand; C. VISART DE BOCARMÉ, Procureur général à Liège; G. LADRIÈRE, Procureur général à Mons; C. DEKKERS, Procureur général à Anvers).

F. SCHINS,
Procureur-generaal te Gent,
Voorzitter van het College.

F. SCHINS,
Procureur général à Gand,
Président du Collège.

**SAMENVATTING VAN DE MINISTERIELE RICHTLIJN VAN 15 SEPTEMBER 2005
BETREFFENDE DE SEKSUELE AGRESSIE SET (S.A.S.)
ten behoeve van de parketmagistraten en de politiediensten
(en ter informatie van de onderzoeksrechters)**

<p>1.DOEL (zie 1.1.) en BESCHRIJVING van de S.A.S. (zie 1.2.)</p> <p><i>NB: Bijlage 3 beschrijft de kit voor orale monstername.</i></p>	<p>1.1. Doel</p> <ul style="list-style-type: none"> a) de vaststellingen betreffende verkrachting of aanranding van de eerbaarheid uniformiseren; b) verzekeren dat bewijsmateriaal over de schuld of de onschuld van een verdachte wordt verzameld, dankzij de vaststelling van de genetische afdruk van de dader, vanuit een DNA-analyse van de monsternames; c) aandacht en bijstand aan het slachtoffer en zijn verwanten verlenen teneinde de psychologische verwarring te beperken en secundaire victimisering te vermijden. <p>1.2. Beschrijving van de S.A.S</p> <ul style="list-style-type: none"> a) de S.A.S. bestaat in twee vormen : voorverpakte set of onverpakt los geleverd materiaal; b) de verpakte set bevat: onderrichtingen en instrumenten voor de arts + onderrichtingen voor de politieambtenaren + inlichtingen bestemd voor het slachtoffer.
<p>2. PERSONEN BEVOEGD OM DE S.A.S. TE GEBRUIKEN. (zie 2)</p> <p><i>NB: Bijlage 4 beschrijft de te volgen procedure in een ziekenhuis.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> a) criteria: arts met een perfecte kennis van de S.A.S.; voert de medische vaststellingen uit onder omstandigheden die de noden van het slachtoffer van seksuele agressie zoveel mogelijk respecteren (zie 2.1.); b) welke arts ? (zie 2.2.) <ul style="list-style-type: none"> - ofwel een wetsdokter, - ofwel een arts van een ziekenhuis (in dit geval, indien na het onderzoek blijkt dat het slachtoffer seksuele, fysische of psychologische trauma's vertoont die doen vrezen voor hetzij een ongeneeslijk lijkende ziekte, hetzij een blijvende ongeschiktheid tot het verrichten van persoonlijke arbeid, hetzij het volledig verlies van het gebruik van een orgaan, hetzij een zware verminking, wordt een wetsdokter gevorderd om de gevolgen ervan te bepalen); c) lijst van de artsen of ziekenhuizen opgemaakt door de procureur des Konings, die zich verzekert van de correcte toepassing van de onderrichtingen van de richtlijn (zie 2.3.); d) de procureur des Konings maakt samenwerkingsprotocollen op met de ziekenhuizen die bereid zijn om bij hoogdringendheid, op vordering van de gerechtelijke overheid, slachtoffers van seksuele agressie te ontvangen en die er zich toe engageren om bepaalde in de richtlijn voorziene voorwaarden na te leven (zie 2.4. en 2.5.); e) het NICC verspreidt het materiaal over de erkende artsen en ziekenhuizen (zie 2.6); f) eed afgelegd door de gevorderde arts (zie 2.7.) en taal van de vaststellingen (zie 2.8.); g) mogelijkheid voor het slachtoffer zich te laten bijstaan door een arts naar zijn keuze (zie 2.9.).

3. PLAATS VAN BEWARING VAN DE S.A.S. (zie 3)	<p>a) NICC staat in voor hernieuwing van de voorraad en stockering alsook voor de verspreiding van de S.A.S., de gidsen en de kits over de gewoonlijk gevorderde artsen (zie 3.1.);</p> <p>b) de procureur des Konings kan een andere opslagplaats aanwijzen (zie 3.2.).</p>
4. VOORWAARDEN VOOR HET GEBRUIK VAN DE S.A.S. (zie 4)	<p>a) de politieambtenaar moet in geval van verkrachting of aanranding van de eerbaarheid steeds onderrichtingen aan de procureur des Konings vragen (zie 4.1.);</p> <p>b) de bevoegdheid om het gebruik van de S.A.S. te vorderen, behoort toe (gelet op artikel 90bis Sv.) :</p> <ul style="list-style-type: none"> • aan de procureur des Konings in geval van een op heterdaad ontdekt of als zodanig beschouwd misdrijf (art. 41 Sv.) of in geval van schriftelijke toestemming van het meerderjarige slachtoffer; • aan de onderzoeksrechter indien: <ul style="list-style-type: none"> ○ er geen sprake is van ontdekking op heterdaad en het meerderjarige slachtoffer geen schriftelijke toestemming geeft om de S.A.S. te gebruiken; ○ er geen sprake is van ontdekking op heterdaad en het slachtoffer minderjarig is; <p>c) gevallen waarin het gebruik van de S.A.S. is aanbevolen:</p> <p style="margin-left: 20px;"><u>Verkrachting</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -zeker binnen een termijn die korter of gelijk is aan 24 uur sinds de feiten -na 24 uur als er verdachte biologische vlekken vastgesteld worden; <p style="margin-left: 20px;"><u>Aanranding van de eerbaarheid</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -nuttig indien de dader elementen die als aanwijzing kunnen dienen heeft nagelaten (haren, vezels, biologische vlekken); <p>d) de magistraat stelt twee vorderingen op (zie 4.3.), de eerste om de arts aan te wijzen, de tweede om het wetenschappelijk laboratorium aan te wijzen;</p> <p>e) Het is uiterst belangrijk dat elk genetisch profiel dat dankzij de monsternames geïdentificeerd wordt in de nationale gegevensbank van het N.I.C.C. geregistreerd wordt en het voorwerp uitmaakt van een vergelijking met de gegevens die reeds in de voornoemde gegevensbank geregistreerd zijn (zie art. 44ter van het Wetboek van Strafvordering en de wet van 20 mei 1999 en het model van vordering voor het bekomen van een vergelijking van resultaten van DNA-analyses in bijlage 6)</p>
5. GEBRUIK VAN DE S.A.S. en PROCEDURE (zie 5)	

<p>1. De politieambtenaar :</p> <p><i>De gids voor de politiediensten, gevoegd bij de richtlijn (bijlage 2), zet meer nauwkeurig de rol van de politieambtenaren uiteen. Hij bevat vier fiches :</i></p> <p><i>1° proces-verbaal en verhoor</i> <i>2° beslissing van de magistraat</i> <i>3° bewaring van de sporen</i> <i>4° seksuele agressie set</i> <i>5° politieke slachtofferbejegening</i></p> <p><i>Bijlage 5 beschrijft het traject van de S.A.S.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> a) wijst er op dat de naam van het slachtoffer niet op de monsternames mag worden vermeld; b) is niet aanwezig bij het medisch onderzoek zelf; c) mag geen dwang op het slachtoffer uitoefenen; d) verzegelt de doos met de monsternames door middel van de daartoe bestemde veiligheidsetiketten, in aanwezigheid van de arts en het slachtoffer; e) idem indien de arts onverpakt materiaal heeft gebruikt (hij verzegelt dan het zakje); f) verzegelt de zak die de kleren en voorwerpen van het slachtoffer bevat en stelt een proces-verbaal van inbeslagneming op; g) maakt de kleren en voorwerpen over aan het laboratorium voor technische en wetenschappelijke politie, op mondelinge vordering van de magistraat, bevestigd door een kantschrift (met het oog op monsternamen van sporen en aanwijzingen + proces-verbaal of rapport van de resultaten) (zie 5.3.1.). Indien dit laboratorium het onderzoek niet kan uitvoeren, wordt het aan het wetenschappelijk laboratorium toevertrouwd (zie 5.3.2.); h) neemt terug de kleren en voorwerpen in ontvangst evenals de monsternames en maakt deze over aan het wetenschappelijk laboratorium. In geval van negatieve resultaten worden ze rechtstreeks ter griffie neergelegd; i) bezorgt binnen de 24 uur na de verzegeling de S.A.S. aan het wetenschappelijk laboratorium. Indien dit niet mogelijk is, moet de arts de set koud bewaren en bezorgt de politieambtenaar de set uiterlijk 3 dagen na de verzegeling; j) zendt de onkostenstaat over aan de procureur des Konings voor taxatie; k) stelt een proces-verbaal op met de vermeldingen opgesomd in punt 5.5.1., waaraan de witte pagina's van het medisch rapport (onder omslag) en de inventaris van de kleren en voorwerpen gevoegd worden.
<p>2. De arts (zie 5.2.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> a) bezorgt de witte pagina's van het medisch rapport onder omslag aan de politieambtenaar en voegt de gele pagina's bij de doos die, of het zakje dat, de monsternames bevat; b) bewaart de blauwe pagina's voor zijn persoonlijk dossier; c) overhandigt de zak met de kleren en voorwerpen van het slachtoffer aan de politieambtenaar. <p>N.B. de honoraria zijn gerechtskosten.</p>

<p>3. Het wetenschappelijk laboratorium (zie 5.4.)</p>	<p>a) aangewezen door de magistraat; b) bij voorkeur het NICC; c) alle monsternames worden in principe geanalyseerd. Na analyse maakt het laboratorium de S.A.S. en, in voorkomend geval, de kleren en voorwerpen over aan de politiedienst die deze ter griffie zal neerleggen.</p>
<p>6. SLACHTOFFERZORG (zie 6) (Bijlage 7 bevat de adressen van de diensten voor slachtofferonthaal en de centra voor slachtofferhulp)</p>	
<p>1. De politiediensten (6.1.)</p>	<p>De politieambtenaar (bij voorkeur specifiek opgeleid):</p> <ul style="list-style-type: none"> - vangt het slachtoffer op in optimale materiële omstandigheden, in een aangepast lokaal beschut tegen nieuwsgierige blikken; - geeft blijk van luisterbereidheid, geduld en begrip; - verstrekt het slachtoffer algemene inlichtingen over het verloop van de procedure; - verwijst het slachtoffer door naar de instanties die specifieke hulp of bijstand bieden; - bezorgt de lijst van de gespecialiseerde instanties voor slachtofferhulp en de gegevens van de bevoegde dienst voor slachtofferonthaal; - maakt aan het slachtoffer het notitienummer en de gegevens van het bevoegde parket over; - vraagt het slachtoffer of hij afstand wenst te doen van de in beslag genomen kleren en voorwerpen; - deelt aan het slachtoffer mee dat hij de hoedanigheid van benadeelde persoon kan verkrijgen, geeft aan hoe dit gebeurt en wijst op de gevolgen van deze verklaring; - deelt het slachtoffer mee dat hij om een kosteloze kopie van zijn verhoor kan vragen.
<p>2. De gevorderde arts (6.2.)</p>	<p>De arts:</p> <ul style="list-style-type: none"> - stelt het slachtoffer gerust, verschaft uitleg over zijn rol en over het gebruik van de S.A.S. en legt uit waartoe elke handeling en elke monsternamen dient; - licht na het onderzoek het slachtoffer in over de weg die de S.A.S. zal afleggen; - overhandigt de gids voor het slachtoffer die bij de S.A.S. is gevoegd.

3. De gerechtelijke overheden (6.3.)	<ul style="list-style-type: none">- indien niet alle monsternames geanalyseerd worden, verstrekt de magistraat hierover uitleg aan het slachtoffer, eventueel door tussenkomst van de justitieassistent slachtofferonthaal (zie 5.4.2.);- zodra dit mogelijk is, moeten de gerechtelijke overheden het slachtoffer nuttige uitleg verstrekken over de ondergane feiten, het verloop van het onderzoek en de procedure;- indien het slachtoffer of zijn verwanten voor een verhoor of een confrontatie worden uitgenodigd, verstrekken de onderzoekers en de magistraten uitleg over de noodzaak hiervan (aangepaste lokalen en bijzondere aandacht aan minderjarigen);- het slachtoffer moet over de mogelijkheden tot teruggave van zijn in beslag genomen persoonlijke bezittingen ingelicht worden. Die teruggave gebeurt in een aangepast lokaal of, indien de toestand van het slachtoffer het vereist, in zijn woonplaats. De dienst voor slachtofferonthaal kan worden aangesproken om die teruggave te organiseren en/of uit te voeren.
---	--

**RESUME DE LA DIRECTIVE MINISTERIELLE DU 15 SEPTEMBRE 2005
RELATIVE AU SET AGRESSION SEXUELLE (S.A.S.)
à l'intention des magistrats des parquets et des services de police
(et des juges d'instruction pour information)**

<p>1.OBJECTIFS (voir 1.1.) et DESCRIPTION du S.A.S. (voir 1.2.)</p> <p><i>N.B. L'annexe 3 décrit le kit de prélèvement bucal.</i></p>	<p>1.1. Objectifs</p> <ul style="list-style-type: none"> a) uniformiser les constatations relatives à des faits de viol ou d'attentat à la pudeur b) garantir l'obtention de preuves matérielles de la culpabilité ou de l'innocence d'un suspect grâce à la détermination de l'empreinte génétique de l'auteur à partir de l'analyse de l'ADN contenu dans les prélèvements c) apporter attention et assistance à la victime et à ses proches afin de limiter les perturbations psychologiques et d'éviter une victimisation secondaire <p>1.2. Description du S.A.S</p> <ul style="list-style-type: none"> a) deux formes de S.A.S. : set conditionné ou matériel non conditionné en vrac b) le set conditionné comprend : instructions et instruments pour le médecin + instructions pour les fonctionnaires de police + informations destinées à la victime
<p>2. PERSONNES HABILITEES A UTILISER LE S.A.S. (voir 2)</p> <p><i>N.B. L'annexe 4 précise la procédure à suivre au sein d'un service hospitalier</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> a) critères : médecin ayant une parfaite connaissance du S.A.S et exécutant les constatations médicales dans les conditions les plus respectueuses des besoins de la victime d'agression sexuelle (voir 2.1.) b) quel médecin ? (voir 2.2.) <ul style="list-style-type: none"> - soit médecin légiste, - soit médecin d'un service hospitalier (dans ce cas, si après l'examen, il apparaît que la victime présente des traumatismes sexuels, physiques ou psychologiques faisant craindre soit une maladie paraissant incurable, soit une incapacité permanente de travail personnel, soit la perte de l'usage absolu d'un organe, soit une mutilation grave, un médecin légiste est désigné pour déterminer les conséquences. c) liste des médecins ou services hospitaliers établie par le procureur du Roi qui s'assure de l'application correcte des instructions contenues dans la directive (voir 2.3.) d) le procureur du Roi conclut des accords de coopération avec les services hospitaliers qui acceptent de recevoir en urgence des victimes sur réquisition des autorités judiciaires et s'engagent à respecter certaines conditions précisées dans la directive (voir 2.4. et 2.5.) e) matériel distribué par l'I.N.C.C. aux médecins et centres hospitaliers reconnus (voir 2.6) f) serment prêté par le médecin requis (voir 2.7.) et langue des constatations (voir 2.8.) g) possibilité pour la victime de se faire assister d'un médecin de son choix (voir 2.9.)

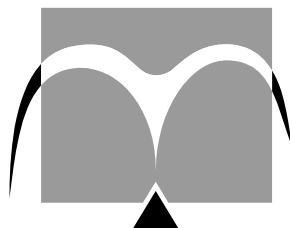
3. LIEU D'ENTREPOSAGE DES S.A.S. (voir 3)	<p>a) renouvellement du stock, stockage et distribution des S.A.S, des guides et des kits aux médecins habituellement requis par l'I.N.C.C. (voir 3.1.)</p> <p>b) le procureur du Roi peut désigner un autre lieu d'entreposage (voir 3.2.)</p>
4. CONDITIONS D'UTILISATION (voir 4)	<p>a) le fonctionnaire de police doit demander les instructions au procureur du Roi pour tout viol ou attentat à la pudeur (voir 4.1.)</p> <p>b) le pouvoir d'ordonner l'utilisation du S.A.S appartient (vu l'art. 90bis C.i.c.) :</p> <ul style="list-style-type: none"> • au procureur du Roi dans les cas de flagrant délit ou réputés tels (art.41 C.i.c.) ou en cas d'accord écrit d'une victime majeure • au juge d'instruction, si <ul style="list-style-type: none"> ○ il n'y a pas flagrant délit et la victime majeure ne donne pas son consentement écrit, ○ ou, il n'y a pas flagrant délit et la victime est mineure d'âge <p>c) hypothèses dans lesquelles l'utilisation du S.A.S. est recommandée :</p> <p><u>En cas de viol</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -certainement dans les 24 h. à compter du viol -après 24 h. si taches biologiques suspectes <p><u>En cas d'attentat à la pudeur</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -utile si l'auteur a laissé des éléments d'indices (poils, fibres, taches biologiques) <p>d) le magistrat établit deux réquisitoires (voir 4.3.), le premier pour désigner le médecin et le second pour désigner le laboratoire d'analyses scientifiques</p> <p>e) Il est primordial que tout profil génétique identifié à partir des prélèvements soit enregistré dans la banque de données nationale de l'INCC et fasse l'objet d'une comparaison avec les données déjà enregistrées dans ladite banque (voir art.44ter du Code d'instruction criminelle et la loi du 20 mai 1999 ainsi que le modèle de réquisitoire aux fins de comparaison de résultats d'analyses ADN en annexe 6)</p>
5. UTILISATION DU S.A.S. et PROCEDURE(voir 5)	

<p>1. Le fonctionnaire de police :</p> <p><i>Le guide à l'intention des services de police joint à la directive (annexe 2) explicite de manière plus détaillée le rôle des fonctionnaires de police. Il contient 4 fiches :</i></p> <p><i>1° procès-verbal et audition</i> <i>2° avis magistrat</i> <i>3° préservation des traces</i> <i>4° set agression sexuel</i> <i>5° assistance policière aux victimes</i></p> <p><i>L'annexe 5 décrit le cheminement du S.A.S.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> a) rappelle au médecin que le nom de la victime ne peut être mentionné sur les prélèvements b) n'assiste pas à l'expertise médicale c) ne peut recourir à la contrainte sur la victime d) scelle la boîte contenant les prélèvements au moyen des étiquettes prévues, en présence du médecin et de la victime e) idem si utilisation du matériel non conditionné (scelle l'enveloppe) f) scelle le sac contenant les vêtements et objets de la victime et établit un procès verbal de saisie g) transmet vêtements et objets au labo de police technique et scientifique sur réquisition verbale du magistrat confirmée par écrit. (prélèvement des traces et indices+ procès-verbal ou rapport des résultats) (voir 5.3.1.) . Si ce labo ne peut procéder à l'examen, celui-ci est confié au labo d'analyse (voir 5.3.2.) h) reprend les vêtements et objets ainsi que les prélèvements et les achemine au labo d'analyse. Si résultats négatifs, il les transmet directement au greffe i) dépose le S.A.S au labo d'analyse scientifique dans les 24 heures de l'apposition des scellés. Si pas possible, le médecin conserve au froid et le policier le transmet au plus tard dans les 3 jours j) transmet au procureur du Roi le mémoire des frais pour taxation k) établit un procès-verbal reprenant les mentions énoncées au point 5.5.1. et auquel sont joints les pages blanches du rapport médical, sous enveloppe, et l'inventaire des vêtements et objets.
<p>2. Le médecin (voir 5.2.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> a) remet les pages blanches du rapport médical sous enveloppe au fonctionnaire de police et joint les pages jaunes à la boîte ou au sachet contenant les échantillons prélevés b) garde les pages bleues pour son dossier c) confie au fonctionnaire de police le sac contenant vêtements et objets de la victime <p>N.B. les honoraires constituent des frais de justice</p>
<p>3. Le laboratoire d'analyses scientifiques (voir 5.4.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> a) désigné par le magistrat b) de préférence l'I.N.C.C. c) tous les prélèvements sont en principe analysés <p>après analyse, le labo transmet au service de police le S.A.S. et le cas échéant les objets et vêtements, en vue de leur dépôt au greffe</p>

6. ASSISTANCE AUX VICTIMES (voir 6) (l'annexe7 contient les adresses des services d'accueil des victimes et des services d'aide aux victimes	
1. au niveau des services de police (6.1.)	<p>Le fonctionnaire de police (de préférence formé) :</p> <ul style="list-style-type: none"> - accueille la victime dans des conditions matérielles optimales, dans un local approprié à l'abri des regards curieux - fait preuve d'écoute, de patience et de compréhension - lui donne des informations relatives à la suite de la procédure de manière générale - la renvoie vers des instances en vue d'une aide ou d'une assistance spécifique - lui remet la liste des organismes spécialisées en matière d'aide aux victimes et les coordonnées du service d'accueil des victimes compétent - communique à la victime le n° de notices et les coordonnées du parquet compétent - lui demande si elle souhaite abandonner ses vêtements et objets saisis - l'informe qu'elle peut se déclarer personne lésée et lui indique la manière de procéder et les effets de cette déclaration - l'informe de la possibilité qu'elle a de demander une copie gratuite de son audition
2. au niveau du médecin requis (6.2.)	<p>Le médecin :</p> <ul style="list-style-type: none"> - rassure la victime, lui explique son rôle, en quoi consiste l'utilisation du S.A.S. et les objectifs de chaque manipulation - après l'examen, il lui donne des informations relatives au parcours que va suivre le S.A.S. - il lui remet le guide à son intention contenu dans le S.A.S.
3. au niveau des autorités judiciaires (6.3.)	<ul style="list-style-type: none"> - si tous les prélèvements ne sont pas analysés, cette décision est expliquée par le magistrat à la victime, éventuellement par l'intermédiaire de l'assistant de justice pour l'accueil des victimes (voir 5.4.2.) - dès qu'elles sont en mesure de le faire, les autorités judiciaires doivent fournir à la victime toutes explications utiles sur les faits qu'elle a subis et sur le déroulement de l'enquête et de la procédure - lorsque la victime ou ses proches sont invités à se présenter pour un interrogatoire ou une confrontation, les enquêteurs et les magistrats leur fourniront des informations sur la nécessité de procéder à de telles mesures (locaux adaptés et attention particulière pour les mineurs d'âge) - la victime doit être informée des possibilités de restitution de ses effets personnels. Celle-ci aura lieu dans un local ad hoc ou, si la situation de la victime le nécessite, à son domicile. Le service d'accueil des victimes peut être sollicité pour organiser et/ou effectuer cette restitution.

**MINISTERIELE RICHTLIJN
BETREFFENDE DE SEKSUELE AGRESSIE SET (S.A.S.)**

Ten behoeve van de parketmagistraten en de politiediensten
en ter informatie van de onderzoeksrechters

MINISTER VAN JUSTITIE

LAURETTE ONKELINX

15 september 2005

INHOUDSOPGAVE

- Ministeriele richtlijn	
Inleiding	p.2
1. Doel en beschrijving van de S.A.S.	p.3
2. Personen bevoegd om de S.A.S. te gebruiken	p.4
3. Plaats van bewaring van de S.A.S.	p.5
4. Voorwaarden voor het gebruik van de S.A.S.	p.6
5. Gebruik van de S.A.S. / Procedure	p.7
5.1. Optreden van de gevorderde arts	p.7
5.2. Afsluiten van het lichamelijk onderzoek	p.7
5.3. Onderzoek van de overtuigingsstukken	p.8
5.4. Wetenschappelijke analyses	p.9
5.5. Verplichte vermeldingen in het proces-verbaal en de bijlagen	p.9
5.6. Honoraria	p.10
6. Slachtofferzorg	p.10
6.1. De politiediensten	p.10
6.2. De gevorderde arts	p.11
6.3. De gerechtelijke overheden	p.11
7. Evaluatie	p.12
- Bijlage 1 : Gids voor de slachtoffers van verkrachting of aanranding van de eerbaarheid	
- Bijlage 2 : Gids voor de politiediensten	
- Bijlage 3 : Beschrijving van de kit voor orale monsternamen	
- Bijlage 4 : Medisch onderzoek in een ziekenhuis	
- Bijlage 5 : Traject van de SAS	
- Bijlage 6 : Voorstel van vordering voor het bekomen van een vergelijking van een genetisch profiel met de gegevensbanken « Criminalistiek » en « Veroordeelden »	
- Bijlage 7 : Lijst van de centra voor slachtofferhulp en de diensten voor slachtofferonthaal	

INLEIDING

Na de inwerkingtreding van de wet van 4 juli 1989 tot wijziging van sommige bepalingen betreffende het misdrijf verkrachting werd, met het oog op een gunstig verloop van de strafonderzoeken inzake verkrachting of aanranding van de eerbaarheid, een S.A.S.-voorraad aangelegd.

Op 3 augustus 1992 hebben de procureurs-generaal een circulaire met betrekking tot het gebruik van de S.A.S. uitgevaardigd.

Een technische groep, bestaande uit wetsdokters en vertegenwoordigers van diverse wetenschappelijke laboratoria, maakte aan de minister van Justitie een nota over waarin eventuele wijzigingen aan of verbeteringen van de S.A.S. werden voorgesteld.

Bij het aanleggen van een nieuwe S.A.S.-voorraad is hiermee rekening gehouden.

Er drongen zich nieuwe richtlijnen op die rekening houden met de ervaringen uit het verleden, de belangrijke wetswijzigingen die de afgelopen jaren zijn tussengekomen en de aandacht die in het kader van de strafrechtspleging aan het slachtoffer moet worden besteed.

Het blijkt in het belang van de slachtoffers aangewezen om de regels voor het gebruik van de S.A.S. te uniformiseren.

Huidige richtlijn is het resultaat van de evaluatie van de richtlijn van 15 december 1998, die werd uitgevaardigd ter vervanging van de circulaire van de procureurs-generaal van 3 augustus 1992.

1. DOEL EN BESCHRIJVING VAN DE S.A.S.

1.1 Doel

- a) de vaststellingen betreffende verkrachting of aanranding van de eerbaarheid uniformiseren;
- b) verzekeren dat, in de best mogelijke omstandigheden, bewijsmateriaal wordt verzameld dat toelaat bij te dragen tot de beoordeling van de schuld of de onschuld van een verdachte, dankzij de vaststelling van de genetische afdruk van de dader vanuit een DNA-analyse van de monsternames¹. Zelfs in de veronderstelling dat de monsternames ontoereikend zijn om een DNA-analyse uit te voeren, kan een analyse van microsporen (in het bijzonder haren, vezels), gevonden op het slachtoffer en op de verdachte, het bewijs leveren van lichamelijk contact tussen beide personen. De nauwgezetheid die wordt verlangd van de gevorderde arts laat immers toe ook andere substanties dan sperma op te sporen. De afnames van urine en bloed op het slachtoffer laten toe na te gaan of psychoactieve stoffen zijn toegediend om de verkrachting te vergemakkelijken;
- c) gedurende de volledige procedure aan het slachtoffer en zijn verwanten de nodige aandacht en bijstand verlenen, teneinde de door de seksuele agressie veroorzaakte psychologische verwarring te beperken en secundaire victimisering te vermijden. Aan minderjarige slachtoffers zal bijzondere aandacht worden besteed.

1.2 Beschrijving van de S.A.S.

1.2.1 De S.A.S. bestaat in twee vormen: enerzijds in de vorm van een voorverpakte set en, anderzijds, in de vorm van onverpakt, los geleverd materiaal.

1.2.2 De verpakte S.A.S. bestaat uit een reeks onderrichtingen en instrumenten die de gevorderde arts toelaten op een slachtoffer van verkrachting of aanranding van de eerbaarheid de nodige monsternames te verrichten, aan de hand van dewelke een wetenschappelijk laboratorium bewijselementen inzake de identiteit van de dader kan achterhalen.

De set bevat eveneens informatie bestemd voor het slachtoffer (zie bijlage 1). Verder zijn er onderrichtingen voor de politieambtenaren (zie bijlage 2).

1.2.3 Ook onverpakt materiaal staat ter beschikking van de gevorderde arts. Het gaat om los geleverde benodigdheden (instrumenten, onderrichtingen voor de arts en informatie voor het slachtoffer).

1.2.4 De S.A.S.- "verdachte" bestaat niet meer, vermits er zelden gebruik werd van gemaakt. Het kan niettemin noodzakelijk blijken de verdachte aan een onderzoek te onderwerpen. In dat geval kan het los geleverde materiaal worden gebruikt.

¹ Met de ontwikkeling van de DNA-gegevensbanken zullen ook vergelijkingen mogelijk zijn tussen het DNA afkomstig van monsternames en het in de gegevensbank geregistreerde DNA, wat in bepaalde gevallen de identificatie van een verdachte zal toelaten.

Administratieve inlichtingen betreffende de verdachte zijn eveneens nuttig voor het wetenschappelijk laboratorium. Het Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie verspreidt onder de artsen die gewoonlijk gevorderd worden om de S.A.S. te gebruiken een document "Administratieve inlichtingen betreffende de verdachte".

1.2.5 Op de S.A.S. wordt niet langer een vervaldatum vermeld aangezien hij niet onderhevig is aan kwaliteitsverlies na verloop van tijd.

1.2.6 Het NICC stelt de wetsdokters en de politiediensten een gestandaardiseerde kit voor orale monsternamen ter beschikking, die toelaat referentiestalen af te nemen (slachtoffer, verdachte). Hij wordt omschreven in bijlage 3.

2. PERSONEN BEVOEGD OM DE S.A.S. TE GEBRUIKEN

2.1 Het is van essentieel belang dat de medische vaststellingen gebeuren door een arts met een perfecte kennis van de S.A.S. en dat ze worden uitgevoerd onder omstandigheden die de noden van een slachtoffer van seksuele agressie zoveel mogelijk respecteren.

2.2 De gevorderde arts is ofwel een wetsdokter, ofwel een arts van een ziekenhuis waarmee de procureur des Konings een samenwerkingsprotocol als bedoeld in punt 2.4 heeft afgesloten².

Indien na het onderzoek door een arts die geen wetsdokter is, blijkt dat het slachtoffer seksuele, fysische (bv. als gevolg van slagen) of psychologische trauma's vertoont, die doen vrezen voor hetzij een ongeneeslijk lijkende ziekte, hetzij een blijvende ongeschiktheid tot het verrichten van persoonlijke arbeid, hetzij het volledig verlies van het gebruik van een orgaan, hetzij een zware verminking, is er reden toe om een wetsdokter te vorderen voor een onderzoek van het slachtoffer waarbij de gevolgen van de op zijn persoon gepleegde daden worden vastgesteld.

2.3 Elke procureur des Konings houdt een lijst bij van de artsen of ziekenhuizen die gevorderd kunnen worden om slachtoffers van seksueel geweld te onderzoeken. Bij het opmaken van deze lijst wordt rekening gehouden met de middelen en competenties die in het gerechtelijk arrondissement of in de nabijheid ervan beschikbaar zijn.

De procureur des Konings verzekert er zich van dat de artsen en ziekenhuizen de instructies die in huidige richtlijn zijn opgenomen correct toepassen.

2.4 De procureur des Konings maakt een samenwerkingsprotocol op met de ziekenhuizen die bereid zijn bij hoogdringendheid, op vordering van de gerechtelijke overheid, slachtoffers van seksuele agressie te ontvangen.

Deze protocollen voorzien dat het ziekenhuis er zich toe engageert om:

- de gerechtelijke overheden permanent te laten beschikken over:

² Volgens de richtlijn van 15 december 1998 diende bij voorkeur op wetsdokters beroep te worden gedaan. Na evaluatie van deze richtlijn, is beslist hiervan af te zien. De procureur des Konings dient de voorwaarden voor het gebruik van de S.A.S. binnen zijn arrondissement vast te leggen wat, rekening houdend met de beschikbare middelen en competenties, de beste manier is om de doelstellingen van huidige richtlijn te bereiken (zie punt 1.1).

- een gynecoloog en/of een pediater
- een S.A.S.
- een lokaal voor het onthaal van de te onderzoeken persoon
- urgentiekledij
- een lokaal uitgerust met communicatiemiddelen ten behoeve van het strafonderzoek

- erop toe te zien dat de gevorderde arts de procedure voor het gebruik van de S.A.S. respecteert (zie bijlage 4).

2.5 De procureur des Konings bezorgt aan de procureur-generaal van het rechtsgebied de lijst van artsen of ziekenhuizen bedoeld in punt 2.3 en een kopie van de samenwerkingsprotocollen die binnen het arrondissement zijn afgesloten als bedoeld in punt 2.4

2.6 Het NICC is ermee belast de S.A.S. te verspreiden over de artsen en ziekenhuizen die voorkomen op de door de procureurs des Konings bezorgde lijsten.

2.7 De arts waarop beroep wordt gedaan, legt de eed af in de volgende bewoordingen:

"Ik zweer dat ik mijn taak naar eer en geweten nauwgezet en eerlijk zal vervullen".

Deze eed is verplicht en moet worden afgelegd voor met de uitvoering van de opdracht wordt gestart.

Krachtens artikel 44, derde lid, van het Wetboek van Strafvordering kan de eed worden afgelegd hetzij mondeling ten overstaan van de verzoekende overheid, hetzij door aanbrenging van het formulier op het verslag, hetzij bij een gedagtekend en ondertekend geschrift.

De niet-naleving van deze formaliteit wordt met de nietigheid van het deskundigenverslag gesanctioneerd.

2.8 De vaststellingen naar aanleiding van het gebruik van de S.A.S. gebeuren in de taal van de procedure.

2.9 Krachtens artikel 90*bis*, tweede lid, van het Wetboek van Strafvordering, kan het slachtoffer zich tijdens het onderzoek laten bijstaan door een arts naar zijn keuze.

3. PLAATS VAN BEWARING VAN DE S.A.S.

3.1 Het Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie staat in voor de stockering en de verspreiding van de S.A.S. en de bijhorende gidsen, alsook van de kits voor orale monsternamen. De verspreiding gebeurt, in voldoende hoeveelheden, over de artsen die gewoonlijk door de parketmagistraten of door de onderzoeksmagistraten voor het gebruik van de S.A.S worden gevorderd. Het NICC staat tevens in de voor de hernieuwing.

De artsen bewaren de S.A.S. enkel voor persoonlijk professioneel gebruik.

De gewoonlijk gevorderde artsen zullen erover waken dat ze door het Instituut bevoorrad worden.

3.2 Het is aan de procureur des Konings om te beslissen of de S.A.S. en de kits voor orale monsternamen ten behoeve van de gewoonlijk gevorderde artsen ook op

andere plaatsen worden opgeslagen, zoals de diensten "101", de permanenties van de gerechtelijke diensten van het arrondissement, de universitaire ziekenhuizen. Een veelvoud van opslagplaatsen moet evenwel vermeden worden.

In voorkomend geval wordt een kopie van de beslissing door toedoen van het College van procureurs-generaal overgemaakt aan het Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie. Het Instituut zal de S.A.S. aan de vermelde diensten bezorgen.

4. VOORWAARDEN VOOR HET GEBRUIK VAN DE S.A.S. (zie bijlage 5)

4.1 In geval van verkrachting of aanranding van de eerbaarheid moet de politieambtenaar steeds contact opnemen met de procureur des Konings voor onderrichtingen.

De wettelijke bepalingen inzake het onderzoek aan het lichaam zijn van toepassing. Gelet op artikel 90bis van het Wetboek van Strafvordering behoort de beslissing om de S.A.S. te gebruiken tot de bevoegdheid van de procureur des Konings in geval van een op heterdaad ontdekt of als zodanig beschouwd misdrijf zoals bepaald in artikel 41 van het Wetboek van Strafvordering, en ook ingeval het meerderjarige slachtoffer schriftelijke toestemming geeft om de S.A.S. te gebruiken. In de andere gevallen wordt de beslissing genomen door de onderzoeksrechter of door de kamer van inbeschuldigingstelling.

De procureur des Konings kan dus niet beslissen de S.A.S. te gebruiken in de volgende situaties:

- er is geen sprake van ontdekking op heterdaad en het meerderjarige slachtoffer geeft geen schriftelijke toestemming om de S.A.S. te gebruiken;
- er is geen sprake van ontdekking op heterdaad en het slachtoffer is minderjarig.

4.2 Om de doelstelling omschreven in punt 1.1 b) te bereiken, is het gebruik van de S.A.S. zeker aanbevolen binnen een termijn die korter is dan of gelijk is aan 24 uur na de verkrachting. De S.A.S. kan na die termijn worden gebruikt indien op het slachtoffer verdachte biologische vlekken worden vastgesteld, bijvoorbeeld op de kledij of op de huid.

Bij aanranding van de eerbaarheid is het gebruik van de S.A.S. nuttig indien de dader elementen die als aanwijzing kunnen dienen heeft nagelaten (inzonderheid haren, vezels, diverse biologische vlekken).

Zelfs indien de verdachte bekent voordat een genetische analyse is uitgevoerd, is het raadzaam een biologisch referentemonster af te nemen zodat een wetenschappelijk bewijs van het misdrijf kan worden voorgelegd en het daderprofiel in de nationale genetische gegevensbank kan worden opgeslaan.

4.3 Indien wordt besloten de S.A.S. te gebruiken, stellen de gerechtelijke overheden gelijktijdig twee vorderingen op: de ene betreffende de aanwijzing van de arts, de andere betreffende de aanwijzing van het wetenschappelijk laboratorium. De vorderingen kunnen mondeling geschieden, op voorwaarde dat zij zo spoedig mogelijk schriftelijk worden bevestigd.

4.4 De wet van 22 maart 1999 betreffende de identificatieprocedure via DNA-analyse in strafzaken is in werking getreden op 20 mei 1999 (*B.S.*, 20 mei 1999). De wet, die met name een artikel 44ter in het Wetboek van Strafvordering heeft ingevoegd, omschrijft de procedure om een DNA-analyse te vorderen en de analyseresultaten te vergelijken met de gegevens die zijn opgeslaan in de gegevensbanken « Criminalistiek » en « Veroordeelden ». Een model om vergelijkende analyses te vorderen, wordt voorgesteld in bijlage 6.

5. GEBRUIK VAN DE S.A.S. / PROCEDURE

5.1 Optreden van de gevorderde arts

Vooraleer de gevorderde arts het onderzoek verricht, wijst de politieambtenaar er op dat de naam van het slachtoffer niet op de monsternames mag worden vermeld.

De politieambtenaar is niet aanwezig bij het medisch onderzoek zelf.

Voor het overige moeten de gebruikelijke regels worden nageleefd, inzonderheid:

- het verbod dwang uit te oefenen: het slachtoffer kan het gebruik van de S.A.S. weigeren: de beslissing van de gerechtelijke overheid houdt enkel de toelating in voor de tussenkomst van een deskundige;
- de verplichting om voor de monsternames en de vaststellingen enkel het in het punt 1.2. omschreven materiaal te gebruiken;
- de verzending aan de diensten van de bevoegde procureur des Konings van de onkostenstaat (in tweevoud), met toevoeging van de vordering.

5.2 Afsluiten van het lichamelijk onderzoek

5.2.1 De arts bezorgt de witte pagina's van het medisch rapport onder omslag aan de politieambtenaar en voegt de gele pagina's bij de doos die of het zakje dat de monsternames bevat. Hij maakt de blauwe pagina's los en bewaart deze voor zijn persoonlijk dossier.

Nadat de arts de nodige monsternames heeft gedaan, wordt de doos door de politieambtenaar verzegeld door middel van de daartoe bestemde veiligheidsetiketten, en dit in aanwezigheid van de arts en het slachtoffer. Alle monsternames, maar ook het ongebruikt gebleven materiaal, moeten in de doos worden teruggeplaatst.

Indien de arts onverpakt materiaal heeft gebruikt, doet hij de monsternames in het zakje dat door de politieambtenaar wordt verzegeld, in aanwezigheid van de arts en het slachtoffer.

5.2.2 De arts overhandigt aan de politieambtenaar de grote papieren zak met de tijdens de agressie gedragen kleren en voorwerpen. Er weze opgemerkt dat elk stuk in een apart zakje wordt gestopt en al deze zakjes op hun beurt in de grote papieren zak worden gestopt. Op de zak worden het identificatienummer van de S.A.S. en het notitienummer vermeld.

Indien het slachtoffer voor het medisch onderzoek van kledij heeft gewisseld, wordt het verzocht de kleren en voorwerpen die het droeg op het moment van de feiten aan de politiedienst te overhandigen.

In beide gevallen neemt de politieambtenaar - officier van gerechtelijke politie - deze stukken in beslag met inachtneming van de wettelijke regels. Daartoe maakt hij een proces-verbaal van inbeslagneming op alsook een gedetailleerde inventaris van de stukken op grond van de verklaringen van de gevorderde arts. De inventaris wordt door de aanwezige personen in tweevoud opgemaakt: het ene exemplaar wordt aan de zak gehecht (zonder de naam van het slachtoffer), het andere aan het proces-verbaal. De zak wordt door de politieambtenaar verzegeld door middel van de daartoe bestemde etiketten, in aanwezigheid van de arts en het slachtoffer.

5.3 Onderzoek van de overtuigingsstukken

5.3.1 In principe maakt de politieambtenaar, op mondelinge vordering van de magistraat, de kleren en voorwerpen over aan het laboratorium voor technische en wetenschappelijke politie. Deze vordering wordt bevestigd door een kantschrift. Hij maakt tevens een kopie van de inventaris van de inbeslagneming en het kantschrift over.

Het laboratorium voor technische en wetenschappelijke politie onderzoekt alle elementen die nuttig zijn voor het onderzoek, neemt monsters van de sporen en aanwijzingen en fotografeert deze in voorkomend geval. Het maakt een proces-verbaal of een rapport op van de resultaten van zijn onderzoek.

Indien de resultaten positief zijn, worden deze meegedeeld aan de magistraat. De kleren en voorwerpen worden aan de verbaliserende politiedienst terugbezorgd, samen met de eventuele monsternames, om voor analyse te worden overgemaakt aan het (de) aangewezen laboratorium (laboratoria). Indien verschillende laboratoria zijn aangewezen, zullen zij de stukken ontvangen die voor elk van hen bestemd zijn. In geval van negatieve resultaten, worden de kleren en voorwerpen door de verbaliserende politiedienst opnieuw ter griffie van de correctionele rechtbank neergelegd.

5.3.2 Indien het laboratorium voor technische en wetenschappelijke politie niet over de nodige infrastructuur beschikt om het onderzoek uit te voeren in omstandigheden die de risico's op besmetting beperken, zal de procureur des Konings beslissen dat, bij gebruik van de S.A.S. in zijn ambtsgebied, het voorafgaand onderzoek van de stukken niet gebeurt door het laboratorium voor technische en wetenschappelijke politie, maar door het wetenschappelijk laboratorium dat wordt aangewezen om de S.A.S. te analyseren. Deze beslissing wordt aan de procureur-generaal en aan de politiediensten van het gerechtelijk arrondissement meegedeeld.

In dat geval moet de vordering tot analyse van de S.A.S. vermelden dat de opdracht zich uitstrekt tot het onderzoek van de kleren en voorwerpen en, wanneer de resultaten positief zijn, hun analyse. De politieambtenaar maakt, in datzelfde geval, de zak met kleren en voorwerpen over aan het wetenschappelijk laboratorium dat is aangewezen om de S.A.S. te analyseren.

5.3.3 De politieambtenaar bezorgt de S.A.S. zo spoedig mogelijk aan het door de gerechtelijke overheid aangewezen wetenschappelijk laboratorium.

Indien de S.A.S. niet binnen de 24 uur na de verzegeling naar het laboratorium kan worden gebracht, moet de arts de set koud (in de koelkast) bewaren. De politieambtenaar bezorgt de set van zodra als mogelijk, en uiterlijk 3 dagen na de verzegeling, aan het laboratorium. Aldus zal, indien het onderzoek op een vrijdagavond of tijdens het weekend plaatsvindt, de S.A.S. de volgende maandagmorgen naar het laboratorium worden gebracht.

5.4 Wetenschappelijke analyses

5.4.1 Onverminderd de aanwijzing van een erkend laboratorium, kunnen de gerechtelijke overheden het Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie aanwijzen. Aan het NICC is de ontwikkeling van deskundige onderzoeken op strafgebied toevertrouwd, een taak van algemeen belang.

De multidisciplinaire aard van het Instituut laat toe de verschillende gevraagde analyses op een en dezelfde plaats uit te voeren.

Het Instituut kan ook onmiddellijk overgaan tot vergelijking met de DNA-profielen in de nationale genetische gegevensbank die door haar wordt beheerd.

5.4.2 In principe worden alle monsternames die zijn opgenomen in de S.A.S. geanalyseerd. Indien de magistraat beslist ze niet te laten analyseren, wordt hierover uitleg verstrekt aan het slachtoffer. De justitieassistent slachtofferonthaal kan hierbij een intermediaire rol spelen. Niet-geanalyseerde monsternames worden evenwel gedurende de door de magistraat bepaalde termijn bewaard

5.4.3 Als de analyses beëindigd zijn, maakt het laboratorium de S.A.S. en in voorkomend geval de kleren en de voorwerpen over aan de verbaliserende politiedienst, die deze opnieuw ter griffie van de correctionele rechtbank zal neerleggen.

5.5 Verplichte vermeldingen in het proces-verbaal en de bijlagen

5.5.1 In het proces-verbaal wordt melding gemaakt van:

- de vordering van de arts en diens identiteit;
- de vordering(en) van één of meerdere wetenschappelijke laboratoria en de gegevens betreffende dit (deze) laboratorium (laboratoria);
- de inbeslagneming van kledij en voorwerpen;
- het nummer van neerlegging op de griffie van de correctionele rechtbank;
- de verschillende verzegelingen (post 1: S.A.S., post 2: zak);
- het identificatienummer van de S.A.S.;
- het notitienummer;
- alle handelingen;
- de eventuele opheffing van het beslag van kledij en voorwerpen van het slachtoffer;
- de eventueel door het slachtoffer uitgesproken wens om bepaalde inbeslaggenomen kleren of voorwerpen die hem toebehoren niet te recupereren.

5.5.2 Bij het proces-verbaal worden de witte pagina's van het medisch rapport, onder omslag, en de inventaris van de kleren en voorwerpen gevoegd.

5.6 Honoraria

De honoraria voor het gebruik van de S.A.S. zijn gerechtskosten en worden beheerst door de artikelen 7 en 9 van de Schaal der honoraria in strafzaken.

6. SLACHTOFFERZORG

In alle stadia van de procedure moet worden gewaakt over het beperken van de impact van de door het slachtoffer opgelopen trauma's en het vermijden van nieuwe victimisering.

6.1 De politiediensten

De politieambtenaar wijst het slachtoffer erop dat het wenselijk is om vóór het gebruik van de S.A.S. in vervangkledij te voorzien

6.1.1 Inzake het verhoor is het aangewezen de uiteenzetting in de gids voor de politiediensten in acht te nemen (zie bijlage 2).

6.1.2 Onverminderd :

- eventuele aanvullende richtlijnen van de gerechtelijke overheden,
- het samenwerkingsakkoord van 7 april 1998 tussen de Federale Staat en de Vlaamse Gemeenschap inzake slachtofferzorg, en met inachtneming van :
- artikel 46 van de wet van 5 augustus 1992 op het politieambt,
- de omzendbrief OOP15^{ter} van 9 juli 1999 van de minister van Binnenlandse Zaken,

moet de politieambtenaar (bij voorkeur, naar gelang de beschikbare personen in de dienst, een politieambtenaar die een specifieke opleiding heeft gevolgd):

- het slachtoffer van verkrachting of aanranding van de eerbaarheid opvangen in optimale materiële omstandigheden, in een aangepast lokaal beschermt tegen nieuwsgierige blikken;
- blijf geven van luisterbereidheid, geduld en begrip;
- het slachtoffer algemene inlichtingen verstrekken over het verloop van de procedure;
- het slachtoffer doorverwijzen naar gespecialiseerde instanties voor slachtofferhulp en de gegevens verstrekken van de dienst voor slachtofferonthaal bij het parket dat belast is met het dossier (zie de lijst in bijlage 7).

6.1.3 Aan het slachtoffer worden het notitienummer van het dossier en de gegevens van het parket aan hetwelk het proces-verbaal zal worden overgemaakt, meegedeeld.

Aan het slachtoffer wordt ook gevraagd of hij afstand wenst te doen van zijn in beslag genomen kleren en voorwerpen.

6.1.4 De politieambtenaar wijst het slachtoffer erop dat hij, krachtens artikel 5*bis* van de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering, de hoedanigheid van benadeelde persoon kan verkrijgen indien hij op het secretariaat van de procureur des Konings verklaart schade te hebben geleden veroorzaakt door het misdrijf, en dat deze hoedanigheid toelaat op de hoogte te worden gebracht van de eventuele seponering en de reden daarvan, van het instellen van een gerechtelijk onderzoek en van de bepaling van een rechtsdag voor het onderzoeks- en vonnisgerecht.

6.1.5 Krachtens artikel 28*quinquies*, §2, en artikel 57, §2, van het Wetboek van Strafvordering, deelt de politieambtenaar aan het slachtoffer mee dat hij kosteloos een kopie van het proces-verbaal van zijn verhoor kan verkrijgen als hij daarom verzoekt.

6.2 De gevorderde arts

De gevorderde arts stelt het slachtoffer zoveel mogelijk gerust en verschaft uitleg over zijn rol en over het gebruik van de S.A.S. Hij geeft blijk van luisterbereidheid, geduld en begrip. Aan het slachtoffer wordt uitgelegd waartoe elke handeling en elke monsternamen dient.

Na het onderzoek licht de arts het slachtoffer in over de weg die de S.A.S. zal afleggen. Hij overhandigt de gids voor het slachtoffer die bij de S.A.S. is gevoegd. Ook indien onverpakt materiaal is gebruikt, wordt deze gids overhandigd.

6.3 De gerechtelijke overheden

6.3.1 Over het algemeen dienen « slachtoffers van misdrijven en hun verwanten zorgvuldig en correct te worden bejegend, in het bijzonder door terbeschikkingstelling van de nodige informatie en, in voorkomend geval, het bewerkstelligen van contact met de gespecialiseerde diensten en met name met de justitieassistenten » (artikel 3*bis*, eerste lid, van de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering).

Bovendien moeten, krachtens de ministeriële richtlijn van 15 september 1997 inzake het onthaal van slachtoffers op parketten en rechtbanken, « alle personeelsleden van de rechtbanken en parketten alle burgers die in contact komen met de rechterlijke orde zorgvuldig en correct bejegenen. Dit geldt in het bijzonder ten aanzien van slachtoffers en hun verwanten door hen de nodige informatie te verstrekken en hen, indien nodig, te verwijzen naar de gepaste hulpverlening ».

Deze algemene principes zijn uiteraard van toepassing ten aanzien van slachtoffers van verkrachting of aanranding van de eerbaarheid.

6.3.2 Het is aangewezen om in het kader van het gebruik van de S.A.S. te herinneren aan de bestaande wetgeving en richtlijnen inzake slachtofferzorg.

6.3.2.1 De gerechtelijke overheden moeten, van zodra dit mogelijk is, het slachtoffer nuttige uitleg verstrekken over de ondergane feiten, het verloop van het onderzoek en de procedure.

6.3.2.2 Indien het slachtoffer of zijn verwanten voor een verhoor of een confrontatie worden uitgenodigd, verstrekken de onderzoekers en de magistraten uitleg over de noodzaak hiervan.

In de mate van het mogelijke worden zij naar een aangepast lokaal gebracht. Aan minderjarige slachtoffers zal bijzondere aandacht worden besteed.

6.3.2.3 Het slachtoffer heeft het recht een kopie te vragen van het proces-verbaal van zijn verhoor. Krachtens de artikelen 28*quinquies*, §2, en 57, §2, van het Wetboek van Strafvordering, overhandigen de onderzoeksrechter, de procureur des Konings en elke politiedienst die het slachtoffer ondervragen, hem, op zijn verzoek, kosteloos een kopie van het proces-verbaal van het verhoor.

6.3.2.4 Een slachtoffer dat, krachtens artikel 5*bis* van de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering, op het secretariaat van het parket heeft verklaard schade te hebben geleden veroorzaakt door een misdrijf, wordt op de hoogte gebracht van de seponering en de reden daarvan, van het instellen van een gerechtelijk onderzoek en van de bepaling van een rechtsdag voor het onderzoeks- en vonnisgerecht.

6.3.2.5 Het slachtoffer moet over de mogelijkheden tot teruggave van zijn in beslag genomen persoonlijke bezittingen worden ingelicht.

Aangezien de teruggave bij het slachtoffer emoties kan teweegbrengen, gebeurt dit zo mogelijk in een aangepast lokaal of, indien de toestand van het slachtoffer het vereist, in zijn woonplaats.

Overeenkomstig de ministeriële richtlijn van 15 september 1997 inzake het onthaal van slachtoffers op parketten en rechtbanken, kan de dienst voor slachtofferonthaal worden aangesproken om de teruggave van de persoonlijke bezittingen te organiseren en/of uit te voeren.

7. EVALUATIE

De toepassing van huidige richtlijn zal met het oog op noodzakelijke aanpassingen worden geëvalueerd, rekening houdend met zowel de juridische als de praktische problemen.

De evaluatie zal drie jaar na de inwerkingtreding plaatsvinden, in samenwerking met het College van procureurs-generaal, het Nationaal Forum voor Slachtofferbeleid en de betrokken diensten.

Deze richtlijn treedt in werking op 1 oktober 2005.

Laurette ONKELINX
Minister van Justitie

Bijlage 1

**Gids voor slachtoffers van verkrachting of aanranding
van de eerbaarheid**

GIDS VOOR SLACHTOFFERS VAN VERKRACHTING OF AANRANDING VAN DE EERBAARHEID

U bent slachtoffer van verkrachting of aanranding van de eerbaarheid.

U heeft bij een politiedienst klacht neergelegd.

U bent medisch onderzocht door een arts waarbij gebruik is gemaakt van de Seksuele Agressie Set.

U stelt zich nog heel wat vragen :

- **Wat is er precies gebeurd bij de politiedienst en bij de arts ?**
- **Wat gebeurt er nu verder met uw klacht ?**
- **Wie kan u verder nog helpen ?**

Deze gids wil u hierover informatie verstrekken.

I. WAT IS ER PRECIËS GEBEURD BIJ DE POLITIEDIENST EN BIJ DE ARTS ?

1. UW KLACHT BIJ DE POLITIEDIENST

De politieambtenaar heeft u een aantal vragen gesteld, zoals :

- Wat is er gebeurd ?
- Waar ?
- Wanneer ?
- Door wie ?
- Hoe ?
- Zijn er getuigen ?

Aan de hand van uw antwoorden zal de gerechtelijke overheid de feiten juridisch kunnen omschrijven.

Aanranding van de eerbaarheid

Wanneer iemand tot seksuele handelingen wordt gedwongen, is er sprake van aanranding van de eerbaarheid (betasten, dwingen om zich te ontkleden, ...). Bij jongeren onder de zestien jaar wordt in geval van seksuele handelingen steeds gesproken van aanranding van de eerbaarheid, ook al is er wederzijdse toestemming.

Verkrachting

Verkrachting wordt gedefinieerd als elke daad van seksuele penetratie van welke aard en met welk middel ook, gepleegd op een persoon die daar niet in toestemt. Wanneer het slachtoffer jonger is dan veertien jaar, is er bij dergelijke handelingen steeds sprake van verkrachting, zelfs indien er toestemming is.

De politieambtenaar informeerde naar wat u heeft gedaan na de agressie en vóór u klacht neerlegde:

- Heeft u zich gewassen ?
- Heeft u andere kleren aangetrokken?
- Heeft u iets gedronken ?
- Heeft u op de plaats van de agressie wat dan ook aangeraakt ?

Uw antwoorden zijn van belang om de sporen van het misdrijf vast te stellen en te analyseren.

De politieambtenaar heeft u gewezen op de noodzaak voor het medisch onderzoek in vervangkledij te voorzien. Indien u, voor u zich naar de politie begaf, reeds van kledij had gewisseld, dienden de kleren die u droeg op het moment van de feiten te worden opgehaald.

De politieambtenaar heeft uw toestemming gevraagd om de kleren en/of voorwerpen die u droeg tijdens de feiten ter beschikking te stellen van het gerecht. Op deze kleren en voorwerpen bevinden zich vaak sporen die kunnen leiden tot de identificatie van de dader. Degene waarop zich nuttige sporen bevinden, kunnen door het onderzoek dat erop wordt uitgevoerd geheel of gedeeltelijk beschadigd worden.

Indien de kleren en voorwerpen niet als overtuigingsstuk kunnen dienen, worden zij na het onderzoek teruggegeven. In het andere geval, kan het slachtoffer een *verzoek tot opheffing* neerleggen op het secretariaat van het parket om zijn kleren en voorwerpen, die bewaard worden op de griffie van de correctionele rechtbank, te recupereren. De dienst voor slachtofferonthaal bij het parket kan u hierover nuttige inlichtingen verstrekken.

De politieambtenaar heeft uw klacht opgenomen in een proces-verbaal. Het PV vermeldt de belangrijkste gegevens van de klacht, onder meer dat u zo vlug als mogelijk voor de geleden schade vergoed wenst te worden.

De politie zal de nodige discretie aan de dag leggen in verband met de verkregen gegevens. Het verspreiden van teksten, tekeningen e.d. van slachtoffers van verkrachting of aanranding van de eerbaarheid die hun identiteit kenbaar kunnen maken, is verboden. Hiervan kan enkel afgeweken worden met toestemming van het slachtoffer of, in het belang van het onderzoek, van de procureur des Konings of de onderzoeksrechter.

U heeft het recht kosteloos een kopie van het proces-verbaal van uw verhoor te verkrijgen.

U kan de politie tevens inlichtingen vragen over :

- het nummer en de datum van het proces-verbaal;
- het notitienummer (het nummer dat op het parket aan een dossier wordt gegeven);
- de gegevens van de politieambtenaar en de tijdstippen waarop hij of zij beschikbaar is;
- het adres van de bevoegde gerechtelijke overheid;
- gegevens over de gerechtelijke procedure: de mogelijkheden tot financieel herstel, juridische bijstand en rechtsbijstand, de mogelijkheid om in beslag genomen voorwerpen terug te krijgen en om, door middel van een verklaring op het secretariaat van het parket, de hoedanigheid van benadeelde persoon te verkrijgen;
- de mogelijkheden tot psychosociale hulp, met eventuele doorverwijzing naar een erkende dienst voor hulpverlening, zoals een centrum voor slachtofferhulp of een vluchthuis.

2. HET MEDISCH ONDERZOEK : DE ARTS HEEFT GEBRUIK GEMAAKT VAN DE SEKSUELE AGRESSIE SET (S.A.S.).

De S.A.S. is ontworpen om sporen terug te vinden op het lichaam van een slachtoffer van verkrachting of aanranding van de eerbaarheid. Deze sporen kunnen bijzonder belangrijke overtuigingsstukken zijn :

- zij kunnen helpen om, door vergelijking van genetische afdrukken, een verdachte op te sporen;
- zij kunnen ertoe bijdragen de schuld van de verdachte aan te tonen;
- aan de hand van dergelijke stukken kan de verdachte worden vervolgd en veroordeeld.

Een slachtoffer heeft het recht om dit lichamelijk onderzoek te weigeren, of om het te laten plaatsvinden in het bijzijn van een arts naar eigen keuze.

Minderjarige slachtoffers hebben het recht zich tijdens het onderzoek aan het lichaam te laten bijstaan door een meerderjarig persoon naar keuze, behoudens tegenstrijdig advies van het parket of de onderzoeksmagistraat.

Indien u met het medisch onderzoek heeft ingestemd, bent u door de politieambtenaar begeleid naar de arts die door de gerechtelijke overheid aangewezen werd.

De politieambtenaar heeft het medisch onderzoek zelf niet bijgewoond. Zijn en uw aanwezigheid waren wel vereist bij het verzegelen van de S.A.S.

Aan de hand van de S.A.S. heeft de arts stapsgewijs de sporen op uw lichaam verzameld. Zonodig is een volledig gynaecologisch onderzoek uitgevoerd. Er is bloed afgenomen om na te gaan welke sporen, als gevolg van verwondingen, van u zelf zijn.

De honoraria van de gevorderde arts zijn gerechtskosten en moeten dus niet door u gedragen worden.

Na het medisch onderzoek heeft de arts u een brief overhandigd voor uw huisarts om deze, indien u dit wenst, over het gebeurde te informeren. Als u verder onderzoek wenst naar seksueel overdraagbare ziekten of zwangerschap, is het nuttig contact op te nemen met uw huisarts.

De politieambtenaar maakt een exemplaar van het medisch verslag onder omslag over aan de gerechtelijke overheid.

De S.A.S. bezorgt hij aan het wetenschappelijk laboratorium dat door de gerechtelijke overheid is aangewezen.

Indien u uw kleren aan de politieambtenaar of aan de arts heeft overhandigd, worden deze doorgaans bezorgd aan een laboratorium voor technische en wetenschappelijke politie.

II. WAT GEBEURT ER NU VERDER MET UW KLACHT ?

1. OPSPORING VAN DE DADER

Tijdens uw gesprek met de politieambtenaar gaf u aan dat u de agressor kent, herkend heeft of kon beschrijven. Misschien kon u geen elementen aangeven die toelaten de dader te identificeren. De S.A.S. zal in voorkomend geval een beslissende rol kunnen spelen. Indien u achteraf nog iets te binnen schiet of verneemt, kan u dit steeds aan de politieambtenaar meedelen.

Onbekende dader

Als u de dader niet kent, zal de politie doorgaans op basis van uw beschrijving een robotfoto maken. Deze wordt verspreid over de politiediensten. Waarschijnlijk zal u ook gevraagd worden om het fotoarchief, waarin u eventueel een gezicht kan herkennen, door te nemen.

Bekende dader

Als u de agressor kent of herkend heeft, zal de politie betrokkene opzoeken of onmiddellijk opsporen. U zal de verdachte moeten identificeren. Dit kan via een doorkijkspiegel.

Als er voldoende aanwijzingen zijn, wordt in principe ook de verdachte aan een medisch onderzoek onderworpen. De op de verdachte teruggevonden sporen worden geanalyseerd en vergeleken met de sporen die op u, door gebruik van de S.A.S., zijn teruggevonden.

2. HET VERDERE VERLOOP VAN DE ZAAK

Het strafonderzoek verloopt onder de leiding van het parket. Het parket zal zich uitspreken over het verdere verloop van de zaak. De voornaamste mogelijkheden zijn de volgende:

- Het parket meent dat er voldoende bezwaren zijn om te vervolgen en brengt de verdachte voor het **vonnisgerecht**. De strafrechter zal over de zaak beslissen en eventueel de beklaagde tot een straf veroordelen.
- Het parket geeft het onderzoek in handen van een onderzoeksrechter. In dat geval spreekt men van een **gerechtelijk onderzoek**. Wanneer het is afgerond, spreekt de raadkamer (een onderzoeksgerecht) zich uit over het verdere verloop van de zaak.
- Het parket meent dat er onvoldoende bezwaren zijn of dat vervolging niet mogelijk of opportuun is, en beslist de zaak te seponeren.

U kan de hoedanigheid van **benadeelde persoon** verkrijgen door een verklaring af te leggen op het secretariaat van het parket. Dit verleent u het recht om op de hoogte te worden gebracht van:

- de eventuele seponering en de reden daarvan;
- het instellen van een gerechtelijk onderzoek,
- de vaststelling van een zittingsdag voor het onderzoeks- of vonnisgerecht.

Kijk ook de **verzekeringen** die u heeft afgesloten grondig na, zoals de rechtsbijstandsverzekering. Contacteer desgevallend uw verzekeringsmakelaar.

3. HOE BEKOMT U VERGOEDING VAN UW SCHADE ?

Uw klacht en de hoedanigheid van benadeelde persoon volstaan niet om vergoed te worden voor de geleden schade. Indien u niet op vrijwillige basis volledig vergoed wordt, is het noodzakelijk dat u bij de bevoegde rechter een burgerlijke vordering instelt.

U kan dit doen door u **burgerlijke partij** te stellen. Dit gebeurt door middel van een eenvoudige verklaring voor de onderzoeksrechter, voor de raadkamer of voor de strafrechter.

Als burgerlijke partij heeft u bepaalde rechten. Ten vroegste na een maand kan u de onderzoeksrechter vragen om inzage van het deel van het strafdossier dat betrekking heeft op de feiten die tot de burgerlijke partijstelling hebben geleid.

U mag ook vragen om een bijkomende onderzoekshandeling te stellen. Dit gebeurt door middel van een verzoekschrift. Raadpleeg hierover uw advocaat.

U kan ook zelf een gerechtelijk onderzoek op gang brengen door klacht met burgerlijke partijstelling neer te leggen bij de onderzoeksrechter. Hiervoor moet u een bepaald bedrag betalen.

U kan dit bijvoorbeeld noodzakelijk achten wanneer u niet akkoord gaat met de seponering door het parket. Deze mogelijkheid bestaat enkel ingeval van misdaden of wanbedrijven en niet in geval van overtredingen.

In bepaalde gevallen kan u de vermoedelijke dader rechtstreeks laten dagvaarden voor de strafrechter en schadevergoeding eisen; raadpleeg hierover uw advocaat. Het vorderen van een straf blijft voorbehouden aan het openbaar ministerie.

U kan er de voorkeur aan geven uw aanvraag tot schadevergoeding voor de burgerlijke rechter te formuleren, bijvoorbeeld wanneer het parket de zaak zonder gevolg heeft geklasseerd. U zal, met behulp van het strafdossier, dienen aan te tonen dat de tegenpartij verantwoordelijk is voor de schade die u werd berokkend.

De zaak wordt voor de burgerlijke rechter gebracht door een dagvaarding of een vrijwillige verschijning. In sommige gevallen kan de verzekeraar van de verantwoordelijke partij rechtsreeks gevorderd worden. De procedure verloopt volgens de regels die eigen zijn aan de burgerlijke rechtbanken.

Hou rekening met het feit dat de burgerlijke rechter gebonden is door een eventuele beslissing van de strafrechter. Aldus zal in voorkomend geval de zaak die aanhangig werd gemaakt voor de burgerlijke rechter worden geschorst tot op het ogenblik dat de strafrechter uitspraak doet.

4. HET BEWIJS VAN UW SCHADE

U dient het bewijs te leveren dat de door u geleden schade te wijten is aan een fout in hoofde van de dader (zijnde het misdrijf) en dat er bijgevolg een oorzakelijk verband bestaat tussen die fout en de schade. U legt best een dossier aan dat u kan overhandigen aan de rechtbank.

De schade kan bestaan uit :

- lichamelijke schade: de opgelopen kwetsuren. Deze kan u aantonen door middel van medische attesten en verslagen. Bij ernstige kwetsuren kan de rechtbank een geneesheer aanstellen en hem de opdracht geven om uw letsels te onderzoeken en te omschrijven in een deskundig verslag.
- morele schade: het fysieke en psychische leed dat door het misdrijf is veroorzaakt.
- materiële en economische schade: verzamel de nodige stukken, zoals bewijzen van uw persoonlijke opleg voor medische uitgaven, facturen, kwijtingen, attesten van werkgever of mutualiteit inzake inkomstenverlies.

5. EEN ADVOCaat, UW KEUZE

De bijstand van een advocaat is zeer nuttig, zeker als het om een ingewikkelde zaak gaat. U bent evenwel niet verplicht er een te raadplegen.

U kiest vrij uw advocaat. De erelonen moet u zelf betalen, u kan deze niet terugvorderen van de tegenpartij.

Personen met onvoldoende inkomsten kunnen om de **kosteloze aanstelling van een advocaat** verzoeken (vroeger pro deo genoemd). Wend u hiervoor tot het bureau voor juridische bijstand dat bij elke balie is ingesteld. Voor uw eventuele persoonlijke financiële bijdrage wordt rekening gehouden met uw inkomsten.

Neem zo snel mogelijk contact op met uw advocaat zodat hij uw dossier kan voorbereiden. Uw advocaat mag in uw naam optreden voor de rechtbank; u heeft evenwel het recht om persoonlijk aanwezig te zijn.

6. HOE VERLOOPT DE TERECHTZITTING VOOR DE STRAFRECHTER ?

Zorg dat u op tijd bent wanneer u beslist aanwezig te zijn op de zitting. Informeer bij de deurwaarder of u zich in de juiste zaal bevindt.

De zitting is openbaar. U mag de rechter evenwel vragen om de zitting achter gesloten deuren te houden. Dit is uitdrukkelijk in de wet voorzien voor de slachtoffers van verkrachting of aanranding van de eerbaarheid. De rechter kan dit ook bevelen wanneer de belangen van minderjarigen op het spel staan of wanneer de bescherming van het privéleven van de partijen dit vereist.

De zitting verloopt in de regel als volgt:

- de beklaagde wordt ondervraagd;
- de eventuele getuigen en deskundigen worden gehoord;
- de burgerlijke partij draagt zijn eis voor: dit kan door middel van een geschreven conclusie maar ook mondeling;
- het openbaar ministerie vordert de straf;
- de verdediging van de beklaagde geeft zijn pleidooi;
- de partijen kunnen repliceren indien ze dit wensen;
- de debatten worden gesloten.

Begeef u naar voor in de zaal als u zich nog burgerlijke partij wil stellen; dit kan als de voorzitter uw zaak afroept of na het verhoor van beklaagde en getuigen. Overhandig uw dossier aan de voorzitter; voorzie een kopie voor uzelf en de tegenpartij. De voorzitter zal akte verlenen van uw vraag om schadevergoeding.

De rechtbank kan de zaak uitstellen tot een latere datum, bijvoorbeeld omdat het dossier onvolledig is. Noteer deze datum zorgvuldig.

Als de rechter in afwezigheid van de beklaagde of zijn advocaat uitspraak doet, spreekt men van een vonnis bij verstek.

De rechtbank beraadslaagt buiten aanwezigheid van de partijen. Doorgaans wordt de uitspraak uitgesteld tot op een latere datum. Informeer bij de griffie indien u of uw advocaat niet aanwezig kon zijn bij de uitspraak.

7. WAT INDIEN U NIET AKKOORD GAAT MET HET VONNIS ?

U kan hoger **beroep** instellen tegen de uitspraak van de rechtbank

- wanneer de rechtbank uw vraag om schadevergoeding heeft afgewezen;
- wanneer u het toegekende bedrag te laag vindt.

U kan geen hoger beroep aantekenen omdat u de straf te licht vindt; dit komt uitsluitend toe aan het openbaar ministerie.

Raadpleeg uw advocaat om te oordelen of het zinvol is hoger beroep aan te tekenen. Beslis snel, want in strafzaken moet het in de regel binnen de 15 dagen worden ingesteld. Het wordt aangetekend op de griffie van de rechtbank waar het vonnis is uitgesproken. Op de griffie kan men u verdere uitleg verschaffen.

De zaak zal door een hogere rechtsinstantie opnieuw worden onderzocht en behandeld; plaats en datum worden u meegedeeld. De procedure in hoger beroep is ongeveer gelijk aan deze hiervoor beschreven. U hoeft zich niet opnieuw burgerlijke partij te stellen. U kan zich evenwel niet voor het eerst burgerlijke partij stellen in hoger beroep.

8. WAT ALS DE SCHADEVERGOEDING NIET WORDT BETAALD ?

Als de dader de toegekende schadevergoeding niet vrijwillig betaalt, kan u het vonnis laten betekenen en ten uitvoer leggen door tussenkomst van een gerechtsdeurwaarder. Zo kan eventueel beslag gelegd worden op een deel van het loon of de inboedel van de veroordeelde.

Onder welbepaalde voorwaarden kan u aanspraak maken op een financiële hulp van de Staat. De Commissie voor financiële hulp aan slachtoffers van opzettelijke gewelddaden beslist over de toekenning ervan. Vraag naar de brochure *“Financiële hulp aan slachtoffers van opzettelijke gewelddaden”*.

Commissie voor financiële hulp aan slachtoffers van opzettelijke gewelddaden
Postadres : Waterloolaan 115, 1000 Brussel
Lokalen : Hallepoorlaan 5-8, 1060 Brussel
Tel. 02 - 542.65.11

9. WAT ALS DE DADER IN DE GEVANGENIS BELANDT ?

Wat houdt de opgelegde gevangenisstraf concreet in ? Hoe zit het met de kansen op een voorlopige of een voorwaardelijke invrijheidstelling ? Wat is internering ? Welke stem heeft u als slachtoffer in de procedure die kan leiden tot een voorwaardelijke invrijheidstelling ?

Een antwoord op deze en andere vragen kan u vinden in de brochure *“Wanneer de dader achter tralies verdwijnt ... wat te verwachten als slachtoffer ?”*

III. WIE KAN U VERDER NOG HELPEN ?

Op het parket van de procureur des Konings bevindt zich een **dienst voor slachtofferonthaal**. Deze dienst staat tijdens de kantooruren ter beschikking van de slachtoffers voor verdere informatie over de gerechtelijke procedure en de stand van hun dossier. De justitieassistenten slachtofferonthaal kunnen de slachtoffers ondersteunen en bijstaan tijdens de gerechtelijke procedure. Verder kunnen zij, afhankelijk van de problematiek, naar de bevoegde diensten (voor hulpverlening) doorverwijzen.

Slachtoffers kunnen zich ook wenden tot een **centrum voor slachtofferhulp** om psychosociale hulp, praktische hulp of informatie te bekomen. Deze hulp is gratis. Indien slachtoffers aan de politie toestemming verlenen om hun gegevens aan een centrum voor slachtofferhulp mee te delen, zal dit zo spoedig mogelijk zelf contact met hen opnemen

Diensten voor slachtofferonthaal

- **Nederlandstalige diensten voor slachtofferonthaal**

Britse Lei 55, 2000 ANTWERPEN
Tel. 03/216.54.20

Kazernevest 3, 8000 BRUGGE
Tel. 050/47.34.36 (of 37)

Quatre Brasstraat 13, 1000 BRUSSEL
Tel. 02/508.72.94

Regentschapsstraat 63, 1000 BRUSSEL
Tel. 02/519.89.45

Zwarte Zustersstraat 2-6, 9200 DENDERMONDE
Tel. 052/25.15.16 (17 of 18)

Koophandelsplein 23, 9000 GENT
Tel. 09/267.41.11

Thonissenlaan 75, 3500 HASSELT
Tel. 011/24.66.50 (of 51)

D'Hondtstraat 13, 8900 IEPEL
Tel. 057/23.96.40

Burg. Nolfstraat 10 A, 8500 KORTRIJK
Tel. 056/26.95.32 (of 35)

Smoldersplein 5, 3000 LEUVEN
Tel. 016/21.45.50 (51, 52 of 58)

Keizerstraat 20, 2800 MECHELEN
Tel. 015/28.81.11

Bourgondiëstraat 5, 9700 OUDENAARDE
Tel. 055/33.16.20

Kielenstraat 24/1, 3700 TONGEREN
Tel. 012/39.96.02 (of 03)

Begijnenstraat 3, 2300 TURNHOUT
Tel. 014/47.16.40 (of 45)

P. Benoitlaan 2, 8630 VEURNE
Tel. 058/29.63.83 (of 84)

- **Franstalige diensten voor slachtofferonthaal**

Place Schalbert (Palais de Justice, Bât. B), 6700 ARLON
Tel. 063/21.44.55

Rue des Quatre Bras 13, 1000 BRUXELLES
Tel. 02/508.74.05

Rue de la Régence 63, 1000 BRUXELLES
Tel. 02/519.89.05 (of 06)

Av. Général Michel (Palais de Justice), 6000 CHARLEROI
Tel. 071/23.66.18 (of 19)

Rue de Maibes 5, 5500 DINANT
Tel. 082/21.38.12 (of 14)

Rue Aachenerstrasse 62, 4700 EUPEN
Tel. 087/59.46.00 (of 03)

Quai d'Arona 4, 4500 HUY
Tel. 085/24.45.47

Rue du Palais 44, 4000 LIEGE
Tel. 04/220.02.68

Bd. de la Sauvenière 34-36, 4000 LIEGE
Tel. 04/230.51.18 (of 19)

Rue Victor Libert 9, 6900 MARCHE-EN-FAMENNE

Tel. 084/31.09.85

Chaussée de Binche 101, 7000 MONS
Tel. 065/39.50.20

Place du Palais de Justice (Palais de Justice), 5000 NAMUR
Tel. 081/25.18.24 (26 of 27)

Rue Saint-Roch 8, 6840 NEUFCHATEAU
Tel. 061/27.51.84

Rue des Frères Grislein 21, 1400 NIVELLES
Tel. 067/88.27.83 (of 85)

Place Reine Astrid 5, 7500 TOURNAI
Tel. 069/25.31.10

Rue du Tribunal 4, 4800 VERVIERS
Tel. 087/32.37.83

Centra voor slachtofferhulp

- **Nederlandstalige centra voor slachtofferhulp**

CAW 't Dak-Teledienst – Slachtofferhulp contactpunt Aalst
Botermelkstraat 177
9300 AALST
Tel: 052/77.61.16

CAW De Mare – Slachtofferhulp
Lodewijk De Raetstraat 13
2020 ANTWERPEN
Tel: 03/247.88.30

CAW De Viersprong – Slachtofferhulp
Garenmarkt 3
8000 BRUGGE
Tel: 050/47.10.47

CAW Archipel – Groot Eiland – Slachtofferhulp
Groot Eiland 84
1000 BRUSSEL
Tel: 02/514.40.25

CAW 't Dak-Teledienst– Slachtofferhulp Dendermonde
OLV-Kerkplein 30
9200 DENDERMONDE

Tel: 052/25.99.55

CAW Archipel – Groot Eiland Slachtofferhulp contactpunt Dilbeek
Roelandsveldstraat 22
1700 DILBEEK
Tel: 02/569.04.45

CAW Visserij – Slachtofferhulp
Visserij 153a
9000 GENT
Tel: 09/225.42.29

CAW Visserij – 't Eilandje Gent
Koopvaardijlaan 1
9000 GENT
Tel: 09/223.40.81

CAW Archipel – Groot Eiland Slachtofferhulp contactpunt Halle
Deken Michielsstraat 48
1500 HALLE
Tel: 02/361.09.16

CAW Sonar – Team Slachtofferhulp
Plantenstraat 127
3500 HASSELT
Tel: 011/23.23.40

CAW De Kempen – Slachtofferhulp
Sint-Jansstraat 17
2200 HERENTALS
Tel: 014/23.02.42

CAW De Papaver – Slachtofferhulp
H. Cartonstraat 10
8900 IEPER
Tel: 057/20.51.86

CAW Stimulans – Slachtofferhulp
Groeningestraat 28
8500 KORTRIJK
Tel: 056/21.06.10

CAW Leuven – Slachtofferhulp
Lepelstraat 9
3000 LEUVEN
Tel: 016/27.04.00

CAW 't Dak-teledienst – Slachtofferhulp contactpunt Lokeren
Haarsnijderslaan 14
9160 LOKEREN

Tel: 09/339.06.00

CAW Sonar – Slachtofferhulp
Heirstraat 247
3630 MAASMECHELEN
Tel: 089/77.38.34

CAW Stimulans – Slachtofferhulp Waregem
Koningstraat 5
8790 MENEN
Tel: 056/51.44.13

CAW 't Dak-teledienst – Slachtofferhulp contactpunt Ninove
Abdijstraat 81 (2)
9400 NINOVE
Tel: 054/31.89.30

CAW De Viersprong – Antennepost Slachtofferhulp Oostende
Nieuwpoortsesteenweg 85
8400 OOSTENDE
Tel: 059/50.28.82

CAW Sonar – Slachtofferhulp
Kerkdijck 4
3900 OVERPELT
Tel: 011/64.13.50

CAW Stimulans – Slachtofferhulp Roeselare
Iepersestraat 96
8800 ROESELARE
Tel: 051/69.02.96

CAW Zuid Oost-Vlaanderen – Afdeling Kompas Ronse
Oswald Ponettestraat 87
9600 RONSE
Tel: 055/20.83.32

CAW 't Dak-Teledienst – Slachtofferhulp contactpunt St. Niklaas
Prins Albertstraat 35
9100 SINT-NIKLAAS
Tel: 03/776.82.71

CAW Sonar – Slachtofferhulp
Ursulinen 7
3800 SINT-TRUIDEN
Tel: 011/68.86.00

CAW De Viersprong – Antennepost Slachtofferhulp Tielt
Stationstraat 44 bus 1
8700 TIELT

Tel: 050/40.09.99

CAW Sonar – Slachtofferhulp
Maastrichter Steenweg 47
3700 TONGEREN
Tel: 012/23.07.82

CAW De Viersprong – Antennepost Slachtofferhulp Torhout
's Gravenwinkelstraat 20
8820 TORHOUT
Tel: 050/21.25.22

CAW De Papaver – Slachtofferhulp
P. Benoitstraat 58a
8630 VEURNE
Tel: 058/28.00.28

CAW Archipel – Groot Eiland Slachtofferhulp contactpunt Vilvoorde
J.B. Nowélei 33
1800 VILVOORDE
Tel: 02/252.09.39

CAW Het Welzijnshuis – Slachtofferhulp
Guido Gezellestraat 54
2830 WILLEBROEK
Tel: 03/886.28.10

CAW Zuid Oost-Vlaanderen – Afdeling Sociaal Huis Pandora
Grotenbergestraat 26
9620 ZOTTEGEM
Tel: 09/360.33.66

- **Franstalige diensten voor slachtofferhulp**

Place des Fusillés, bloc II, bureau 44, 6700 ARLON
Tel .063/22.04.32

Chaussée de Waterloo 41, 1060 BRUXELLES
Tel. 02/534.66.66

Rue Haute 296b/314, 1000 BRUXELLES
Tel.02/537.66.10

Rue Léon Bernus 27, 6000 CHARLEROI
Tel. 071/27.88.00

Rue P.J Lion 3, 5500 DINANT
Tel. 082/22.73.78

Rue St Lambert 84, 4040 HERSTAL
Tel. 04/264.91.82

Rue Rioul 22-24, 4500 HUY
Tel. 085/21.65.65

Place Communale 21-25, 6800 LIBRAMONT
Tel. 061/29.24.95

En Feronstrée 129, 4000 LIEGE
Tel. 04/223.43.18

Vielle route de Liège 5, 6900 MARCHE
08/444.56.86

Chaussée du Roeulx 51d, 7000 MONS
Tel. 065/35.53.96

Rue Armée Grouchy 20b, 5000 NAMUR
Tel. 081/74.08.14

Rue Sainte-Anne 2, 1400 NIVELLES
Tel. 067/22.03.08

Rue de l'Athénée 11, 7500 TOURNAI
Tel. 069/77.73.43

Rue de la Chapelle 69, 4800 VERVIERS
Tel. 087/33.60.89

Bijlage 2

Gids voor de politiediensten

A. Voorwoord

De voorgestelde werkwijze bestaat uit niet-exhaustieve fiches, bestemd om steun te bieden aan de onderzoeker. De fiches mogen in geen geval de specificiteit van het onderzoek belemmeren of tegen de instructies van de magistraten ingaan. De politieambtenaar zal blijk moeten geven van geduld en kalmte om een vertrouwensklimaat te scheppen, ongeacht het gedrag en de reacties van het slachtoffer.

B. Opvang

- Het kan zich voordoen dat het slachtoffer van verkrachting of aanranding van de eerbaarheid dringende medische zorgen vraagt. Het spreekt vanzelf dat deze vereiste hulp voorrang heeft op alle andere gerechtelijke activiteiten.
- De opvang moet discreet en vlug zijn, zonder uitvoerig in te gaan op de zaak.
- Het slachtoffer moet beschermt tegen blikken kunnen wachten (met uitleg waarom moet worden gewacht).

C. Proces-verbaal en verhoor (zie fiche 1)

- Wenst het slachtoffer dat een vertrouwenspersoon de ondervraging bijwoont? Opmerking: niet uit het oog verliezen dat de procureur des Konings of de onderzoeksrechter bij een gemotiveerde beslissing de aanwezigheid tijdens het verhoor van een bepaalde persoon kan weigeren (zie ministeriële omzendbrief van 16 juli 2001 over de audiovisuele opname van het verhoor van minderjarige slachtoffers of getuigen van misdrijven).
- Het slachtoffer moet in een afzonderlijk lokaal worden ontvangen, beschermt tegen indiscrete blikken en met voldoende intimiteit en discretie.
- Het proces-verbaal wordt bij voorkeur door één persoon opgemaakt.
- Het verhoor verloopt op de volgende manier:
 - de politieambtenaar stelt zich voor en legt het verloop van het verhoor uit, alsook de noodzaak om vragen te stellen die het slachtoffer kunnen choqueren;
 - **vrije reproductie** door het slachtoffer (het slachtoffer drukt zich uit zonder dat men hem onderbreekt). Tijdens de vrije reproductie noteert de redacteur van het p.v. de belangrijkste punten;
 - na deze eerste fase kan de redacteur verder gaan met het stellen van **algemene vragen** (verhelderen van tijdens de vrije reproductie onvolledig aangehaalde of vergeten punten);
 - **meer specifieke vragen** om details te bekomen, preciseringen betreffende de feiten (bijvoorbeeld: heeft het slachtoffer zich omgekleed na de agressie, een douche genomen, op welke wijze dan ook de plaats van het misdrijf gewijzigd, iets gedronken ...);
 - de meer intieme vragen komen op het einde van het verhoor.
- In sommige gevallen moet een rechtstreekse confrontatie met de dader worden voorzien.
- Het verhoor moet de aan- of afwezigheid van een vertrouwenspersoon bevestigen.
- In geval de feiten bij het slachtoffer thuis zijn gepleegd, moet het slachtoffer zijn akkoord verlenen voor een huiszoeking.

- Het nut van het gebruik van de S.A.S. uitleggen en aanbevelen.
- Het akkoord van het slachtoffer vragen voor het gebruik van de S.A.S. en hiervan akte nemen. In geval van weigering, aan het slachtoffer voorstellen om naar een arts te gaan met het oog op een medisch getuigschrift.
- Het slachtoffer informeren dat, indien gewenst, hij zich tijdens het medisch onderzoek kan laten bijstaan door een arts van zijn keuze, zonder bijkomende kosten.

D. Beslissing van de magistraat (zie fiche 2)

- Bij elke verkrachting of aanranding van de eerbaarheid moet de politieambtenaar contact opnemen met de procureur des Konings voor instructies en zich hiernaar schikken.

E. Vaststellingen (zie fiche 3 en fiche 4)

- Onderzoek van de sporen en gebruik van de S.A.S..

F. Politiële slachtofferbejegening (zie fiche 5)

Fiche 1 : Proces-verbaal en verhoor

Proces-verbaal

1. Aanhangigmaking;
2. Relas van de feiten;
3. Verhoor van de klager (vertrouwenspersoon, slachtoffer of getuige);
4. Vaststellingen (sporen,...). Bijvoegen van foto's, plan,... ;
5. Akkoord S.A.S.. Indien de klager het slachtoffer is: zijn/haar akkoord vragen voor het gebruik van de S.A.S.;
6. Beschrijving / identificatie van de dader;
7. Antecedenten van de dader (inlichtingsbulletin, gerechtelijke antecedenten, gekend in het systeem polis,...);
8. Beslissing van de magistraat: hem de toelating vragen voor het gebruik van de S.A.S.;
9. Uitvoering van de instructies van de magistraat;
10. Gebruik van de S.A.S. en bijvoeging van de verschillende documenten (de vordering van de arts, eedaflegging, opgaven van de gerechtskosten in twee exemplaren);
11. Inbeslagneming van de verzegelde S.A.S.; belangrijk: vermelding van het nummer van de S.A.S. en van neerlegging ter / vertrek uit de griffie;
12. Deponering S.A.S. bij het aangewezen laboratorium;
13. Verhoor van de getuige(n);
14. Buurtonderzoek (buren, leraars, ...);
15. Verhoor van de dader: niet vergeten zijn akkoord te vragen voor de afname van DNA alsook voor de huiszoeking. Indien de dader niet kon geïdentificeerd worden, overgaan tot zijn seining;
16. Huiszoeking;
17. Beslissing van de magistraat;
18. Uitvoering van de instructies van de magistraat;
19. Beslissing tot terbeschikkingstelling;
20. Beslag en neerlegging / vertrek van afgenomen DNA, niet vergeten het nummer te vermelden;
21. Deponering van het afgenomen DNA bij het aangewezen laboratorium;
22. Overmaking van een gelijkvormige kopie van het PV aan de afdeling familiezaken van het parket in het geval van een minderjarige in gevaar;
23. Toevoeging van de bijlagen.

Uitvoerig verhoor van het slachtoffer

- *Wie? (identiteit, zo volledig mogelijke beschrijving van de dader: fysiek; gedrag, postuur, manieren, kledijdetails, transportmiddel);*
- *Heeft wat gedaan? (+ constitutieve bestanddelen van het misdrijf);*
- *Hoe? (uitvoeringsdetails; beschrijving van de seksuele activiteiten van de agressor + volgorde waarin ze zich hebben afgespeeld);*
- *Tegen wie? (identificatie van het slachtoffer);*
- *Waar? (adres en plaats zo precies mogelijk + beschrijving);*
- *Wanneer? (en hoe vaak?);*

- Wie weet het? Hoe? Hoe heeft elke persoon die het weet gereageerd en waarom?
- Wat zijn de gevolgen?
 - * voor het slachtoffer (*kwetsuren, actueel gevaar, schade, trauma*)
 - * voor de dader (*kwetsuren*)
 - * voor derden;
- Hoe heeft het slachtoffer gereageerd?
 - * tijdens de feiten (*slagen, geschreeuw, fysieke of verbale weerstand, passief*)
 - * na de feiten (*douche, medisch onderzoek*);
- Hoe heeft de dader gereageerd?
 - * op de weerstand van het slachtoffer
 - * gaf hij de indruk een seksuele disfunctie te hebben
 - * heeft hij zijn houding gewijzigd op een bepaald moment
 - * nam hij voorzorgen om te vermijden dat de politie een verband kan leggen tussen hem en de feiten
 - * heeft de dader iets gezegd: *wat, toon ...*
 - * heeft hij iets meegenomen bij het verlaten van de plaats van de feiten;
- Zijn er bruikbare sporen?
 - * op het slachtoffer
 - * ter plaatse;
- Het slachtoffer
 - * heeft ze nood aan zorgen
 - * wenst ze de aanwezigheid van een vertrouwenspersoon
 - * geeft ze haar akkoord voor een eventueel gebruik van de S.A.S.
 - * zo ja, wenst ze de aanwezigheid van een vertrouwensarts.

Fiche 2 : Kennisgeving aan de magistraat

De politieambtenaar is ertoe gehouden kennis te geven van de feiten aan de procureur des Konings. Eenmaal geïnformeerd zal deze laatste het onderzoek leiden, bijgestaan door de officieren van de gerechtelijke politie.

Wanneer de magistraat waarschuwen?

De gevatte politieambtenaar zal de magistraat van dienst onmiddellijk telefonisch waarschuwen.

In praktijk:

- Na de eerste elementen verzameld te hebben en, indien mogelijk, te zijn overgegaan tot het verhoor van het slachtoffer.
- Voorafgaand aan het gebruik van de S.A.S. bij het slachtoffer en de afname van DNA bij de verdachte (de magistraat beslist over het gebruik van S.A.S. bij ontdekking op heterdaad of indien het meerderjarig slachtoffer schriftelijk toestemming geeft voor het gebruik van de S.A.S.).
- ! Indien het slachtoffer minderjarig is, moet de kennisgeving aan de magistraat voorafgaan aan zijn verhoor. De magistraat kan immers beslissen dat het verhoor zal worden uitgesteld en/of op video opgenomen en uitgevoerd door een gespecialiseerde politieambtenaar (cf ministeriële omzendbrief van 16/07/01).
- Spontaan of op zijn verzoek om de resultaten mee te delen van bepaalde stappen van het onderzoek, met het oog op een eventuele heroriëntatie van het onderzoek, bijzondere instructies of het verkrijgen van mandaten waarvoor de parketmagistraat een onderzoeksrechter moet vorderen.

Wat moet men hem meedelen?

- Alle reeds verzamelde elementen van het onderzoek (identiteit(en), waar, wanneer, hoe enz).
- Eerste genomen maatregelen.
- Overwogen maatregelen (voorstel van onderzoek ter plaatse door het laboratorium want bruikbare sporen, gebruik van de S.A.S., enz)
- Of het slachtoffer al dan niet toestemming geeft (+ motivatie).
- Eventuele antecedenten van de verdachte.

Op het ogenblik van de beslissing van de magistraat

- Nota nemen van de gegeven instructies, ze vermelden in het proces-verbaal en er zo spoedig mogelijk aan gevolg geven.

! De magistraat waarschuwen in geval de verdachte geen toestemming geeft voor een huiszoeking (hij zou bijgevolg de onderzoeksrechter kunnen vorderen voor de afgifte van een huiszoekingsbevel).

Opmerking

De magistraat:

- beslist of het verhoor, gezien de omstandigheden, al dan niet in een videolokaal moet worden opgenomen en of de aanwezigheid van een psycholoog is vereist.
- kan een vertrouwenspersoon toelating weigeren om bij de verhoren aanwezig te zijn, ook al is deze gekozen door het kind.
- beslist over de vrijheidsberoving en de terbeschikkingstelling van de verdachte.

Fiche 3 : Bescherming van de sporen

Voorafgaand: de praktische gids inzake de bescherming, afneming en bewaring van sporen is hernomen in de Interventiegids Terrein, ter beschikking gesteld aan de politiediensten in het ISLP.

<u>A. OP HET SLACHTOFFER</u>		
Materiaal		
<ul style="list-style-type: none"> - fototoestel - reservekledij - papieren zakken - handschoenen 		<ul style="list-style-type: none"> - Rekening houden met de tijd verlopen tussen de klacht en de feiten - Aanpassen in functie van de situatie (slachtoffer op het commissariaat, patrouille ter plaatse) - Akkoord van het slachtoffer
Sporen	Middelen	Bestemming
<i>kledij</i> (ondergoed, zakdoeken...) > reservekledij voorzien	<ul style="list-style-type: none"> - afzonderlijke papieren zak per inbeslaggenomen stuk (bescherming van de sporen > DNA) - handschoenen - foto's 	Griffie Voeging bij het PV
<i>Lichaam</i> (rekening houdend met de schroom) > zichtbare sporen van geweld op het gezicht, de armen, de benen	- foto's	Voeging bij het PV
<i>Diversen</i> (GSM, informaticamateriaal, documenten...) > voorwerpen in ruime zin die in het dossier ter sprake komen	<ul style="list-style-type: none"> - handschoenen - zakjes voor inbeslagneming 	Griffie

B. TER PLAATSE

<u>B. TER PLAATSE</u>		
Materiaal		
<ul style="list-style-type: none"> - fototoestel - krijtjes - kegels - banderol - gerechtelijke zegels - handschoenen - diversen 	<ul style="list-style-type: none"> - Beslissing van de magistraat voor onderzoek ter plaatse door het politielaboratorium (altijd wenselijk gelet op eventuele voor het blote oog onzichtbare sporen (zaadsubstanties, vingerafdrukken..), noodzaak in geval van niet transporteerbare sporen) - Instellen van een zone voorbehouden voor het gerecht - Behoud van de plaats in de oorspronkelijke staat - Beschermen van sporen indien nodig 	
Sporen	Middelen	Bestemming
<i>Algemene vaststellingen ter plaatse en in de omgeving (camera?)</i>	foto's ter ondersteuning van een gedetailleerde beschrijving	Voeging bij het PV
<i>Dragers van mogelijke sporen</i> - DNA sporen (sperma, speeksel..) > lakens, handdoeken, zakdoeken, condooms, beddengoed, peukjes, grond... - papillaire sporen (afdrukken) > op transporteerbare dragers	<ul style="list-style-type: none"> - handschoenen - afzonderlijke papieren zak per inbeslaggenomen stuk (bescherming van de sporen > DNA) - zakje of fles 	<p>Neerlegging ter griffie</p> <p>Politielaboratorium</p>
<i>Diversen</i> (GSM, medicatie, informaticamateriaal, documenten...) > voorwerpen in ruime zin die in het dossier ter sprake komen	<ul style="list-style-type: none"> - handschoenen - zakje voor inbeslagneming 	Griffie

C. OP DE VERDACHTE

<u>C. OP DE VERDACHTE</u>		
Materiaal		
<ul style="list-style-type: none"> - fototoestel - reservekledij - papieren zakken - handschoenen - steriele wattenstokjes (bezorgd door het NICC) 	<p>AFNAME VAN EEN VERGELIJKINGSSTAAL MET HET OOG OP DNA IDENTIFICATIE</p> <p>Beslissing van de magistraat en akkoord van de meerderjarige verdachte, zoniet van de onderzoeksrechter gevorderd door de procureur des Konings.</p> <p>Ontvangen van het schriftelijk akkoord van de meerderjarige en hem de inhoud van artikel 44 ter Sv (1) meedelen.</p> <p>Afzonderlijk PV: datum en uur van de afname, nr. van het stafdossier, nr. van neerlegging ter griffie, naam van de pdK/Or die de afname bevolen heeft, identiteit en geslacht van de verdachte, omstandigheden van de afname.</p>	
Sporen	Middelen	Bestemming
Kledij (beschreven door het slachtoffer, ondergoed, zakdoeken...)	<ul style="list-style-type: none"> - afzonderlijke papieren zak per inbeslaggenomen stuk (bescherming van de sporen > DNA) - handschoenen - foto's 	<p>Griffie</p> <p>Voeging bij het PV</p>
Lichaam (rekening houdend met de schroom) > zichtbare sporen van geweld op het gezicht, de armen, de benen (*)	<ul style="list-style-type: none"> - foto's <p><i>(*) in voorkomend geval, een lichamelijk onderzoek voorstellen dat moet worden bevolen door de onderzoeksrechter en uitgevoerd door een wetsdokter</i></p>	<p>Voeging bij het PV</p>
Diversen (GSM informaticamateriaal, documenten...) > voorwerpen in ruime zin die in het dossier ter sprake komen	<ul style="list-style-type: none"> - handschoenen - zakje voor inbeslagneming 	<p>Griffie</p>
Afname van een staal voor DNA vergelijking (in volgorde van voorkeur)	<p>1. Mondslimvlies > door officier van de gerechtelijke politie of de arts > roken noch drinken ½ u tot 1 u voor de afname > laat de verdachte de wattenstaafies in het</p>	<p>Griffie, tenzij de magistraat anders beslist</p>

	<p>etui leggen (materiaal NICC)</p> <p>Of</p> <p>2. Afname van verdikte onderzijde van haarwortel > door de officier van de gerechtelijke politie of de arts > 5 tot 10 haren met wortel uittrekken (handschoenen en pincet, zakje)</p> <p>Of</p> <p>3. Bloedafname > enkel door de dokter (bloedstaal te plaatsen in koelkast)</p>	
--	--	--

(1) artikel 44 ter, § 3, Wetboek van Strafvordering::

..... De toestemming van de betrokkene kan alleen worden gegeven als de procureur des Konings hem (lees: de meerderjarige) in kennis heeft gesteld van de omstandigheden van de zaak. De procureur des Konings stelt de betrokkene tevens in kennis van het feit dat, indien het vergelijkend DNA-onderzoek een positief verband aantoont met het DNA-profiel van het betrokken spoor, zijn profiel in verband kan worden gebracht in de DNA-gegevensbank " Criminalistiek " met profielen van in andere strafzaken aangetroffen sporen. Van die informatie wordt melding gemaakt in de schriftelijke toestemming van de betrokkene.

Fiche 4 : Seksuele Agressie Set

Slachtoffer

Griffie van de correctionele
Rechtbank

Politiedienst

Procureur des Konings

Gebruik van de S.A.S.: waak erover de naam van het slachtoffer niet te vermelden op de afnemingen.

A. Afsluiten van het lichamelijk onderzoek

- De politieambtenaar ontvangt van de arts de grote papieren zak met de kleren en de voorwerpen die het slachtoffer op het ogenblik van de feiten droeg of bij zich had. Opgelet : elk stuk moet in een aparte zak worden gestopt en alle zakken moeten in een grote papieren zak worden gestoken. Op de grote zak worden vermeld : identificatienummer van de S.A.S. en notitienummer.
- De doos wordt door de politieambtenaar door middel van daartoe bestemde veiligheidsetiketten verzegeld (in aanwezigheid van de arts en van het slachtoffer).
- Het ongebruikt gebleven materiaal moet in de doos worden teruggeplaatst.
- Indien onverpakt materiaal werd gebruikt, de afnemingen in het zakje doen dat door de politieambtenaar wordt verzegeld in het bijzijn van de arts en van het slachtoffer.
- De politieambtenaar ontvangt de witte pagina's van het medisch rapport onder omslag en voegt deze bij het PV.
- De gele pagina's van het medisch rapport voegt hij bij de doos of het zakje die/dat de afnemingen bevat.
- De blauwe pagina's zijn voor de arts.

Opmerkingen :

Indien de persoon zich voor het geneeskundig onderzoek heeft omgekleed, haar verzoeken de kleren die ze droeg en de voorwerpen die ze bij zich had op het ogenblik van de feiten aan de politiedienst te overhandigen.

Zowel in het ene als in het andere geval neemt de politieambtenaar – officier van gerechtelijke politie – de verschillende stukken in beslag met inachtneming van de wettelijke regels.

Een proces-verbaal van inbeslagneming en een gedetailleerde inventaris van de stukken opmaken op grond van de verklaringen van de gevorderde arts.

De inventaris wordt in tweevoud opgemaakt

- De ene wordt bij de zak gevoegd (zonder de naam van het slachtoffer)
- De tweede wordt bij het proces-verbaal gevoegd.

De zak wordt door de politieambtenaar door middel van de daartoe bestemde etiketten verzegeld in aanwezigheid van de arts en van het slachtoffer.

B. Traject van de S.A.S.

Vooraleer de kleren en voorwerpen over te maken, op de griffie van de correctionele rechtbank langsgaan en de S.A.S. en inbeslaggenomen voorwerpen inventariseren.

Onderzoek van de overtuigingsstukken :

1. De politieambtenaar bezorgt de kleren en voorwerpen aan het laboratorium voor technische en wetenschappelijke politie. Op mondelinge vordering van de magistraat.
2. Bevestiging met een apostille.
3. De politieambtenaar bezorgt tevens een kopie van de inventaris van de inbeslagneming en de apostille.
4. In geval van positieve resultaten van het laboratorium, wordt een PV opgemaakt en overgemaakt aan de procureur des Konings.
5. De kleren en voorwerpen worden samen met de eventuele afnemingen bezorgd aan de verbaliserende politiedienst, die deze verder doorstuurt naar de aangewezen wetenschappelijke laboratoria.
6. Indien verscheidene laboratoria zijn aangewezen, worden zij in het bezit gesteld van de voor hen bestemde stukken.
7. Bij negatief resultaat, worden de kleren en voorwerpen door de verbaliserende politiedienst neergelegd ter griffie van de correctionele rechtbank.

De S.A.S. moet zo spoedig mogelijk aan het wetenschappelijk laboratorium worden bezorgd.

Indien de S.A.S. niet binnen 24 uur na de verzegeling ervan kan bezorgd worden, wordt hij koud (in de koelkast) bewaard.

De politieambtenaar bezorgt de set dan van zodra als mogelijk en uiterlijk 3 dagen na de verzegeling aan het laboratorium.

Als het onderzoek dus plaatsvindt op een vrijdagavond of tijdens het weekend, moet de S.A.S. de maandag daarna zo vroeg mogelijk naar het laboratorium worden gebracht.

Fiche 5 : Politiële slachtofferbejegening

1. Algemeen

- De **snelheid van tussenkomst**, de tijd waarin de politiedienst de oproep beantwoordt, vormt een eerste concrete verwachting van het slachtoffer.
- De politieambtenaar moet er eerst en vooral voor zorgen dat waar nodig **medische bijstand** wordt gegeven.
- Het slachtoffer moet de mogelijkheid hebben te **telefoneren** en zijn familie of verwanten te **verwittigen**. Indien nodig zal de politieambtenaar dit zelf doen.
- De opsteller zal erover waken dat het slachtoffer, in de mate van het mogelijke, wordt ontvangen in een **afzonderlijk lokaal met voldoende intimiteit en discretie**.
- De politieambtenaar overhandigt een **attest van klachtneerlegging** (exemplaar in bijlage).
- De politieambtenaar informeert over de mogelijkheid om een verklaring van **benadeelde persoon** af te leggen (exemplaar in bijlage) en van de mogelijkheden om in beslag genomen of gestolen goederen terug te krijgen
- De politieambtenaar moet de belangrijkste **informatiebrochures** die beschikbaar zijn voorstellen.

2. Doorverwijzing

- De tussenkomst van de **dienst politiële slachtofferbejegening** is verantwoord wanneer de politieambtenaar het slachtoffer niet alleen en optimaal kan bijstaan, zoals bij emotionele crisissituaties of bij zeer ernstig slachtofferschap. De aanstelling van een gespecialiseerde medewerker per zone geldt als minimale norm om het functioneren van deze dienst te waarborgen. Deze persoon moet permanent binnen elke zone oproepbaar zijn.
- De politieambtenaar informeert over de **centra voor slachtofferhulp** en stelt een verwijzing voor naar deze diensten. Hij vult, met de goedkeuring van het slachtoffer, een formulier in voor doorverwijzing naar het centrum voor slachtofferhulp (exemplaar in bijlage), en preciseert dat een medewerker van deze dienst later met het slachtoffer contact zal opnemen. Er wordt best op gewezen dat het om een aanbod gaat en er geen enkele verbintenis of verplichting aan is verbonden. Het verwijsformulier drukt enkel de wens uit om door het centrum voor slachtofferhulp gecontacteerd te worden. Het slachtoffer verleent zijn goedkeuring door het verwijsformulier te ondertekenen. In geval van hoogdringendheid, en indien het slachtoffer dit wenst, neemt de politieambtenaar bovendien rechtstreeks telefonisch contact op met het centrum. Hij vermeldt het aanbod van doorverwijzing in het proces-verbaal, zonder de beslissing van het slachtoffer aan te geven. Het ingevulde formulier wordt zo spoedig mogelijk, uiterlijk twee werkdagen later, naar het centrum voor slachtofferhulp doorgestuurd.
- De politieambtenaar informeert over de **diensten voor slachtofferonthaal** die bij de parketten en rechtbanken gelokaliseerd zijn.

3. Hercontactname

- Het hercontacteren enige tijd na de feiten kan nuttig zijn voor het slachtoffer, maar ook voor de politiedienst. De politieambtenaar kan bij die gelegenheid de **verstrekte informatie aanvullen en proberen eventuele vragen te beantwoorden**. De hercontactname biedt het slachtoffer eveneens de gelegenheid om bijkomende informatie aan de politie te geven.

ATTEST VAN KLACHTNEERLEGGING (te bewaren)

Politiezone van

- adres
- telefoon
- fax
- openingsuren

Mevrouw, Mijnheer,

Deze klacht wordt doorgestuurd naar de Procureur des Konings bij de rechtbank van eerste aanleg te . Na onderzoek zal deze magistraat beslissen welk gevolg eraan dient te worden gegeven.

In deze fase van de procedure bent u **klager**, wat u toelaat om een gratis kopie te krijgen van de tekst van uw verhoor.

Om geïnformeerd te worden over het gevolg dat aan uw klacht wordt gegeven, hebt u de mogelijkheid om, ofwel persoonlijk, ofwel door tussenkomst van uw advocaat, een “verklaring van benadeelde persoon” af te leggen op het secretariaat van het parket*. Als bijlage vindt u een formulier van “verklaring van benadeelde persoon”.

Van zodra het formulier “verklaring van benadeelde persoon” is neergelegd, hebt u de hoedanigheid van **benadeelde persoon**. Dit laat u toe op de hoogte te worden gebracht van de eventuele seponering* en de reden daarvan, het instellen van een gerechtelijk onderzoek* en de bepaling van een rechtsdag voor het onderzoeks*- of vonnisgerecht*.

Indien u voor de geleden schade vergoed wenst te worden, volstaat het niet om klager of benadeelde persoon te zijn. U moet de hoedanigheid van **burgerlijke partij** bezitten. Hiertoe kan u zich burgerlijke partij stellen :
ofwel voor de onderzoeksrechter;
ofwel voor een onderzoeksgerecht;
ofwel voor het vonnisgerecht.

Op het parket van de Procureur des Konings is er een **dienst slachtofferonthaal** waar u tijdens de kantooruren terecht kan voor specifieke informatie over de gerechtelijke procedure. De justitieassistenten belast met het slachtofferonthaal kunnen u ondersteunen en bijstaan tijdens de gerechtelijke procedure. Verder kunnen zij, afhankelijk van de problematiek, naar de bevoegde (hulpverlenings)diensten doorverwijzen.

U kan eveneens contact opnemen met een **centrum voor slachtofferhulp** met het oog op psychosociale hulp, praktische hulp of informatie. Deze hulp is gratis. Indien u de politie toestemming gaf om uw gegevens mee te delen, neemt het centrum zo spoedig mogelijk zelf contact met u op.

Hoogachtend,

De verbalisant

Naam :

Hoedanigheid :

Datum :

Dossiernummer : Datum van de feiten : Datum van klachtneerlegging : Identiteit van de klager(s) : Bestemming : Parket van de Procureur des Konings van het gerechtelijk arrondissement
--

Lexicon

Gerechtelijk onderzoek : onderzoek onder leiding van een onderzoeksrechter, met als doel het opsporen van de daders van misdrijven en het verzamelen van de bewijzen.

Onderzoeksgerecht : rechtbank die na het gerechtelijk onderzoek beslist over het verdere verloop van de zaak.

Parket : orgaan dat waakt over de toepassing van de strafwet en de belangen van de maatschappij verdedigt. Het parket kan ofwel de verdachte vervolgen voor de strafrechter, ofwel afzien van vervolging door het dossier te seponeren, door een bemiddeling tussen de dader en het slachtoffer voor te stellen of door aan de dader van het misdrijf voor te stellen om een minnelijke schikking te betalen. Op het niveau van het gerechtelijk arrondissement bestaat het parket uit de procureur des Konings en zijn substituten.

Seponering : beslissing van het parket waarbij de zaak zonder gevolg wordt gerangschikt. De seponering van een zaak doet geen afbreuk aan het recht van het slachtoffer om zich burgerlijke partij te stellen.

Vonnisgerecht : rechtbank waarin de rechter zetelt die zich uitspreekt over de grond van de zaak.

Nuttige adressen

Dienst slachtofferonthaal

Centrum voor slachtofferhulp

VERKLARING VAN BENADEELDE PERSOON

(dit document moet in persoon of door een advocaat worden bezorgd aan het secretariaat van het parket van de Procureur des Konings, op volgend adres .)

Ik verklaar benadeelde persoon te zijn in het kader van het dossier met nummer : (gelieve dit nummer, dat u door de politie is meegedeeld, in elke briefwisseling te vermelden).

1. Mijn identiteit :

Naam :
Voornaam :
Geboorteplaats en datum :
Beroep :
Woonplaats:

Optredend in hoedanigheid van wettelijke vertegenwoordiger van :
(gelieve de hoedanigheid te preciseren)

2. De feiten waarvoor ik verklaar benadeeld te zijn,:

Plaats van de feiten :
Datum van de feiten :
Veroorzaker van de schade :
Aard van het misdrijf :

3. Aard van schade die ik ondervind (eventuele bewijsstukken bijvoegen) :

- Lichamelijk
- Materieel
- Andere, namelijk
- Geen schade

4. Indien u « geen schade » heeft aangekruist bij punt 3:

Ik heb het volgende persoonlijk belang om mij op te geven als benadeelde persoon:

.....
.....
.....
.....

Ik wens dat deze verklaring, nadat het parket er akte van heeft genomen, bij het dossier wordt gevoegd en ik bijgevolg op de hoogte zal worden gebracht van de beslissing van de Procureur des Konings na het onderzoek en van het verder verloop van het dossier, meerbepaald het instellen van een gerechtelijk onderzoek en de bepaling van een rechtsdag voor het onderzoeks- en vonnisgerecht. Elk document dat ik nuttig acht, kan ik aan het dossier laten toevoegen.

Opgemaakt te op
(Handtekening)

FORMULIER VOOR VERWIJZING NAAR HET CENTRUM VOOR SLACHTOFFERHULP

Ik ondergetekende,.....

machtig het centrum voor slachtofferhulp van.....

om mij te contacteren in verband met mijn klacht inzake

.....

Adres van het slachtoffer :

.....

.....

Telefoonnummer van het slachtoffer :.....

Naam en graad van de verbalisant :

Nummer van het proces-verbaal :

Politiedienst :.....

.....

Datum van de klachtneerlegging :

Handtekening van het slachtoffer en datum :

Formulier zo vlug mogelijk, uiterlijk na twee werkdagen, overmaken aan de dienst Slachtofferhulp

Bijlage 3

Beschrijving van de kit voor orale monsternamen

Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie

Betreft : speekselkits voor genetische identificatie

De expertises van genetische identificatie worden meer en meer gevraagd in gerechtelijke zaken. De identificatie gebeurt altijd door een vergelijking met een DNA profiel verkregen door monstername en het is noodzakelijk dat de kwaliteit van deze monsters onberispelijk is.

De monstername van speeksel geeft praktische voordelen vermits deze niet verplicht door een dokter dient afgenomen te worden en dit in tegenstelling tot de monstername van bloed. De aard van dit monster maakt dat het gevoeliger is aan beschadiging en besmetting dan bloed en vereist dus strikte afname- en bewaaromstandigheden.

Precieze richtlijnen en een gestandaardiseerde kit, waren duidelijke vragen van de politiediensten.

Het NICC stelt een kit voor monstername van mondslijmvlies met wattenstaafje ter beschikking. Deze kit, ontwikkeld aan de Universiteit van Bern, werd aangepast op onze aanvraag. Op de vergadering van 16 december 1999 in het NICC hebben de belgische laboratoria, die DNA analyseren in de criminalistiek, de kit unaniem goedgekeurd.

De kit ClueTM Profile Collector bestaat uit volgende zaken:

- een gebruiksaanwijzing in onze drie nationale landstalen.
- 2 speciale steriele wattenstaafjes van het type "buccal scrapes" apart verpakt
- een paar wegwerphandschoenen
- een kartonnen doos waarin de monsters kunnen worden verpakt
- 3 zegels

Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie

Iedere kit dient steriel verpakt te worden en laat toe dat er twee monsternames op 1 persoon genomen kunnen worden.

De kartonnen doos, die geplooid en verzegeld wordt door de gebruiker, laat toe het staal op kamertemperatuur te bewaren. Dit is een onbetwistbaar voordeel van de kit.

hiernaast, foto van de kit in zijn originele versie

We houden de kit Clue™ Profile Collector ter beschikking van de wetsdokters en de politiediensten, in het bijzonder de laboratoria voor technische en wetenschappelijke politie, op eenvoudige aanvraag bij

Dienst Zakenbeheer
Tel: 02/240 05 39 of 02/240 05 44
Fax: 02/240 05 01
Baudouin.goormans@just.fgov.be

Voor eventuele technische of wetenschappelijke vragen kan u zich richten tot

Dr Pierre Van Renterghem.
Hoofd van de afdeling Biologie
Tel : 02/243 46 45
Pierre.VanRenterghem@just.fgov.be

Bijlage 4

Medisch onderzoek in een ziekenhuis

Te volgen procedure in een ziekenhuis

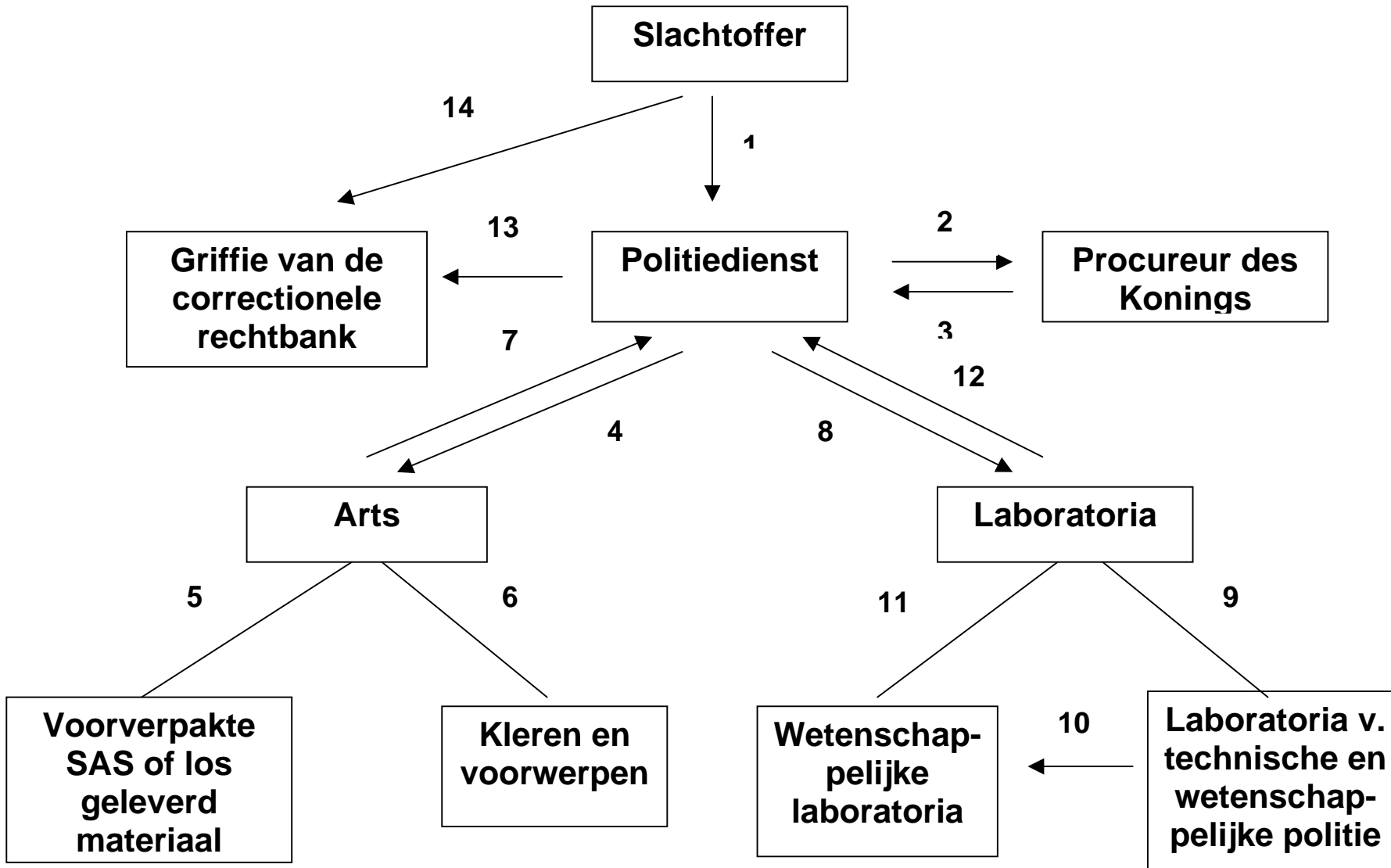
- Een verpleegkundige van de spoeddienst onthaalt de patiënt (empathie).
- Hij/zij controleert bij de begeleiders de aanwezigheid van volgende documenten :
 - vordering van de gerechtelijke overheid
 - opgave van de gerechtskosten
 - eedaflegging.
- Taken van de verantwoordelijke verpleegkundige van de spoeddienst ten aanzien van de patiënt, in een aangepast lokaal :
 - Beknopt evalueren van de omvang van de fysieke letsels en de psychologische impact van de agressie teneinde de prioriteit van de opeenvolgende medische interventies te bepalen : gynaecologisch (SAS en evaluatie van de noodzaak van een profylaxe voor HIV), medisch, chirurgisch, psychiatrisch.
 - Vragen aan de patiënt of zij weet waarom zij naar de spoeddienst komt en informatie verstrekken over wat gaat gebeuren (techniek van de SAS, het doel, waarom nu ...). Vermijden dat de SAS-procedure als een tweede fysieke en psychologische agressie wordt ervaren.
 - Contacteren van een naaste indien het slachtoffer dit wenst.
- Gynaecologische of psychiatrische raadpleging in functie van de vastgestelde nood.

Indien mogelijk de gynaecologische raadpleging laten voorafgaan, om besmetting van de monsternames te beperken. Om dezelfde reden moeten de gynaecoloog en de assisterende verpleegkundige een kiel, een masker, een muts en handschoenen dragen, zodat de SAS-procedure optimaal kan verlopen.

- Parallel aan de wettelijke procedure wordt bij de verschillende tussenkomsten (gynaecoloog, psychiater, arts, chirurg) een medisch dossier aangelegd voor intern gebruik. Dit zal toelaten de patiënt later te volgen.
- Vermijden om de agressor en het slachtoffer naar dezelfde dienst over te brengen.
- Indien dit niet kan, hen laten onderzoeken door verschillende artsen. Principieel vermijden om een oordeel te vellen over de vermeende agressor en het slachtoffer.
- Collegiaal beslissen (psychiater, gynaecoloog en verpleegkundige) over de oriëntatie (hospitalisatie of ambulante behandeling), rekening houdend met de entourage van de patiënt.

Bijlage 5
Traject van de SAS

Traject van de SAS

1. Het slachtoffer van verkrachting of aanranding van de eerbaarheid wendt zich tot de politie voor het neerleggen van een **klacht**.
2. De politieambtenaar neemt **contact** op met de **procureur des Konings** met het oog op instructies.
3. De procureur des Konings **beslist** om de SAS te gebruiken en **wijst de arts aan** alsook het **wetenschappelijk laboratorium**.
4. De politieambtenaar begeeft zich met het slachtoffer naar de gevorderde arts voor het **medisch onderzoek**.
5. De arts verricht het medisch onderzoek aan de hand van de **voorverpakte SAS** of het **los geleverd materiaal**.
6. Kleren en voorwerpen van het slachtoffer worden in een **grote papieren zak** gestopt.
7. De politieambtenaar **verzegelt** de voorverpakte SAS of het los geleverd materiaal en maakt de **inventaris** op van de verschillende stukken met het oog op hun inbeslagname en hun neerlegging ter griffie.
8. Op **kantschrift van de procureur des Konings**, maakt de politieambtenaar de voorverpakte SAS of het los geleverd materiaal over aan de aangewezen laboratoria.
9. De **kleren en voorwerpen** worden geanalyseerd door het **laboratorium voor technische en wetenschappelijke politie**.
10. Indien de resultaten van het laboratorium voor technische en wetenschappelijke politie **positief** zijn, worden zij overgemaakt naar het wetenschappelijk laboratorium (indien negatief : zie punt 12)
- 11 **Het (de) wetenschappelijk(e) laboratorium (laboratoria)** analyseert (analyseren) **de voorverpakte SAS of het los geleverd materiaal**.
N.B. Indien het laboratorium voor technische en wetenschappelijke politie niet over de nodige infrastructuur beschikt om kleren en voorwerpen te onderzoeken, neemt het wetenschappelijk laboratorium dit op zich.
- 12 De voorverpakte SAS of het los geleverd materiaal, alsook de kleren en voorwerpen, worden overgemaakt aan de **politiedienst**.
- 13 De politieambtenaar legt de verschillende stukken neer op de **griffie van de correctionele rechtbank**.
- 14 Indien de kleren en voorwerpen niet hebben kunnen dienen als overtuigingsstukken worden zij na het onderzoek teruggegeven. In het andere geval, kan het slachtoffer een **verzoek tot opheffing** neerleggen op het secretariaat van het parket om zijn kleren en voorwerpen, die bewaard worden op de griffie van de correctionele rechtbank, te recupereren.

Bijlage 6

**Voorstel van vordering voor het bekomen van
een vergelijking van een genetisch profiel met
de gegevensbanken « Criminalistiek » en
« Veroordeelden »**

Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie

Voorstel van vordering voor het bekomen van een vergelijking van een genetisch profiel met de gegevensbanken « Criminalistiek » en « Veroordeelden »

Vooraf

Voor opname in de gegevensbanken, moet de deskundige beschikken over de informatie voorzien in de wet, meerbepaald :

- het verkregen DNA-profiel van aangetroffen sporen van menselijk celmateriaal (anders gezegd, de litigieuze sporen),
- het notitienummer van het strafdossier;
- de naam van de magistraat belast met het strafdossier;
- de naam en het adres van het laboratorium waar het DNA-profiel werd opgesteld, alsook het dossiernummer;
- de biologische aard van het spoor;
- het geslacht van de persoon waarvan het spoor afkomstig is;
- in voorkomend geval, het door de magistraat toegekende codenummer waardoor het DNA-profiel kan worden verbonden met de naam van de betrokken persoon.

Het overmaken van gegevens om de bestanden te voeden, moet door de vorderende magistraat expliciet gevraagd worden aan de deskundige die is aangeduid voor de analyse van de overtuigingsstukken, door middel van een formulering van het type :

« X vordert deskundige Y om (*omschrijving van de onderzoeksopdracht*) en om aan het NICC over te maken :

- de genetische profielen die van de litigieuze sporen bekomen worden teneinde te worden opgenomen in de gegevensbank DNA;
- de genetische referentieprofielen van verdachte personen, waarvan de vergelijking met het profiel van een spoor van menselijke cellen aangetroffen en verzameld in het raam van de zaak positief is gebleken, met het oog op hun vergelijking met de gegevensbank DNA ».

Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie

Voorstel van vordering

**PARKET VAN DE
PROCUREUR DES KONINGS**

**KABINET VAN DE
ONDERZOEKSRECHTER**

M.Ref.

Brussel,

Wij, _____, onderzoeksrechter/substituut van de procureur des Konings bij de rechtbank van eerste aanleg te _____,

Vorderen Dr Pierre VAN RENTERGHEM
DNA Index System
Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie
Vilvoordse steenweg, 98-100,
B - 1120 – BRUSSEL

Na de eed te hebben afgelegd,

Ten einde, na alle nuttige inlichtingen te hebben ingewonnen,

- de gegevens in ontvangst te nemen die zijn overgemaakt door de deskundige in genetische identificatie,
- deze gegevens op te nemen in de nationale gegevensbank van het NICC
- bestand « Criminalistiek »
- bestand « Veroordeelden »
- deze gegevens te vergelijken met de eerder opgenomen gegevens.

Hij zal van zijn vaststellingen een nauwkeurig en omstandig verslag opmaken en zal schriftelijk, onmiddellijk voor de ondertekening van genoemd verslag, de volgende eed afleggen :

ik zweer dat ik mijn taak naar eer en geweten nauwgezet en eerlijk heb vervuld.

Hij zal zijn verslag zo spoedig mogelijk in drievoud neerleggen.

Brussel,
Handtekening

Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie

Voor bijkomende inlichtingen :

Dr Pierre Van Renterghem.
Tel : 02/243 46 45
Pierre.VanRenterghem@just.fgov.be

Bijlage 7

**Diensten voor slachtofferonthaal en
centra voor slachtofferhulp**

Vooraf

Er bestaat op het parket van de procureur des Konings een **dienst voor slachtofferonthaal** die, tijdens de kantooruren, ter beschikking staat van de slachtoffers voor specifieke informatie over de gerechtelijke procedure.

De justitieassistenten slachtofferonthaal kunnen de slachtoffers ondersteunen en bijstaan tijdens de gerechtelijke procedure. Verder kunnen zij, afhankelijk van de problematiek, naar de bevoegde diensten (voor hulpverlening) doorverwijzen.

Slachtoffers kunnen zich ook wenden tot een **centrum voor slachtofferhulp** om psychosociale hulp, praktische hulp of juridische informatie te bekomen. Deze hulp is gratis. Indien slachtoffers aan de politie toestemming verlenen om hun gegevens aan een dienst Slachtofferhulp mee te delen, zal deze zo spoedig mogelijk zelf contact met hen opnemen.

Diensten voor slachtofferonthaal

- Nederlandstalige diensten voor slachtofferonthaal

Britse Lei 55, 2000 ANTWERPEN
Tel. 03/216.54.20

Kazernevest 3, 8000 BRUGGE
Tel. 050/47.34.36 (of 37)

Quatre Brasstraat 13, 1000 BRUSSEL (sectie gemeen recht)
Tel. 02/508.72.94

Regentschapsstraat 63, 1000 BRUSSEL (sectie jeugd en verkeer)
Tel. 02/519.89.45

Zwarte Zustersstraat 2-6, 9200 DENDERMONDE
Tel. 052/25.15.16 (17 of 18)

Koophandelsplein 23, 9000 GENT
Tel. 09/267.41.11

Thonissenlaan 75, 3500 HASSELT
Tel. 011/24.66.50 (of 51)

D'Hondtstraat 13, 8900 IEPEER
Tel. 057/23.96.40

Burg. Nolfstraat 10 A, 8500 KORTRIJK
Tel. 056/26.95.32 (of 35)

Smoldersplein 5, 3000 LEUVEN
Tel. 016/21.45.50 (51, 52 of 58)

Keizerstraat 20, 2800 MECHELEN
Tel. 015/28.81.11

Bourgondiëstraat 5, 9700 OUDENAARDE
Tel. 055/33.16.20

Kielenstraat 24/1, 3700 TONGEREN
Tel. 012/39.96.02 (of 03)

Begijnenstraat 3, 2300 TURNHOUT
Tel. 014/47.16.40 (of 45)

P. Benoitlaan 2, 8630 VEURNE
Tel. 058/29.63.83 (of 84)

- Franstalige diensten voor slachtofferonthaal

Place Chalbert bâtiment B, 6700 ARLON
Tel. 063/21.44.55

Rue des Quatre Bras 13, 1000 BRUXELLES (sectie gemeen recht)
Tel. 02/508.72.71

Rue de la Régence 63, 1000 BRUXELLES (sectie jeugd en verkeer)
Tel. 02/519.89.05

Avenue Général Michel, 6000 CHARLEROI
Tel. 071/23.65.89

Rue de Maibes 5, 5500 DINANT
Tel. 082/21.38.12

Rue Aachenerstrasse 62, 4700 EUPEN
Tel. 087/59.46.00

Quai d'Arona 4, 4500 HUY
Tel. 085/24.45.47

Rue du Palais 44, 4000 LIEGE (sectie gemeen recht)
Tel. 04/220.02.68

Bd. de la Sauvenière 34-36, 4000 LIEGE (sectie jeugd en verkeer)
Tel. 04/230.51.19

Rue V. Libert 9, 6900 MARCHE-EN-FAMENNE
Tel. 084/31.09.85

Chaussée de Binche 101, 7000 MONS
Tel. 065/39.50.31

Place du Palais de Justice, 5000 NAMUR
Tel. 081/25.18.25

Rue Saint-Roch 8, 6840 NEUFCHATEAU
Tel. 061/27.51.84

Rue des Frères Grislein 21, 1400 NIVELLES
Tel. 067/88.27.85

Place Reine Astrid 5, 7500 TOURNAI
Tel. 069/25.31.32

Rue du Tribunal 4, 4800 VERVIERS
Tel. 087/32.37.83

Centra voor Algemeen Welzijnwerk met afdeling Slachtofferhulp
www.caw.be en www.steunpunt.be

Provincie Antwerpen

CAW De Mare

ANTWERPEN (2020)
Lodewijk de Raetstraat 13 – Tel: 03/247.88.30
Fax: 03/247.88.39
slachtofferhulp@cawdemare.be

CAW De Kempen

HERENTALS (2200)
Sint Jansstraat 17 – Tel: 014/23.02.42
Fax: 014/23.55.39
slachtofferhulp@cawdekempen.be

CAW Het Welzijnshuis

WILLEBROEK (2830)
G. Gezellestraat 54 – Tel: 03/886.28.10
Fax: 03/866.35.91
slachtofferhulp.mechelen@skynet.be

Provincie Brabant en Brussel

CAW Archipel-Groot Eiland

BRUSSEL (1000)
Groot Eiland 84 – Tel: 02/514.40.25
Fax: 02/512.67.38
grooteiland.slh@archipel.be
www.slachtofferhulp-brussel.be

contactpunten:
HALLE (1500)
Deken Michielsstraat 48 – Tel: 02/361.09.16
Fax: 02/356.43.21
Caw.z-z.info@panodra.be

VILVOORDE (1800)
J.B. Nowélei 33 – Tel: 02/252.09.39
Fax: 02/253.74.39
info@cawvilvoorde.be

DILBEEK (1700)
Roelandsveldstraat 22 – Tel: 02/569.04.45

Fax: 02/583.56.77
secretariaat.dilbeek@cawdelta.be

CAW Leuven

LEUVEN (3000)
Lepelstraat 9 – Tel: 016/27.04.00
Fax: 016/22.98.44
slachtofferhulp@cawleuven.be
www.cawleuven.be

Provincie Limburg

CAW Sonar

HASSELT (3500)
Plantenstraat 127 – Tel: 011/23.23.40
Fax: 011/23.23.49
slachtofferhulp.hasselt@cawsonar.be
www.cawsonar.be

CAW Sonar

TONGEREN (3700)
Maastrichtersteenweg 47 – Tel: 012/23.07.82
Fax: 011-012/39.33.20
slachtofferhulp.tongeren@cawsonar.be
www.cawsonar.be

antenneposten:
SINT-TRUIDEN (3800)
Ursulinenstraat 7 - Tel: 011/68.86.00
Fax: 011/68.86.00
slachtofferhulp.sinttruiden@cawsonar.be

MAASMECHELEN (3630)
Heirstraat 247 – Tel: 089/77.38.34
Fax: 089/77.38.34
slachtofferhulp.maasmechelen@cawsonar.be

OVERPELT (3900)
Kerkdijk 4 – Tel: 011/64.13.50
Fax: 011/64.13.50
Slachtofferhulp.overpelt@cawsonar.be

Provincie Oost-Vlaanderen

CAW 't Dak - Teledienst

DENDERMONDE (9200)
OLV Kerkplein 30 – Tel: 052/25.99.55
Fax: 052/22.54.81
slachtofferhulp@dak-teledienst.be
www.dak-teledienst.be

antenneposten:
SINT-NIKLAAS (9100)
Prins Albertlaan 35 – Tel: 03/776.82.71
Fax: 03/766.20.18

LOKEREN (9160)
Haarsnijderslaan 14 – Tel: 09/339.06.00
Fax: 09/348.49.31

NINOVE (9400)
Abdijstraat 81 – Tel: 054/31.89.30
Fax: 054/ 32.03.15

AALST (9300)
Botermelkstraat 177 – Tel: 053/77.61.16
Fax: 053/70.56.30

CAW Visserij

GENT (9000)
Visserij 153 – Tel: 09/225.42.29
Fax: 09/ 233.85.79
slachtofferhulp@cawvisserij.be
www.cawvisserij.be

CAW Visserij – 't Eilandje Gent
GENT (9000)
Koopvaardijlaan 1 – Tel: 09/223.40.81
Fax: 09/223.98.90
eilandje.gent@busmail.net

CAW Zuid Oost-Vlaanderen – Afdeling Sociaal Huis Pandora
ZOTTEGEM (9620)
Grotenbergestraat 26 - Tel: 09/360.33.66
Fax: 09/361.206.57
sociaal.huis.zottegem@skynet.be
www.sociaalhuispandora.be

CAW Zuid Oost-Vlaanderen

RONSE (9600)
Ponettestraat 87 – Tel: 055/20.83.32
Fax: 055/20.65.56
kompas@cawzuidoostvlaanderen.be

Provincie West-Vlaanderen

CAW De Viersprong

BRUGGE (8000)
Garenmarkt 3 – Tel: 050/47.10.47
Fax: 050/47.10.57
caw.slachtofferhulp@deviersprong.be
www.deviersprong.be

antenneposten:
TORHOUT (8820)
's Gravenwinkelstraat 20 - Tel: 050/21.25.22
Fax: 050/21.61.04
Caw.Torhout@deviersprong.be

TIELT (8700)

Stationstraat 44 bus 1 - Tel: 050/40.09.99

OOSTENDE (8400)
Nieuwpoortsesteenweg 85 - Tel: 059/50.28.82
Fax: 059/80.88.63

CAW Stimulans – Slachtofferhulp Waregem
MENEN (8790)
Koningstraat 5 - Tel: 056/51.44.13
stimulans-jiac@tiscalinet.be

CAW De Papaver
IEPER (8900)
H. Cartonstraat 10 – Tel: 057/20.51.86
Fax: 057/21.69.27
slachtofferhulp@cawdepapaver.be

CAW De Papaver
VEURNE (8630)
Peter Benoitlaan 58 – Tel: 058/28.00.28
Fax : 058/28.00.20
slachtofferhulp@caw-de-papaver.be

CAW Stimulans
KORTRIJK (8500)
Groeningestraat 28 – Tel: 056/21.06.10
Fax: 056/21.06.40
slachtofferhulp@stimulans-groeningestraat.be
www.cawstimulans.be

CAW Stimulans – Slachtofferhulp Roeselare
ROESELARE (8800)
Ipersestraat 96 - Tel: 051/69.02.96
Fax: 051/69.59.06
roeselare@caw-middenwvl.be

Franstalige diensten voor slachtofferhulp

Arr. Arlon
Place des Fusillés bloc II bureau 44
6700 Arlon
063 24 44 64

Arr. Bruxelles I
Chaussée de Waterloo 41
1060 Bruxelles
025 34 66 66

Arr. Bruxelles II
Rue Haute 314 et 296b
1000 Bruxelles
025 37 66 10

Arr. Charleroi
Rue Léon Bernus 27
6000 Charleroi
071 27 88 00

Arr. Dinant
Rue PJ Lion 3
5500 Dinant
082 22 73 78

Arr. Liège II
Rue Saintlambert 84
4040 Herstal
042 64 91 82

Arr. Huy
rue Rioul 24
4500 Huy
085 21 65 65

Arr. Neufchâteau
Place Communale 21-25
6800 Libramont
061 29 24 95

Arr. Liège I
RUE DU PARC, 79
4020 Liège
043 40 37 90

Arr. Marche
Vielle route de Liège n°5
6900 Marche
084 44 56 86

Arr. Mons
Chaussée de Roeulx 51d
7000 Mons
065 35 53 96

Arr. Namur
Rue Armée Grouchy 20b
5000 Namur
081 74 08 14

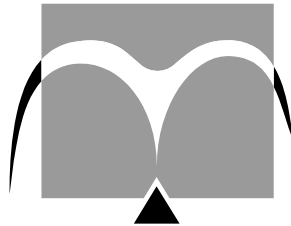
Arr. Nivelles
Rue Sainte-Anne 2
1400 Nivelles
067 22 03 08

Arr. Tournai
Rue de l'Athénée 11
7500 Tournai
069 77 73 43

Arr. Verviers
Rue de la Chapelle 69
4800 Verviers
087 33 60 89

DIRECTIVE MINISTERIELLE RELATIVE AU SET AGRESSION SEXUELLE (S.A.S.)

A l'intention des magistrats des parquets et des services de police (et des juges
d'instruction pour information)

MINISTRE DE LA JUSTICE

LAURETTE ONKELINX

15 septembre 2005

- Directive ministérielle:
 - Introduction p.2
 - 1. Objectifs et description du S.A.S. p.3
 - 2. Personnes habilitées à utiliser le S.A.S. p.4
 - 3. Lieu d'entreposage des S.A.S. p.5
 - 4. Conditions d'utilisation du S.A.S. p.6
 - 5. L'utilisation du S.A.S./Procédure p.7
 - 5.1. L'intervention du médecin requis p.7
 - 5.2. Clôture de l'examen corporel p.7
 - 5.3. Examen des pièces à convictions p.8
 - 5.4. Analyses scientifiques p.8
 - 5.5. Mentions obligatoirement portées au procès-verbal et annexes p.9
 - 5.6. Les honoraires p.9
 - 6. Assistance aux victimes p.10
 - 6.1. Au niveau des services de police p.10
 - 6.2. Au niveau du médecin requis p.11
 - 6.3. Au niveau des autorités judiciaires p.11
 - 7. Evaluation p.12
- Annexe 1 : Guide pour les victimes de viol ou d'attentat à la pudeur
- Annexe 2 : Guide pour les services de police
- Annexe 3 : Description du kit de prélèvement buccal
- Annexe 4 : Examen médical au sein d'un service hospitalier
- Annexe 5 : Acheminement du S.A.S.
- Annexe 6 : Proposition de réquisitoire pour obtenir une comparaison d'un profil génétique avec les banques de données « Criminalistique » et de « Condamnés »
- Annexe 7 : Liste des services d'accueil des victimes et des services d'aide aux victimes.

INTRODUCTION

Suite à l'entrée en vigueur de la loi du 4 juillet 1989 relative au viol, un stock de S.A.S. a été constitué en vue de faire évoluer favorablement les enquêtes judiciaires relatives à des viols ou des attentats à la pudeur.

Une circulaire des procureurs généraux relative à l'utilisation du S.A.S. a été prise le 3 août 1992.

Un groupe technique composé de médecins légistes et de représentants de divers laboratoires d'analyses scientifiques a remis au Ministre de la Justice une note proposant d'éventuelles modifications ou améliorations du S.A.S.

A l'occasion de la reconstitution du stock de S.A.S., il a été tenu compte de cette note.

Il s'imposait de prendre de nouvelles directives qui tiennent compte à la fois des expériences passées, des importantes modifications législatives intervenues ces dernières années et de l'attention à accorder à la victime dans le cadre de la procédure.

Dans l'intérêt des victimes il est apparu important d'uniformiser les modalités d'utilisation du S.A.S.

La présente directive résulte de l'évaluation de la directive du 15 décembre 1998 qui remplaçait la circulaire des procureurs généraux prise le 3 août 1992.

1. OBJECTIFS ET DESCRIPTION DU S.A.S.

1.1. Objectifs

Les objectifs poursuivis par la présente directive sont les suivants :

- a) uniformiser les constatations relatives à des faits de viol ou d'attentat à la pudeur ;
- b) garantir l'obtention, dans les meilleures conditions possibles, de preuves matérielles permettant de contribuer à l'évaluation de la culpabilité ou de l'innocence d'un suspect grâce à la détermination de l'empreinte génétique de l'auteur à partir de l'analyse de l'ADN contenu dans les prélèvements¹.
Même dans l'hypothèse où les prélèvements relevés sont insuffisants pour procéder à une analyse ADN, l'analyse de micotrace (cheveux, fibres notamment) relevées sur la victime d'une part et sur le suspect d'autre part peut prouver le contact physique entre les deux personnes. La minutie demandée au médecin requis permet en effet de relever d'autres substances que le sperme. Les prélèvements d'urine et de sang réalisés sur la victime permettent d'évaluer si cette dernière a pu être soumise à l'administration de substances psychoactives pour faciliter le viol ;
- c) afin de limiter les perturbations psychologiques causées par l'agression sexuelle et d'éviter toute victimisation secondaire, apporter à la victime et à ses proches l'attention et l'assistance nécessaires tout au long de la procédure. Une attention particulière sera portée aux victimes mineures d'âge.

1.2. Description du S.A.S.

1.2.1. Le S.A.S. se présente sous deux formes : d'une part sous la forme d'un set conditionné et d'autre part sous la forme d'un matériel non conditionné livré en vrac.

1.2.2. Le S.A.S. conditionné est constitué par un ensemble d'instructions et d'instruments permettant au médecin requis d'opérer sur une victime de viol ou d'attentat à la pudeur les prélèvements nécessaires à l'établissement par un laboratoire d'analyses scientifiques, d'éléments de preuves de l'identité de l'auteur de l'agression.

Il contient également des informations destinées à la personne victime (voir en annexe 1). Il existe aussi des instructions à l'intention des fonctionnaires de police (voir en annexe 2).

1.2.3. Du matériel non conditionné est également à la disposition des médecins requis. Il s'agit de fournitures (instruments, instructions pour le médecin et informations pour la victime) livrées en vrac.

1.2.4. Le S.A.S. "suspect" n'existe plus car il était très rarement utilisé. Néanmoins, il peut s'avérer nécessaire d'effectuer un examen du suspect. Dans ce cas, le matériel non conditionné peut être utilisé.

¹ Avec le développement des banques de données ADN, des comparaisons pourront également être opérées entre l'ADN contenu dans les prélèvements et les ADN enregistrés dans la banque de données, ce qui permettra dans certains cas d'identifier un suspect.

Des renseignements administratifs relatifs au suspect sont également utiles pour le laboratoire d'analyses. Un document intitulé "Renseignements administratifs concernant le suspect" est distribué par l'Institut National de Criminalistique et de Criminologie aux médecins habituellement requis pour l'utilisation du S.A.S.

1.2.5. La référence, sur le S.A.S., d'une date de péremption a été supprimée dans la mesure où le S.A.S. ne subit pas d'altération par l'effet du temps.

1.2.6. L'INCC met à la disposition des médecins légistes et des services de police un kit de prélèvement buccal standardisé permettant le prélèvement d'échantillons de référence (victime, suspect). Il est décrit dans l'annexe 3.

2. PERSONNES HABILITEES A UTILISER LE S.A.S.

2.1. Il est essentiel que les constatations médicales soient réalisées par un médecin ayant une parfaite connaissance du S.A.S. et qu'elles soient exécutées dans les conditions les plus respectueuses des besoins d'une victime d'agression sexuelle.

2.2. Le médecin requis sera soit un médecin légiste, soit un médecin d'un service hospitalier avec lequel le procureur du Roi a conclu l'accord de coopération visé au point 2.4. ci-après.²

Si après examen d'une victime par un médecin qui n'est pas médecin légiste, il apparaît que la victime présente des traumatismes sexuels, physiques (suite à des coups reçus par exemple) ou psychologiques, qui font craindre, soit une maladie paraissant incurable, soit une incapacité permanente de travail personnel, soit la perte de l'usage absolu d'un organe, soit une mutilation grave, il y a lieu de requérir un médecin légiste de procéder à l'examen de la victime aux fins de déterminer les conséquences des actes commis sur sa personne.

2.3. Chaque procureur du Roi établit et met à jour la liste des médecins ou services hospitaliers susceptibles d'être requis pour procéder à l'examen des victimes d'agression sexuelle.

Cette liste est établie en tenant compte des ressources et compétences disponibles dans l'arrondissement judiciaire ou à proximité de celui-ci.

Le procureur du Roi s'assure que les médecins et services hospitaliers appliquent correctement les instructions contenues dans la présente directive.

2.4. Le procureur du Roi conclut un protocole de coopération avec les services hospitaliers qui acceptent de recevoir en urgence des victimes d'agression sexuelle sur réquisition de l'autorité judiciaire.

Ces protocoles prévoient que le service hospitalier s'engage :

- à mettre en permanence à la disposition des autorités judiciaires :

- un gynécologue et/ou un pédiatre;
- un S.A.S. ;

² Suite à l'évaluation de la directive du 15 décembre 1998 qui donnait une priorité au recours à des médecins légistes, il a été décidé de ne plus prévoir une telle priorité, mais de confier au procureur du Roi la mission de déterminer les conditions d'utilisation du S.A.S. dans son arrondissement qui, tenant compte des ressources et compétences disponibles, permettent le mieux d'atteindre les objectifs de la directive (voir point 1.1.).

- un local pour l'accueil de la personne à examiner;
 - des vêtements d'urgence;
 - un local équipé de moyens de communications aux fins de l'enquête judiciaire.
- à ce que le médecin requis se conforme à la procédure d'utilisation du S.A.S. décrite à l'annexe 4.

2.5. Le procureur du Roi communique au procureur général du ressort la liste des médecins ou services hospitaliers visée au point 2.3. ci-dessus et une copie des protocoles de coopération conclus au sein de l'arrondissement visés au point 2.4.

2.6. L'I.N.C.C. se charge de distribuer les S.A.S. aux médecins et services hospitaliers figurant sur les listes transmises par les procureurs du Roi.

2.7. Le médecin auquel il est fait appel prête le serment dans les termes suivants :
« Je jure de remplir ma mission en honneur et conscience, avec exactitude et probité ».

Ce serment est obligatoire et doit être prêté avant d'entamer l'exécution de la mission.

Conformément à l'article 44, alinéa 3 du Code d'instruction criminelle, ce serment peut être prêté soit verbalement devant l'autorité requérante soit par l'apposition de la formule sur le rapport d'expertise, soit par un écrit séparé signé et daté.

L'inobservation de cette formalité est sanctionnée par la nullité du rapport d'expertise.

2.8. Les constatations relatives à l'usage du S.A.S. sont établies dans la langue de la procédure.

2.9. En vertu de l'article 90bis, alinéa 2 du Code d'instruction criminelle, la victime peut se faire assister par le médecin de son choix lors de la visite à laquelle elle est soumise.

3. LIEU D'ENTREPOSAGE DES S.A.S.

3.1. L'Institut National de Criminalistique et de Criminologie a pour mission d'assurer le stockage et la distribution des S.A.S. et des guides connexes, ainsi que des kits de prélèvement buccaux en quantité suffisante, aux médecins habituellement requis par les magistrats des parquets ou par les magistrats instructeurs pour l'utilisation du S.A.S. Il a également pour tâche de garantir leur renouvellement.

Ces médecins ne détiennent ces S.A.S. que pour leur usage professionnel personnel.

Les médecins habituellement requis veilleront à se faire approvisionner en S.A.S. par l'Institut.

3.2. Il appartient au procureur du Roi de décider que des S.A.S. et les kits de prélèvement buccaux seront stockés dans d'autres lieux tels que les services "101", les permanences des services judiciaire d'arrondissement, les centres hospitaliers universitaires, et ce à l'intention des médecins habituellement requis. On évitera toutefois la multiplication des lieux d'entreposage des S.A.S.

Le cas échéant, la copie de sa décision est adressée par l'intermédiaire du Collège des procureurs généraux à l'Institut National de Criminalistique et de Criminologie. L'Institut distribuera les S.A.S. aux lieux ainsi indiqués.

4. CONDITIONS D'UTILISATION DU S.A.S. (voir annexe 5)

4.1. Pour tout viol ou attentat à la pudeur, le fonctionnaire de police doit se mettre en rapport avec le procureur du Roi pour recevoir ses instructions.

Les principes légaux en matière d'exploration corporelle sont d'application.

Eu égard à l'article 90bis du Code d'instruction criminelle, la décision d'utiliser le S.A.S. relève de la compétence du procureur du Roi dans les cas de flagrant délit ou réputés tels comme définis à l'article 41 du Code d'instruction criminelle, et aussi dans l'hypothèse où la victime majeure donne son consentement écrit à l'utilisation du S.A.S. Dans les autres cas, la décision relève du juge d'instruction et de la chambre des mises en accusation.

Ainsi, il n'appartient pas au procureur du Roi de décider d'utiliser le S.A.S. dans les situations suivantes :

- il n'existe pas de flagrant délit et la victime qui est majeure ne donne pas son consentement écrit à l'utilisation du S.A.S.;
- il n'existe pas de flagrant délit et la victime est mineure d'âge.

4.2. Afin d'atteindre l'objectif décrit au point 1.1. b) ci-dessus, l'utilisation du S.A.S. est certainement recommandée dans un délai inférieur ou égal à 24 heures à compter d'un viol. Le S.A.S. peut être utilisé après ce délai de 24 heures si des taches biologiques suspectes sont repérées par exemple sur les vêtements ou sur la surface cutanée de la victime.

En cas d'attentat à la pudeur, l'utilisation du S.A.S. est utile si l'auteur a laissé quelques éléments d'indices (notamment des poils, des fibres, des taches biologiques diverses).

Même si le suspect avoue l'infraction avant qu'il ait été procédé à une analyse génétique, il convient néanmoins de prélever un échantillon biologique de référence afin que la preuve scientifique de l'infraction puisse être apportée et que le profil de l'auteur soit contenu dans la banque de données génétiques nationale.

4.3. Si la décision d'utiliser le S.A.S. est prise, les autorités judiciaires établissent simultanément deux réquisitoires: l'un relatif à la désignation du médecin, l'autre relatif à la désignation du laboratoire d'analyses scientifiques.

Les réquisitoires peuvent être verbaux à la condition qu'ils soient confirmés par écrit dans les délais les plus brefs.

4.4. La loi du 22 mars 1999 relative à la procédure d'identification par analyse ADN en matière pénale est entrée en vigueur le 20 mai 1999 (*M.B.*, 20.05.1999). Cette loi qui a notamment inséré un article 44ter dans le Code d'instruction criminelle décrit la procédure de réquisition d'une analyse ADN et de comparaison de résultats d'analyse avec les données enregistrées dans les banques de données « Criminalistiques » et « Condamnés ». Un modèle de réquisitoire pour effectuer des analyses de comparaison est proposé en annexe 6.

5. L'UTILISATION DU S.A.S. / PROCÉDURE

5.1. L'intervention du médecin requis:

Avant l'intervention du médecin, le fonctionnaire de police attire l'attention de celui-ci sur le fait que le nom de la victime ne peut être mentionné sur les prélèvements.

Le fonctionnaire de police n'assiste pas à l'expertise médicale proprement dite.

Pour le surplus, les règles habituelles doivent être observées en l'espèce. Il s'agit notamment de:

- l'interdiction de recourir à la contrainte: la victime est libre de refuser l'utilisation du S.A.S.; la décision de l'autorité judiciaire n'a pour effet que d'autoriser l'intervention de l'expert;
- l'obligation d'employer le seul matériel décrit aux points 1.2 pour effectuer les prélèvements et pour dresser les constatations;
- la transmission à l'office du procureur du Roi compétent, pour taxation, du mémoire des frais (en double exemplaire) auquel doit être joint le réquisitoire.

5.2. Clôture de l'examen corporel:

5.2.1. Le médecin remet les pages blanches du rapport médical sous enveloppe au fonctionnaire de police et joint les pages jaunes du rapport médical à la boîte ou au sachet contenant les échantillons prélevés. Il détache les pages bleues et les conserve pour son propre dossier.

Lorsque le médecin a effectué les prélèvements requis, la boîte est scellée par le fonctionnaire de police au moyen des étiquettes de sécurité prévues à cet effet et ce en présence de ce médecin et de la victime. Tous les prélèvements effectués mais aussi le matériel non utilisé à l'issue des prélèvements doivent être replacés dans la boîte.

Si le médecin a utilisé du matériel non conditionné, il place les prélèvements effectués dans le sachet qui est scellé par le fonctionnaire de police en présence de ce médecin et de la victime.

5.2.2. Le médecin confie au fonctionnaire de police le grand sac en papier contenant les vêtements et les objets portés lors de l'agression. Il est à noter que chaque pièce est placée dans un sachet indépendant et que tous les sachets sont placés dans un grand sac en papier. Sur le sac figurent le numéro d'identification du S.A.S. et le numéro de notices.

Si la victime s'est changée avant l'examen médical, elle est invitée à remettre au service de police les vêtements et objets qu'elle portait au moment des faits.

Dans l'un et l'autre cas, le fonctionnaire de police - officier de police judiciaire - procède à la saisie des différentes pièces dans le respect des règles légales. Pour ce faire, il établit un procès-verbal de saisie et dresse l'inventaire détaillé des pièces sur base des déclarations du médecin requis. L'inventaire est dressé en deux exemplaires par les personnes présentes, l'un étant annexé au sac (sans le nom de la victime), l'autre étant annexé au procès-verbal. Le sac est scellé par le

fonctionnaire de police en présence du médecin et de la victime au moyen des étiquettes prévues à cet effet.

5.3. Examen des pièces à conviction :

5.3.1. Le fonctionnaire de police transmet ensuite les vêtements et objets en principe au laboratoire de police technique et scientifique, sur réquisition verbale du magistrat. Cette réquisition sera confirmée par une apostille. Il lui remet également une copie de l'inventaire de saisie et l'apostille.

Le laboratoire de police technique et scientifique recherche tout élément utile à l'enquête, procède au prélèvement des traces et indices ainsi qu'à leur photographie s'il échet. Il établit un procès-verbal ou un rapport faisant état des résultats de ses examens.

Si les résultats sont positifs ils sont communiqués au magistrat. Les vêtements et objets sont remis au service de police verbalisant, accompagnés des prélèvements éventuels, en vue de leur acheminement vers le(s) laboratoire(s) d'analyses désigné(s). Si plusieurs laboratoires différents sont désignés, chacun d'eux recevront les pièces qui leur sont destinées.

En cas de résultats négatifs, les vêtements et objets sont redéposés au greffe du tribunal correctionnel par le service de police verbalisant.

5.3.2. Dans le cas où le laboratoire de police technique et scientifique ne dispose pas de l'infrastructure permettant un examen dans des conditions de nature à limiter les risques de contamination, le procureur du Roi décidera qu'en cas d'utilisation du S.A.S. dans son ressort, l'examen préalable des pièces ne sera pas effectué par le laboratoire de police technique et scientifique mais bien par le laboratoire d'analyses scientifiques désigné en vue d'analyser le S.A.S. Cette décision sera communiquée au procureur général et aux services de police de l'arrondissement judiciaire.

Dans cette hypothèse, le réquisitoire aux fins d'analyser le S.A.S. précisera que la mission comprend l'examen des vêtements et objets et l'analyse de ceux-ci si l'examen s'avère positif. Toujours dans cette hypothèse, le fonctionnaire de police dépose le sac de vêtements et objets au laboratoire d'analyses scientifiques désigné en vue d'analyser le S.A.S.

5.3.3. Le fonctionnaire de police dépose le S.A.S. au laboratoire d'analyses scientifiques désigné par les autorités judiciaires, et ce, dans les plus brefs délais.

Si le S.A.S. ne peut être amené au laboratoire dans le délai de 24 heures suivant le scellement du S.A.S., le médecin le conserve au froid (au frigo), et le fonctionnaire de police le dépose au laboratoire dès que possible et au plus tard 3 jours après le scellement. Ainsi, si l'examen a lieu un vendredi soir ou un week-end, le S.A.S. sera amené au laboratoire le lundi qui suit dès la première heure.

5.4. Analyses scientifiques

5.4.1. Sans préjudice de la désignation d'un laboratoire agréé, les autorités judiciaires peuvent désigner l'Institut National de Criminalistique et de Criminologie auquel a été confiée la mission publique de développement d'expertises dans le domaine pénal.

Le caractère pluridisciplinaire de l'Institut lui permet de réaliser en un même lieu les diverses analyses requises.

L'Institut peut également procéder immédiatement aux comparaisons avec les profils ADN figurant dans la base de données génétique nationale dont il assure la gestion.

5.4.2. Tous les prélèvements contenus dans le S.A.S. seront en principe analysés. Si le magistrat décide de ne pas les faire analyser, cette décision sera expliquée à la victime. L'assistant de justice pour l'accueil des victimes pourra jouer un rôle d'intermédiaire à cet égard. Les prélèvements non analysés seront toutefois conservés pour la durée prescrite par le magistrat.

5.4.3. Lorsque les analyses sont clôturées, le laboratoire transmet le S.A.S. et le cas échéant les vêtements et objets, au service de police verbalisant qui les redéposera au greffe du tribunal correctionnel.

5.5. Mentions obligatoirement portées au procès-verbal et annexes

5.5.1. Dans le procès-verbal, il est fait mention:

- de la réquisition du médecin et de son identité;
- de la (les) réquisition(s) du (des) laboratoire(s) d'analyses scientifiques et de ses (leurs) coordonnées;
- de la saisie des vêtements et objets;
- du numéro de dépôt au greffe du tribunal correctionnel
- des divers scellès (poste 1 : S.A.S., poste 2 : sac);
- du numéro d'identification du S.A.S.;
- du numéro de notices;
- de toutes les opérations;
- la levée éventuelle de la saisie des vêtements et objets appartenant à la victime;
- de la volonté éventuellement exprimée par la victime de ne pas récupérer certains vêtements ou objets saisis lui appartenant.

5.5.2. Les pages blanches du rapport médical, sous enveloppe, et l'inventaire des vêtements et objets sont joints au procès-verbal.

5.6. Les honoraires

Les honoraires relatifs à l'utilisation du S.A.S. constituent des frais de justice et sont réglés par les articles 7 et 9 du Barème des honoraires en matière répressive.

6. ASSISTANCE AUX VICTIMES

A tous les stades de la procédure, les intervenants doivent veiller à limiter l'impact des traumatismes subis par la victime et à éviter toute nouvelle victimisation.

6.1. Au niveau des services de police

Le fonctionnaire de police informe la victime qu'il serait souhaitable qu'elle se munisse de vêtements de rechange avant l'utilisation du S.A.S..

6.1.1. Pour l'audition, il y a lieu de respecter les explications figurant dans le guide pour les services de police (voir en annexe 2).

6.1.2. Sans préjudice :

- des directives complémentaires éventuelles émanant des autorités judiciaires,
- de l'accord de coopération du 7 avril 1998 entre l'Etat fédéral et la Communauté flamande en matière d'assistance aux victimes,

et dans le respect :

- de l'article 46 de la loi du 5 août 1992 sur la fonction de police,
 - et de la circulaire OOP15ter du 9 juillet 1999 du Ministre de l'Intérieur,
- le fonctionnaire de police (de préférence, et suivant les disponibilités du service, un fonctionnaire de police qui a suivi une formation spécifique)
- accueille la victime de viol ou d'attentat à la pudeur dans les conditions matérielles optimales, dans un local approprié à l'abri des regards curieux,
 - fait preuve d'écoute, de patience et de compréhension,
 - lui donne des informations relatives à la suite de la procédure de manière générale,
 - la renvoie vers des instances spécialisées en matière d'aide aux victimes et lui remet les coordonnées du service d'accueil des victimes au sein du parquet de l'arrondissement judiciaire en charge du dossier (voir liste en annexe 7).

6.1.3. Le numéro de notices du dossier et les coordonnées du parquet auquel le procès-verbal sera transmis sont communiqués à la victime.

Il lui est par ailleurs demandé si elle souhaite faire abandon de ses vêtements et objets qui ont été saisis.

6.1.4. Le fonctionnaire de police fait aussi part à la victime qu'en vertu de l'article 5bis du titre préliminaire du Code d'instruction criminelle, elle pourra acquérir la qualité de personne lésée en déclarant au secrétariat du procureur du Roi avoir subi un dommage découlant de l'infraction, et que cette démarche lui permettra notamment d'être tenue informée du classement sans suite et de son motif, de la mise à l'instruction ainsi que des actes de fixation devant les juridictions d'instruction et de jugement.

6.1.5. En application de l'article 28quinquies, § 2, et de l'article 57, § 2, du Code d'instruction criminelle, le fonctionnaire de police fait part à la victime qu'elle peut obtenir gratuitement une copie du procès-verbal de son audition si elle en fait la demande.

6.2. Au niveau du médecin requis

Le médecin requis rassure la victime autant que possible et lui explique son rôle et en quoi consiste l'utilisation du S.A.S. Il fait preuve d'écoute, de patience et de compréhension.

Les objectifs de chaque manipulation et de chaque prélèvement sont expliqués à la victime.

Après l'examen, le médecin lui donne des informations relatives au parcours que va suivre le S.A.S.

Il remet à la victime le guide à son intention contenu dans le S.A.S. Si le médecin a utilisé du matériel non conditionné, il lui remet ce même guide.

6.3. Au niveau des autorités judiciaires

6.3.1. D'une manière générale, *" les victimes d'infractions et leurs proches doivent être traités de façon correcte et consciencieuse, en particulier en leur fournissant l'information nécessaire, et en les mettant, s'il échet, en contact avec les services spécialisés et, notamment, avec les assistants de justice"* (article 3bis, alinéa 1 du titre préliminaire du Code d'instruction criminelle).

Par ailleurs, la directive ministérielle du 15 septembre 1997 relative à l'accueil des victimes au sein des parquets et tribunaux indique que *"tous les membres du personnel des tribunaux et des parquets doivent veiller à s'occuper soigneusement et correctement de tous les citoyens mis en contact avec l'ordre judiciaire" et que "ceci est particulièrement vrai à l'égard des victimes et leurs proches, à qui il convient de donner les informations nécessaires et, au besoin, de renseigner les services d'assistance indiqués"*.

Ces principes généraux s'appliquent tout naturellement aux victimes de viols ou d'attentats à la pudeur.

6.3.2. La procédure d'utilisation du S.A.S. justifie le rappel de la législation existante et des directives en matière d'assistance aux victimes.

6.3.2.1. Dès qu'elles sont en mesure de le faire, les autorités judiciaires doivent fournir à la victime toutes explications utiles sur les faits qu'elle a subis et sur le déroulement de l'enquête et de la procédure.

6.3.2.2. Lorsque la victime ou ses proches sont invités à se présenter pour un interrogatoire ou une confrontation, les enquêteurs et les magistrats leur fourniront des informations sur la nécessité de procéder à de telles mesures.

Dans la mesure du possible, celles-ci seront menées dans des locaux adaptés. Par ailleurs, une attention toute particulière sera portée aux victimes mineures d'âge.

6.3.2.3. La victime a le droit de demander une copie du procès-verbal de son audition. En vertu de l'article 28quinquies, § 2, du Code d'instruction criminelle et de

l'article 57, § 2 nouveau, du Code d'instruction criminelle, le juge d'instruction, le procureur du Roi et tout service de police qui interrogent la victime lui remettent, gratuitement, à sa demande, copie du procès-verbal de son audition.

6.3.2.4. La victime qui, en vertu de l'article 5bis du titre préliminaire du Code d'instruction criminelle, a déclaré au secrétariat du parquet avoir subi un dommage découlant de l'infraction, est informée du classement sans suite et de son motif, de la mise à l'instruction ainsi que des actes de fixation devant les juridictions d'instruction et de jugement.

6.3.2.6. La victime doit être informée des possibilités de restitution de ses effets personnels saisis.

La restitution de ses effets personnels pouvant engendrer chez la victime des émotions importantes, elle aura lieu, si possible, dans un local ad hoc ou, si la situation de la victime le nécessite, à son domicile.

Conformément à la directive ministérielle relative à l'accueil des victimes au sein des parquets et des tribunaux du 15 septembre 1997, le service d'accueil des victimes peut être consulté pour organiser et/ou effectuer la restitution des effets personnels.

7. EVALUATION

L'application de la présente directive sera évaluée afin de lui apporter les adaptations nécessaires en tenant compte à la fois des difficultés juridiques et pratiques rencontrées.

Cette évaluation sera réalisée dans les trois ans à dater de son entrée en vigueur en collaboration avec le Collège des Procureurs généraux, le Forum National pour une Politique en Faveur des Victimes et les services concernés.

Cette directive entre en vigueur le 1er octobre 2005.

Laurette ONKELINX
Ministre de la Justice.

Annexe 1

Guide pour les victimes de viol ou d'attentat à la pudeur

GUIDE POUR LES VICTIMES DE VIOL OU D'ATTENTAT A LA PUDEUR

Vous venez d'être victime d'un viol ou d'un attentat à la pudeur.

Vous avez déposé plainte à un service de police.

Vous avez passé un examen médical pratiqué par un médecin désigné par les autorités judiciaires, à l'aide du Set Agression Sexuelle.

Mais vous avez l'impression que bien des questions restent sans réponse.

Ce guide n'a d'autre objectif que de vous donner des informations utiles au sujet de trois questions importantes :

- I. Que s'est-il exactement passé au service de police et chez le médecin ?**
- II. Que se passe-t-il après votre plainte ?**
- III. Qui peut vous aider ?**

I. QUE S'EST-IL EXACTEMENT PASSE AU SERVICE DE POLICE ET CHEZ LE MEDECIN ?

1. VOTRE PLAINTE AU SERVICE DE POLICE

Le fonctionnaire de police vous a posé une série de questions comme :

- Que s'est-il passé ?
- Où ?
- Quand ?
- Par qui ?
- Comment ?
- Y a-t-il des témoins ?

Vos réponses à ces questions sont importantes parce qu'elles permettent aux autorités judiciaires de définir juridiquement les faits :

Attentat à la pudeur

Lorsqu'une personne est contrainte à des actes sexuels (attouchements, être forcé(e) de se déshabiller ...), on parle d'attentat à la pudeur. Pour les mineurs de moins de 16 ans, en cas d'acte sexuel, on parle d'attentat à la pudeur, même s'il y a consentement mutuel.

Viol

Le viol est défini comme toute acte de pénétration sexuelle de quelque nature qu'il soit et par quelque moyen que ce soit, commis sur une personne qui n'y consent pas. Lorsque la victime a moins de 14 ans, on parle également de viol même si elle est consentante.

Le fonctionnaire de police vous a également demandé ce que vous avez fait après l'agression et avant la plainte :

- Vous êtes-vous lavé(e)?
- Avez-vous changé de vêtements ?
- Avez-vous bu quelque chose ?
- Avez-vous touché à quoi que ce soit au lieu de l'agression ?

Les réponses à ces questions sont importantes pour relever les traces de l'infraction et les analyser.

Le fonctionnaire police vous a informé de la nécessité de prendre des vêtements de rechange avant l'examen médical. Si vous vous êtes changé(e) avant de vous rendre au service de police, le policier a dû pouvoir aller chez vous chercher les vêtements que vous portiez au moment des faits.

Le fonctionnaire de police vous a également demandé si vous acceptiez que les vêtements et/ou objets que vous portiez au moment des faits soient mis à la disposition de la justice. Les vêtements et objets portent très souvent des traces susceptibles de mener à l'identification du coupable. Ceux qui porteraient des traces utiles seront, partiellement ou totalement, endommagés par l'analyse qui en sera faite.

Si les vêtements et objets n'ont pas pu servir de pièces à conviction, ils sont restitués après l'enquête. Dans le cas contraire, la victime peut introduire une **requête en cessation** au secrétariat du parquet afin de récupérer ses vêtements et objets conservés au greffe du tribunal correctionnel. Sachez que le service d'accueil des victimes peut vous donner des informations utiles à ce sujet.

La police acte la plainte dans un procès-verbal (P.V.). Ce document mentionne les éléments principaux de votre plainte, dont le fait que vous voulez obtenir le plus rapidement possible réparation du dommage subi.

La police traitera les informations reçues avec toute la discrétion nécessaire. La diffusion de textes, dessins, etc. de victimes d'un viol ou d'un attentat à la pudeur qui permettent d'identifier ces victimes est interdite. Une exception n'est possible que si la victime donne son autorisation ou que le juge d'instruction ou le Procureur du Roi la donne également dans l'intérêt de l'enquête.

Vous avez le droit de recevoir une copie du P.V. d'audition qui vous est délivrée gratuitement. Vous avez également le droit de demander au service de police les informations suivantes :

- le numéro et la date du P.V. ;
- le numéro de notice (le numéro attribué par le parquet à un dossier) ;
- les coordonnées et les disponibilités du fonctionnaire de police ;
- l'adresse des autorités judiciaires compétentes ;
- des informations sur la procédure judiciaire : les diverses possibilités de réparation financière du dommage et d'aide juridique ou d'assistance judiciaire, la possibilité d'obtenir la restitution de vos objets saisis et la possibilité de faire la déclaration au secrétariat du parquet afin d'obtenir la qualité de personne lésée ;
- les possibilités d'aide psychosociale (la police vous orientant éventuellement vers un service d'aide aux victimes ou vers un centre d'hébergement).

2. L'EXAMEN MEDICAL : LE MEDECIN A UTILISE LE SET AGRESSION SEXUELLE (S.A.S.)

Le S.A.S. a été spécialement conçu pour le dépistage de traces sur le corps de la victime d'un viol ou d'un attentat à la pudeur. Ces traces peuvent être très importantes comme pièces à conviction :

- elles peuvent aider à découvrir un suspect (par comparaison d'empreintes génétiques);
- elles peuvent aussi contribuer à démontrer qu'un suspect est effectivement coupable;
- grâce aux pièces à conviction ainsi rassemblées, le suspect pourra être poursuivi et éventuellement condamné.

Une victime a le droit de refuser l'examen corporel ou de le faire effectuer en présence du médecin de son choix. Une victime mineure a le droit de se faire accompagner par la personne majeure de son choix pendant l'examen corporel, sauf avis contraire du parquet ou du juge d'instruction.

Si vous avez accepté de passer un examen médical, le fonctionnaire de police vous a accompagné(e) chez le médecin désigné par les autorités judiciaires. Il n'a pas assisté à l'examen médical proprement dit mais sa présence ainsi que la vôtre ont été requises lors du scellement du S.A.S.

A l'aide du S.A.S., le médecin a recueilli, pas à pas, les traces retrouvées sur votre corps et a pratiqué, au besoin, un examen gynécologique complet. Une prise de sang a été effectuée dans le but de vérifier quelles traces proviennent de vous-même, suite aux blessures.

Les honoraires du médecin requis sont portés en compte dans les frais de justice et ne seront donc pas à votre charge.

Après l'examen médical, le médecin vous a remis une lettre pour votre médecin traitant afin, si vous le désirez, d'informer ce dernier de ce qui vous est arrivé. Il peut être utile de vous adresser à votre médecin traitant si vous souhaitez procéder à un dépistage de maladies sexuellement transmissibles ou d'une grossesse.

Un exemplaire du rapport médical est remis sous enveloppe au fonctionnaire de police qui le transmettra aux autorités judiciaires. Il remettra le S.A.S. au laboratoire d'analyses désigné par les autorités judiciaires. Si vous avez remis vos vêtements au fonctionnaire de police ou au médecin, ils seront en principe déposés au laboratoire technique et scientifique de la police judiciaire.

II. QUE SE PASSE-T-IL APRES VOTRE PLAINTTE ?

1. LA RECHERCHE DE L'AUTEUR

Au cours de votre conversation avec le fonctionnaire de police, vous lui avez signalé que vous connaissiez, aviez reconnu ou pouviez décrire la personne qui vous a agressé(e) ou violé(e). Il peut arriver que vous n'ayez aucun élément permettant d'identifier l'auteur des faits. Le cas échéant, l'utilisation du S.A.S. sera peut-être l'élément déterminant. Si vous êtes ultérieurement en possession d'éléments nouveaux, vous pouvez encore les communiquer au service de police.

Auteur inconnu

Si vous ne connaissez pas l'auteur, le service de police établira, dans la plupart des cas, un portrait-robot sur la base de votre description. Ce portrait-robot sera ensuite distribué aux services de police afin de permettre la recherche de l'auteur. Le service de police vous demandera probablement aussi de consulter les archives photographiques et de reconnaître d'éventuels visages.

Auteur connu

Si vous connaissez ou avez reconnu l'auteur, le service de police se rendra chez lui ou entamera immédiatement les recherches. Vous devrez l'identifier. L'identification peut se dérouler derrière une glace sans tain.

S'il y a des indices suffisants, l'auteur sera, en principe, également soumis à un examen médical. Les traces retrouvées sur l'auteur seront analysées et comparées avec les traces que l'on a retrouvées sur vous lors de l'utilisation du S.A.S.

2. COMMENT SUIVRE LE DEROULEMENT DE L'AFFAIRE ?

L'enquête pénale est dirigée par le parquet. Celui-ci se prononce sur le déroulement de l'affaire. Parmi les principales décisions qu'il peut prendre, citons :

- Le parquet est d'avis qu'il y a suffisamment de charges et amène le suspect devant la juridiction de jugement. Le juge pénal se prononcera sur l'affaire, et le prévenu sera éventuellement condamné à une peine.
- Le parquet confie l'affaire à un juge d'instruction. Dans ce cas, on parle d'une instruction judiciaire. Une fois clôturée, la chambre du conseil (une juridiction d'instruction) se prononce sur la suite réservée à l'affaire.
- Le parquet est d'avis qu'il n'y a pas suffisamment de charges ou que les poursuites ne sont pas possibles ou opportunes, et décide de classer l'affaire sans suite.

Vous pouvez acquérir la qualité de personne lésée par une déclaration faite auprès du secrétariat du parquet. Cette déclaration vous donne le droit d'être tenu informé de :

- l'éventuel classement sans suite et de son motif ;
- la mise à l'instruction judiciaire ;
- la fixation d'une date d'audience devant la juridiction d'instruction ou de jugement.

Vérifiez également de façon approfondie les assurances que vous avez contractées, notamment celle donnant lieu à une assistance juridique. Contactez, si nécessaire, votre courtier en assurance.

3. COMMENT OBTENIR REPARATION DE VOTRE PREJUDICE ?

Votre plainte et la qualité de personne lésée ne suffisent pas pour obtenir réparation du préjudice subi. Dans l'hypothèse où le préjudice n'est pas réparé entièrement de manière volontaire, il est nécessaire d'intenter une action civile auprès du juge compétent.

Vous devez dès lors vous constituer *partie civile*. Une simple déclaration vous permet de vous constituer partie civile devant le juge d'instruction, devant la chambre du conseil ou devant le juge pénal.

La qualité de partie civile vous confère certains droits. Au moins un mois après la constitution de partie civile, vous pouvez introduire une demande auprès du juge d'instruction afin de consulter la partie du dossier pénal qui a trait aux faits ayant conduit à la constitution de partie civile (qui vous concernent). Vous pouvez également solliciter l'accomplissement d'un acte d'instruction complémentaire. Ceci a lieu par le biais d'une requête. Consultez votre avocat à ce sujet.

Vous pouvez vous-même ouvrir une instruction en déposant une plainte avec constitution de partie civile auprès du juge d'instruction. Dans ce cas-ci, vous serez dans l'obligation de payer une certaine somme. Vous pouvez faire cette demande, par exemple, si vous n'êtes pas satisfait du classement sans suite décidé par le parquet. Ce cas de figure n'est possible qu'en cas de crimes ou délits et non en cas de contraventions.

Dans certains cas, il vous est possible d'assigner directement l'auteur présumé devant la juridiction de jugement et d'exiger un dédommagement ; consultez à ce propos votre avocat. Dans tous les cas, **seul le ministère public peut requérir une peine.**

Vous pouvez préférer formuler votre demande d'indemnisation devant le juge civil. Ceci, par exemple, lorsque le parquet a classé l'affaire sans suite. Il vous appartient de démontrer, à l'aide du dossier pénal, que la partie adverse est responsable du dommage qui vous a été causé.

L'affaire est portée devant le juge civil par citation ou comparution volontaire. Dans certains cas l'assureur de la partie responsable peut être directement sollicité. La procédure se déroule selon les règles propres aux tribunaux civils.

Tenez compte du fait que le juge civil est lié par une éventuelle décision du juge pénal. Ainsi, le cas échéant, l'affaire pendante devant le juge civil sera suspendue jusqu'à ce que le juge pénal se prononce.

4. LA PREUVE DE VOTRE PREJUDICE

Vous devez apporter la preuve que le dommage subi est dû à une faute de l'auteur (notamment l'infraction) et qu'il existe un lien de cause à effet entre la faute et le dommage. Il est donc préférable de constituer un dossier qu'il vous sera possible de remettre au tribunal.

Le dommage peut être :

- un dommage physique : les blessures encourues. Celles-ci pourront être démontrées par des attestations et des rapports médicaux. En cas de blessures graves, le tribunal peut désigner un médecin et lui donner la tâche d'examiner vos lésions et de les décrire dans un rapport d'expertise.
- un dommage moral : la douleur physique et psychique occasionnée par l'infraction.
- un dommage matériel et économique : rassemblez toutes les pièces nécessaires telles que les preuves de votre propre participation dans les frais médicaux, des factures, des reçus, des attestations de votre employeur ou de votre mutualité concernant des pertes de revenus.

5. UN AVOCAT : VOTRE CHOIX

L'assistance d'un avocat est très utile, surtout lorsqu'il s'agit d'un cas compliqué. Vous n'êtes cependant pas obligé d'en consulter un.

Vous choisissez librement votre avocat. Il vous appartient de payer les honoraires ; vous ne pouvez pas les récupérer de la partie adverse.

Les personnes ayant des revenus insuffisants peuvent demander **la désignation d'un avocat à titre gratuit** (appelé anciennement avocat pro deo). A cette fin, adressez-vous au bureau d'assistance juridique qui existe auprès de chaque barreau. Concernant votre apport financier personnel, vos revenus sont pris en considération

Contactez votre avocat le plus rapidement possible, afin qu'il ait le temps nécessaire pour préparer votre dossier. Votre avocat peut vous représenter au tribunal, mais vous avez le droit d'être personnellement présent.

6. COMMENT SE DEROULE L'AUDIENCE DEVANT LE JUGE PENAL ?

Veillez à être à l'heure si vous avez décidé d'être présent à l'audience. Informez-vous auprès de l'huissier si vous vous trouvez dans la bonne salle. En principe l'audience est publique. Vous avez le droit de demander au juge que l'audience se déroule à huis clos. La loi confère expressément ce droit aux personnes victimes de certains délits sexuels comme un viol ou un attentat à la pudeur. Par ailleurs, le juge peut ordonner le huis clos lorsque les intérêts de mineurs sont en jeu ou lorsque la protection de la vie privée des parties l'exige.

L'audience se déroule habituellement comme suit :

- le prévenu est interrogé ;
- les éventuels témoins ou experts sont entendus ;
- la partie civile présente sa demande : ceci peut se faire par le biais d'une conclusion écrite, mais aussi oralement ;
- le ministère public requiert la peine ;
- la défense du prévenu expose sa plaidoirie ;
- les parties peuvent répliquer si elles le désirent ;
- les débats sont clôturés.

Signalez votre présence dans la salle d'audience si vous souhaitez encore vous constituer partie civile ; ceci est possible lorsque le président appelle votre affaire ou après l'audition du prévenu et des témoins. Remettez votre dossier au président ; prévoyez une copie pour vous-même et pour la partie adverse. Le président prendra acte de votre demande d'indemnisation.

Le tribunal peut reporter l'affaire à une date ultérieure, par exemple lorsque le dossier est incomplet. Notez soigneusement la date.

Lorsque le juge se prononce en l'absence du prévenu ou de son avocat, on parle de jugement par défaut.

Le tribunal délibère sans que les parties soient présentes. Généralement le jugement est rendu à une date ultérieure. Informez-vous auprès du greffe si vous ou votre avocat n'avez pu être présent lors du prononcé.

7. QUE FAIRE SI VOUS N'ÊTES PAS D'ACCORD AVEC LE JUGEMENT ?

Vous pouvez faire appel contre la décision du tribunal ;

- lorsque le tribunal a rejeté votre demande d'indemnisation ;
- lorsque vous considérez que le montant octroyé est insuffisant.

Vous ne pouvez pas interjeter appel au motif que vous estimez que le prévenu n'a pas été condamné assez sévèrement; **seul le ministère public peut le faire.**

Consultez votre avocat afin d'examiner l'opportunité d'interjeter appel. Prenez une décision rapidement car en matière pénale il doit être interjeté appel endéans les 15 jours. L'appel est consigné au greffe du tribunal qui prononce le jugement. Le greffe peut vous fournir de plus amples explications.

L'appel a pour effet de faire réexaminer la cause par une instance supérieure de juridiction. La date et le lieu vous seront communiqués. La procédure d'appel se déroule quasi de la même manière que celle décrite ci-dessus. Vous ne devez pas à nouveau vous constituer partie civile. Il ne vous est toutefois pas possible de vous constituer partie civile en appel.

8. QUE FAIRE SI VOUS N'ÊTES PAS INDEMNISÉ ?

Si l'auteur n'acquiesce pas de son propre gré le dédommagement qui vous est dû, vous pouvez faire notifier et exécuter le jugement par un huissier de justice. Ainsi une éventuelle saisie peut être pratiquée sur une partie du salaire ou sur le mobilier du condamné.

Lorsque certaines conditions sont remplies, vous pouvez faire appel à une aide financière de l'Etat. La Commission pour l'aide financière aux victimes d'actes intentionnels de violence et aux sauveteurs occasionnels décide de la recevabilité de la demande. La brochure « L'aide financière aux victimes d'actes intentionnels de violence » est à votre disposition.

Commission pour l'aide financière aux victimes d'actes intentionnels de violence et aux sauveteurs occasionnels
Adresse postale : Boulevard de Waterloo 115, 1000 Bruxelles
Locaux : Porte de Hal 5-8, 1000 Bruxelles
Tél. 02/542.65.11

9. QUE FAIRE LORSQUE L'AUTEUR SE RETROUVE EN PRISON ?

En quoi consiste concrètement la peine de prison infligée ? Qu'en est-il des possibilités d'une libération provisoire ou conditionnelle ? Qu'est-ce que l'internement ? Quel rôle pouvez-vous jouer en tant que victime dans la procédure pouvant aboutir à une libération conditionnelle ?

La brochure « Lorsque l'auteur du délit disparaît derrière les barreaux... A quoi peut-on s'attendre en tant que victime ? » vous fournit une réponse à ces questions et à bien d'autres.

III. QUI PEUT ENCORE VOUS AIDER ?

Service d'accueil des victimes

Il existe au parquet du Procureur du Roi un **Service d'accueil des victimes**, qui, pendant les heures de bureau, se tient à votre disposition pour informations spécifiques relatives à la procédure judiciaire.

Les assistants de justice chargés de l'accueil des victimes peuvent également vous soutenir et vous assister tout au long de la procédure judiciaire. De plus, en fonction de la problématique, ils peuvent également vous orienter vers les services (d'aide) compétents.

Service d'aide aux victimes

Vous pouvez également vous adresser au **Service d'aide aux victimes** pour obtenir une aide psychosociale, une aide pratique dans vos démarches ou des informations. Cette aide est gratuite. Si vous avez autorisé la police à communiquer vos coordonnées au Service d'aide aux victimes, celui-ci prendra lui-même contact avec vous dans les meilleurs délais.

SERVICES D'ACCUEIL DES VICTIMES

- Services francophones d'accueil des victimes

Place Chalbert bâtiment B, 6700 ARLON
Tél. 063/21.44.55

Rue des Quatre Bras 13, 1000 BRUXELLES (section droit commun)
Tél. 02/508.72.71

Rue de la Régence 63, 1000 BRUXELLES (section jeunesse & roulage)
Tél. 02/519.89.05

Avenue Général Michel, 6000 CHARLEROI
Tél. 071/23.65.89

Rue de Maibes 5, 5500 DINANT
Tél. 082/21.38.12

Rue Aachenerstrasse 62, 4700 EUPEN
Tél. 087/59.46.00

Quai d'Arona 4, 4500 HUY
Tél. 085/24.45.47

Rue du Palais 44, 4000 LIEGE (section droit commun)
Tél. 04/220.02.68

Bd. de la Sauvenière 34-36, 4000 LIEGE (section jeunesse & roulage)
Tél. 04/230.51.19

Rue V. Libert 9, 6900 MARCHE-EN-FAMENNE
Tél. 084/31.09.85

Chaussée de Binche 101, 7000 MONS
Tél. 065/39.50.31

Place du Palais de Justice, 5000 NAMUR
Tél. 081/25.18.25

Rue Saint-Roch 8, 6840 NEUFCHATEAU
Tél. 061/27.51.84

Rue des Frères Grislein 21, 1400 NIVELLES
Tél. 067/88.27.85

Place Reine Astrid 5, 7500 TOURNAI
Tél. 069/25.31.32

Rue du Tribunal 4, 4800 VERVIERS
Tél. 087/32.37.83

- Services néerlandophones d'accueil des victimes

Britse Lei 55, 2000 ANTWERPEN
Tél. 03/216.54.20

Kazernevest 3, 8000 BRUGGE
Tél. 050/47.34.36 (ou 37)

Quatre Brasstraat 13, 1000 BRUSSEL
Tél. 02/508.72.94

Regentschapsstraat 63, 1000 BRUSSEL
Tél. 02/519.89.45

Zwarte Zustersstraat 2-6, 9200 DENDERMONDE
Tél. 052/25.15.16 (17 ou 18)

Koophandelsplein 23, 9000 GENT
Tél. 09/267.41.11

Thonissenlaan 75, 3500 HASSELT
Tél. 011/24.66.50 (ou 51)

D'Hondtstraat 13, 8900 IEPER
Tél. 057/23.96.40

Burg. Nolfstraat 10 A, 8500 KORTRIJK
Tél. 056/26.95.32 (ou 35)

Smoldersplein 5, 3000 LEUVEN
Tél. 016/21.45.50 (51, 52 ou 58)

Keizerstraat 20, 2800 MECHELEN
Tél. 015/28.81.11

Bourgondiëstraat 5, 9700 OUDENAARDE
Tél. 055/33.16.20

Kielenstraat 24/1, 3700 TONGEREN
Tél. 012/39.96.02 (ou 03)

Begijnenstraat 3, 2300 TURNHOUT
Tél. 014/47.16.40 (ou 45)

P. Benoitlaan 2, 8630 VEURNE
Tél. 058/29.63.83 (ou 84)

SERVICES D'AIDE AUX VICTIMES

- **Permanences "Aide aux Victimes" des services d'aide sociale aux justiciables**

Arrondissement judiciaire d'Arlon
Place des Fusillés bloc II bureau 44
6700 Arlon
063 24 44 64

Arrondissement judiciaire de Charleroi
Rue Léon Bernus 27
6000 Charleroi
071 27 88 00

Arrondissement judiciaire de Dinant
Rue PJ Lion 3
5500 Dinant
082 22 73 78

Arrondissement judiciaire de Liège II
Rue Saintlambert 84
4040 Herstal
042 64 91 82

Arrondissement judiciaire de Huy
rue Rioul 24
4500 Huy
085 21 65 65

Arrondissement judiciaire de Neufchâteau
Place Communale 21-25
6800 Libramont
061 29 24 95

Arrondissement judiciaire de Liège I

RUE DU PARC, 79
4020 Liège
043 40 37 90

Arrondissement judiciaire de Marche

Vielle route de Liège n°5
6900 Marche
084 44 56 86

Arrondissement judiciaire de Mons

Chaussée de Roeulx 51d
7000 Mons
065 35 53 96

Arrondissement judiciaire de Namur

Rue Armée Grouchy 20b
5000 Namur
081 74 08 14

Arrondissement judiciaire de Nivelles

Rue Sainte-Anne 2
1400 Nivelles
067 22 03 08

Arrondissement judiciaire de Tournai

Rue de l'Athénée 11
7500 Tournai
069 77 73 43

Arrondissement judiciaire de Verviers

Rue de la Chapelle 69
4800 Verviers
087 33 60 89

Autres services francophones

Arrondissement judiciaire de Bruxelles I

Chaussée de Waterloo 41
1060 Bruxelles
025 34 66 66

Arrondissement judiciaire de Bruxelles II

Rue Haute 314 et 296b
1000 Bruxelles
025 37 66 10

- Services néerlandophones d'aide aux victimes

Anvers

CAW De Mare
ANTWERPEN (2020)
Lodewijk de Raetstraat 13 – Tel: 03/247.88.30
Fax: 03/247.88.39

CAW De Kempen
HERENTALS (2200)
Sint Jansstraat 17 – Tel: 014/23.02.42
Fax: 014/23.55.39

CAW Het Welzijnshuis
WILLEBROEK (2830)
G. Gezellestraat 54 – Tel: 03/886.28.10
Fax: 03/866.35.91

Brabant et Bruxelles

CAW Archipel-Groot Eiland
BRUSSEL (1000)
Groot Eiland 84 – Tel: 02/514.40.25
Fax: 02/512.67.38

HALLE (1500)
Deken Michielsstraat 48 – Tel: 02/361.09.16
Fax: 02/356.43.21

VILVOORDE (1800)
J.B. Nowélei 33 – Tel: 02/252.09.39
Fax: 02/253.74.39

DILBEEK (1700)
Roelandsveldstraat 22 – Tel: 02/569.04.45
Fax: 02/583.56.77

CAW Leuven
LEUVEN (3000)
Lepelstraat 9 – Tel: 016/27.04.00
Fax: 016/22.98.44

Limbourg

CAW Sonar
HASSELT (3500)
Plantenstraat 127 – Tel: 011/23.23.40
Fax: 011/23.23.49

CAW Sonar
TONGEREN (3700)
Maastrichtersteenweg 47 – Tel: 012/23.07.82
Fax: 011-012/39.33.20

SINT-TRUIDEN (3800)
Ursulinenstraat 7 - Tel: 011/68.86.00

Fax: 011/68.86.00

MAASMECHELEN (3630)
Heirstraat 247 – Tel: 089/77.38.34
Fax: 089/77.38.34

OVERPELT (3900)
Kerkdijk 4 – Tel: 011/64.13.50
Fax: 011/64.13.50

Oost-Vlaanderen

CAW 't Dak - Teledienst
DENDERMONDE (9200)
OLV Kerkplein 30 – Tel: 052/25.99.55
Fax: 052/22.54.81

SINT-NIKLAAS (9100)
Prins Albertlaan 35 – Tel: 03/776.82.71
Fax: 03/766.20.18

LOKEREN (9160)
Haarsnijderslaan 14 – Tel: 09/339.06.00
Fax: 09/348.49.31

NINOVE (9400)
Abdijstraat 81 – Tel: 054/31.89.30
Fax: 054/ 32.03.15

AALST (9300)
Botermelkstraat 177 – Tel: 053/77.61.16
Fax: 053/70.56.30

CAW Visserij
GENT (9000)
Visserij 153 – Tel: 09/225.42.29
Fax: 09/ 233.85.79

CAW Visserij – 't Eilandje Gent
GENT (9000)
Koopvaardijlaan 1 – Tel: 09/223.40.81
Fax: 09/223.98.90

CAW Zuid Oost-Vlaanderen – Afdeling Sociaal Huis Pandora
ZOTTEGEM (9620)
Grotenbergestraat 26 - Tel: 09/360.33.66
Fax: 09/361.206.57

CAW Zuid Oost-Vlaanderen
RONSE (9600)
Ponettestraat 87 – Tel: 055/20.83.32
Fax: 055/20.65.56

West-Vlaanderen

CAW De Viersprong

BRUGGE (8000)

Garenmarkt 3 – Tel: 050/47.10.47

Fax: 050/47.10.57

TORHOUT (8820)

's Gravenwinkelstraat 20 - Tel: 050/21.25.22

Fax: 050/21.61.04

TIELT (8700)

Stationstraat 44 bus 1 - Tel: 050/40.09.99

OOSTENDE (8400)

Nieuwpoortsesteenweg 85 - Tel: 059/50.28.82

Fax: 059/80.88.63

CAW Stimulans – Slachtofferhulp Waregem

MENEN (8790)

Koningstraat 5 - Tel: 056/51.44.13

CAW De Papaver

IEPER (8900)

H. Cartonstraat 10 – Tel: 057/20.51.86

Fax: 057/21.69.27

CAW De Papaver

VEURNE (8630)

Peter Benoitlaan 58 – Tel: 058/28.00.28

Fax : 058/28.00.20

CAW Stimulans

KORTRIJK (8500)

Groeningestraat 28 – Tel: 056/21.06.10

Fax: 056/21.06.40

CAW Stimulans – Slachtofferhulp Roeselare

ROESELARE (8800)

Iepersestraat 96 - Tel: 051/69.02.96

Fax: 051/69.59.06

Annexe 2

Guide pour les services de police

A. Avant-propos

La méthodologie proposée se constitue de fiches non-exhaustives, destinées à servir de support à l'enquêteur. Les fiches ne doivent en aucun cas occulter la spécificité de l'enquête ou aller à l'encontre des instructions des magistrats. Le fonctionnaire devra faire preuve de patience et de calme, de manière à instaurer un climat de confiance et ce, quelle que soit l'attitude ou les réactions de la victime.

B. Accueil

- Il peut se faire que la victime d'un viol ou d'un attentat à la pudeur requiert des soins médicaux urgents. Il va de soi que l'assistance que son état nécessite a la priorité sur toutes les autres activités judiciaires.
- L'accueil doit être discret et rapide, sans détailler l'affaire.
- La victime doit pouvoir patienter à l'abri des regards (en lui expliquant pourquoi elle doit patienter).

C. Procès-verbal et audition (voir fiche 1)

- La victime désire-t-elle qu'une personne de confiance assiste à l'interrogatoire ?
Remarque : il convient de ne pas perdre de vue que le procureur du Roi ou le juge d'instruction peuvent refuser par une décision motivée la présence d'une personne déterminée lors de l'audition (voir circulaire ministérielle du 16 juillet 2001 relative à l'enregistrement audiovisuel de l'audition des mineurs victimes ou témoins d'infractions).
- La victime doit être accueillie dans un local séparé à l'abri des regards indiscrets et avec suffisamment d'intimité et de discrétion.
- Le procès-verbal doit idéalement être rédigé par un seul rédacteur.
- L'audition se déroule de la manière suivante :
 - le fonctionnaire de police se présente et explique le déroulement de l'audition, ainsi que la nécessité de poser certaines questions qui pourraient choquer la victime.
 - **récit libre** de la victime (la victime s'exprime sans qu'on l'interrompe). Pendant ce récit libre, le rédacteur prend des annotations des points les plus importants.
 - au terme de cette première phase, le rédacteur peut poursuivre en posant des **questions générales** (éclaircir certains points abordés de manière incomplète ou omis lors du récit libre).
 - des **questions plus spécifiques** afin d'obtenir des détails, précisions concernant les faits. (par exemple : la victime a-t-elle changé de vêtements après l'agression, pris une douche, modifié de quelque manière que ce soit les lieux de l'infraction, ou quelque chose ...).
 - les questions plus intimes interviennent à la fin de l'audition.
- Dans certains cas, une intervention immédiate par rapport à l'auteur doit être envisagée.
- L'audition doit confirmer la présence ou l'absence d'une personne de confiance.
- Dans le cas où les faits ont été commis chez la victime, la victime doit donner son accord pour une visite domiciliaire.
- Expliquer l'utilité et recommander l'utilisation du S.A.S..

- Demander l'accord de la victime pour l'utilisation du S.A.S. et l'acter. En cas de refus, proposer à la victime de se rendre chez un médecin afin d'obtenir un certificat médical.
- Informer la victime que si elle le souhaite, un médecin de son choix peut l'assister lors de l'examen médical et ce, sans frais supplémentaire pour elle.

D. Avis magistrat (voir fiche 2)

- Pour tout viol ou attentat à la pudeur, le fonctionnaire de police doit se mettre en rapport avec le procureur du Roi pour recevoir des instructions et se ranger à celles-ci.

E. Constatations (voir fiche 3 et fiche 4)

- Exploitation des traces et utilisation du S.A.S.

F. Assistance policière aux victimes (voir fiche 5)

Fiche 1 : procès-verbal et audition

Procès-verbal

1. Saisine;
2. Relation des faits;
3. Audition du plaignant (personne de confiance, victime ou témoin);
4. Constatations (traces,...). Jonction de photos, plan, ...;
5. Accord S.A.S.. Si la plaignante est la victime : lui demander son accord afin de procéder au S.A.S.;
6. Description / identification de l'auteur;
7. Antécédents de l'auteur (BR, antécédents judiciaires, connu dans le système polis,...);
8. Avis magistrat : lui demander l'autorisation de l'exécution du S.A.S.;
9. Exécution des instructions du magistrat;
10. Exécution du S.A.S. et jonction des divers documents (le réquisitoire médecin, prestation de serment, mémoires de frais judiciaires en deux exemplaires.);
11. Saisie du S.A.S. scellé, important : mention du numéro du S.A.S. et dépôt/sortie du Greffe;
12. Dépôt S.A.S. au laboratoire désigné;
13. Audition(s) du ou des témoins;
14. Enquête périphérique (professeurs, voisins, ...);
15. Audition de l'auteur : ne pas oublier de lui demander son accord quant au prélèvement ADN ainsi que pour la perquisition. Si l'auteur n'a pu être identifié procéder à son signalement;
16. Perquisition;
17. Avis magistrat;
18. Exécution des instructions du magistrat;
19. Avis de mise à disposition;
20. Saisie et dépôt/sortie du prélèvement ADN ne pas oublier d'en mentionner le numéro;
21. Dépôt du prélèvement ADN au laboratoire désigné;
22. Transmission d'une copie conforme du PV au Parquet Famille dans le cas d'un mineur en danger;
23. Jonction des annexes.

Audition circonstanciée de la victime

- Qui ? (*identité, signalement le plus complet de l'auteur : physique; attitudes, posture, manières, détails vestimentaires, moyen de transport*);
- A fait quoi ? (*+ éléments constitutifs de l'infraction*);
- Comment ? (*détails de l'exécution; description activités sexuelles de l'agresseur + ordre dans lequel elles se sont déroulées*);
- A qui ? (*identification de la victime*);
- Où ? (*adresse et lieu le plus précis possible + description*);
- Quand ? (*et combien de fois ?*);
- Qui le sait? Comment? Comment a réagi chaque personne qui le sait et pourquoi ?

- Quelles en sont les conséquences ?
 - * pour la victime (*blessure, danger actuel, préjudice, traumatisme*)
 - * pour l'auteur (*blessures*)
 - * pour des tiers
- Comment a réagi la victime ?
 - * durant les faits (*coups, cris, résistance physique, verbale ou passive*)
 - * après les faits (*douche, examen médical*)
- Comment a réagi l'auteur ?
 - * par rapport à la résistance de la victime
 - * a-t'il présenté une dysfonction sexuelle
 - * a-t'il modifié son comportement à un moment quelconque
 - * a-t'il pris des précautions quelconques afin d'éviter que la police ne puisse établir un lien entre lui et les faits?
 - * l'auteur a-t'il dit quelque chose : *quoi, tonalité ...*
 - * l'auteur a-t'il emporté quelque chose avec lui en quittant les lieux des faits
- Y a-t'il des traces exploitables ?
 - * sur la victime
 - * sur les lieux
- La victime
 - * a-t'elle besoin de soins
 - * désire-t'elle la présence d'une personne de confiance
 - * marque-t'elle son accord pour une éventuelle utilisation du S.A.S.
 - * si oui, désire-t'elle la présence d'un médecin de confiance

Fiche 2 : avis magistrat

Le policier est tenu de donner connaissance des faits au Procureur du Roi. Une fois informé ce dernier va diriger l'enquête avec l'assistance des officiers de police judiciaire.

A quel moment aviser le magistrat ?

Le policier saisi avertira immédiatement le magistrat de garde par téléphone.

En pratique:

- après avoir recueilli les premiers éléments et avoir procédé, si possible, à l'audition de la victime.
- préalablement à l'utilisation du set d'agression sexuelle pour la victime et du prélèvement d'ADN pour le suspect (accord du magistrat obligatoire lorsque l'utilisation du S.A.S. intervient dans le délai du flagrant délit ou lorsque la victime majeure donne son consentement).
- ! Si la victime est mineure d'âge, l'avis au magistrat doit être préalable à son audition, car le magistrat peut décider que l'audition soit différée et/ou vidéofilmée et exécutée par un fonctionnaire de police spécialisé (cf circulaire ministérielle du 16/07/01).
- spontanément ou à sa demande afin de lui communiquer les résultats de certaines étapes de l'enquête, en vue d'une éventuelle réorientation de l'enquête, d'instructions particulières ou d'obtention de mandats pour lesquels le magistrat du parquet doit requérir un Juge d'Instruction.

Que faut-il lui communiquer ?

- Tous les éléments d'enquête déjà recueillis (identité(s), où, quand, comment etc).
- Premières mesures prises.
- Mesures envisagées (exemples : descente laboratoire proposé car traces exploitables, pratique du S.A.S., etc)
- Si la victime marque ou non son accord (+ motivation).
- Eventuels antécédents du suspect.

Lors du même avis Magistrat

- Prendre note des instructions données, les notifier dans le procès-verbal et y donner suite dans les meilleurs délais.

! Aviser le Magistrat en cas de non consentement du suspect pour une visite domiciliaire (il pourra ainsi éventuellement requérir un Juge d'Instruction en vue de la délivrance d'une ordonnance de perquisition).

Remarque

Le magistrat :

- décide si l'audition, vu les circonstances, doit ou non être enregistrée en studio vidéo et si la présence d'un psychologue-expert est requise.

- peut ne pas autoriser une personne de confiance pourtant choisie par l'enfant à assister à ses auditions.
- décide de la privation de liberté et de la mise à disposition du suspect.

Fiche 3 : préservation des traces

A titre d'information préalable, le guide pratique de protection, de prélèvement et de conservation des traces est repris dans le guide d'intervention de terrain mis à disposition des services de police dans l'ISLP.

<u>A. SUR LA VICTIME</u>		
Matériel		
- appareil photographique - vêtements de rechange - sacs en papier - gants		- Tenir compte du délai écoulé entre la plainte et les faits - Adapter en fonction de la situation (victime au commissariat, patrouille sur place) - Accord de la victime
Traces	Moyens	Destination
vêtements (sous-vêtements, mouchoirs...) ▶ prévoir des vêtements de rechange	- sac en papier distinct par pièce saisie (préservation des traces > ADN) - gants - photos	Greffe Jonction au PV
corps (en tenant compte de la pudeur) ▶ traces de violence visibles sur le visage, les bras, les jambes	- photos	Jonction au PV
divers (GSM -, matériel informatique, documents...) ▶ objets intervenants dans le dossier au sens large	- gants - sachets de saisie	Greffe

B. SUR LES LIEUX

B. SUR LES LIEUX		
Matériel		
<ul style="list-style-type: none"> - appareil photographique - craies - cônes - banderoles - scellés - gants - divers 	<ul style="list-style-type: none"> - Avis magistrat en vue du passage du laboratoire de police (toujours préférable en raison de la présence éventuelle de traces non visibles à l'oeil nu (substances séminales, empreintes..), indispensable en cas de traces non transportables) - Instaurer une zone d'exclusion judiciaire - Maintenir les lieux en état - Protéger les traces si nécessaire 	
Traces	Moyens	Destination
constatations générales sur les lieux et aux alentours (caméra?)	photos en appui d'une description détaillée	Jonction au PV
support de traces potentielles - traces ADN (sperme, salive..) ▶ draps, essuies, mouchoirs, préservatifs, literies, mégots, sol... - traces papillaires (empreintes) ▶ sur support transportable	<ul style="list-style-type: none"> - gants - sac en papier distinct par pièce saisie (préservation des traces > ADN) - sachet ou boîte 	Dépôt au greffe Laboratoire de police scientifique
divers (GSM - médicaments, matériel informatique, documents...) ▶ objets intervenants dans le dossier au sens large	<ul style="list-style-type: none"> - gants - sachet de saisie 	Greffe

C. SUR LE SUSPECT

<u>C. SUR LE SUSPECT</u>		
Matériel		
<ul style="list-style-type: none"> - appareil photographique - vêtements de rechange - sacs en papier - gants - écouvillons stériles (fournis par l'INCC) 	<p>PRELEVEMENT ECHANTILLON DE COMPARAISON EN VUE IDENTIFICATION ADN</p> <p>Avis du magistrat et accord du suspect majeur sinon Juge d'Instruction, requis par le PR</p> <p>Recueillir l'accord écrit de la personne majeure et l'aviser du contenu de l'art. 44 ter CIC (1)</p> <p>PV distinct: date et heure du prélèvement, n° dossier répressif, N° dépôt au greffe, nom du PR/JI ordonnant le prélèvement, identité et sexe du suspect, conditions de prélèvement</p>	
Traces	Moyens	Destination
vêtements (décrits par la victime, sous-vêtements, mouchoirs...)	<ul style="list-style-type: none"> - sac en papier distinct par pièce saisie (préservation des traces > ADN) - gants - photos 	<p>Greffe</p> <p>Jonction au PV</p>
corps (en tenant compte de la pudeur) ▶ traces de violence visibles sur le visage, les bras, les jambes (*)	<ul style="list-style-type: none"> - photos <p><i>(*) le cas échéant, suggérer une exploration corporelle qui doit être ordonnée par le juge d'instruction et effectuée par un médecin légiste</i></p>	<p>Jonction au PV</p>
divers (GSM - matériel informatique, documents...) ▶ objets intervenants dans le dossier au sens large	<ul style="list-style-type: none"> - gants - sachet de saisie 	<p>Greffe</p>
Prélèvement d'échantillon en vue d'une comparaison ADN (par ordre de préférence)	<p>1. Muqueuse buccale ▶ par OPJ ou médecin ▶ ni fumer ni boire 1/2 h à 1h avant le prélèvement ▶ laisser le suspect placer les écouvillons dans l'étui (Matériel INCC)</p> <p>ou</p> <p>2. Prélèvement de bulbes pileux ▶ par OPJ ou</p>	<p>Greffe sauf avis contraire du Magistrat</p>

	<p>médecin ▶ arracher 5 à 10 cheveux avec racine (gants et pincette, sachet)</p> <p>ou</p> <p>3. Prélèvement sanguin ▶ uniquement par médecin (vénule à placer au frigo)</p>	
--	---	--

(1) art. 44 ter CIC § 3 :

..... L'accord de l'intéressé ne peut être donné que si le Procureur du Roi a informé celui-ci (sic : personne majeure) des circonstances de l'affaire. Le Procureur du Roi informe également l'intéressé du fait que si l'analyse ADN de comparaison établit un lien positif avec le profil ADN de la trace concernée, son profil pourra être relié, dans la banque de données ADN « criminalistique » aux profils d'autres affaires pénales. Il est fait mention de ces informations dans l'accord écrit de l'intéressé.....

Fiche 4 : set agression sexuelle

Victime

Greffe du tribunal
Correctionnel

Service de police

Procureur du Roi

Utilisation du S.A.S. : attention à ne pas mentionner le nom de la victime sur les prélèvements

A. Clôture de l'examen corporel

- le fonctionnaire reçoit du médecin le grand sac en papier contenant les vêtements et objets portés lors de l'agression. Attention : chaque pièce doit être placée dans un sachet indépendant et tous les sachets doivent être placés dans un grand sac en papier. Mentions à ajouter sur le grand sac : numéro d'identification du S.A.S. et numéro de notices.
- la boîte est scellée par le fonctionnaire de police au moyen des étiquettes de sécurité prévues (en présence du médecin et de la victime).
- le matériel non utilisé doit être replacé dans la boîte.
- si du matériel non conditionné a été utilisé, placer les prélèvements dans le sachet scellé par le fonctionnaire de police en présence du médecin et de la victime.
- le fonctionnaire de police reçoit un rapport médical sur page blanche sous enveloppe qu'il doit joindre au PV;
- il doit joindre les pages jaunes du rapport médical à la boîte ou au sachet contenant les échantillons prélevés;
- les pages bleues sont pour le médecin.

Remarques :

Si la personne s'est changée avant l'examen médical, l'inviter à remettre au service de police les vêtements et objets qu'elle portait au moment du fait.

Dans l'un et l'autre cas, le fonctionnaire de police - officier de police judiciaire - procède à la saisie des différentes pièces dans le respect des règles légales.

Faire un procès-verbal de saisie - dresser l'inventaire détaillé des pièces sur base des déclarations du médecin requis.

L'inventaire dressé en 2 exemplaires

- Premier annexé au sac (sans le nom de la victime)
- Deuxième annexé au procès-verbal.

Le sac est scellé par le fonctionnaire de police en présence du médecin et de la victime aux moyens des étiquettes prévues.

B. Acheminement du S.A.S.

Avant de procéder au transfert des vêtements et objets, passer au greffe correctionnel et inventorier le S.A.S. et les effets saisis.

Examen des pièces à conviction :

1. le fonctionnaire de police transmet les vêtements et objets au laboratoire de police technique et scientifique. Sur réquisition verbale du magistrat.
2. Confirmation par apostille.
3. Le fonctionnaire remet également une copie de l'inventaire de saisie et l'apostille.
4. En cas de résultats positifs du laboratoire, un PV est rédigé et transmis au procureur du Roi.
5. Les vêtements et objets sont remis au service de police verbalisant, accompagnés des prélèvements éventuels, en vue de leur acheminement vers les laboratoires d'analyses désignés.
6. Si plusieurs laboratoires désignés, chacun d'eux recevra les pièces qui leur sont destinées.
7. Si résultat négatif : - les vêtements et objets sont déposés au greffe du tribunal correctionnel par le service de police verbalisant.

Le S.A.S. doit être déposé dans les plus brefs délais au laboratoire d'analyse.

Si le S.A.S. ne peut être déposé dans le délai de 24 heures suivant le scellement du S.A.S., il est conservé au froid (au frigo).

Le fonctionnaire de police le dépose au laboratoire dès que possible et au plus tard 3 jours après le scellement.

Ainsi, si l'examen a lieu un vendredi soir ou en week-end, le S.A.S. sera amené au laboratoire le lundi qui suit dès sa première heure.

Fiche 5 : assistance policière aux victimes

1. Généralités

- La **rapidité de l'intervention**, le temps de réponse du service de police contacté, constitue une première attente concrète de la victime.
- Le fonctionnaire doit en priorité s'assurer qu'une **intervention médicale immédiate** n'est pas nécessaire.
- La victime doit avoir la possibilité de **téléphoner et d'avertir** sa famille ou ses proches. Si cela est nécessaire, le fonctionnaire de police s'en charge lui-même.
- Le rédacteur veillera à ce que la victime soit accueillie, dans la mesure du possible, dans un **local séparé avec suffisamment d'intimité et de discrétion**.
- Le fonctionnaire de police remet **une attestation de dépôt de plainte** (exemplaire en annexe).
- Le fonctionnaire de police informe de la possibilité de faire une déclaration de **personne lésée** (exemplaire en annexe) et des possibilités de récupération de biens confisqués ou volés.
- Le fonctionnaire doit proposer les principales **brochures d'informations** disponibles.

2. Orientation

- L'intervention du **service d'assistance policière aux victimes** (ex-BAV) est justifiée lorsque le fonctionnaire de police ne peut assister la victime à lui seul et de façon optimale, par exemple dans des situations de crise émotionnelle ou de victimisations très graves. La désignation d'un collaborateur spécialisé par zone vaut comme norme minimale pour assurer le fonctionnement de ce service. Cette personne doit être rappelable en permanence au sein de chaque zone.
- Le fonctionnaire de police informe de l'existence des **services d'aide aux victimes** et lui propose un renvoi vers ceux-ci. Le fonctionnaire de police complète, avec l'accord de la victime, un formulaire de renvoi vers le service d'aide aux victimes (exemplaire en annexe) en précisant qu'un collaborateur de ce service prendra ultérieurement contact avec elle. Il convient d'expliquer à la victime qu'il s'agit d'une offre de renvoi et qu'il n'y a aucun engagement ou obligation de sa part. Le formulaire de renvoi exprime le souhait de la victime d'être contactée par le service d'aide aux victimes. La victime marque son accord en apposant sa signature sur le formulaire de renvoi. En cas d'urgence et avec l'accord de la victime, le fonctionnaire de police prend également directement contact par téléphone avec le service d'aide aux victimes. Le fonctionnaire de police mentionne dans le procès-verbal cette offre d'orientation par formulaire mais n'indique pas la décision de la victime. Le formulaire complété est alors transmis le plus rapidement possible et au plus tard le deuxième jour ouvrable au service d'aide aux victimes.
- Le fonctionnaire de police informe de l'existence des **services d'accueil des victimes** localisés au sein des parquets et tribunaux.

3. Reprise de contact

- La reprise de contact quelque temps après les faits peut être utile pour la victime mais aussi pour le service de police. Le fonctionnaire de police peut à cette occasion **compléter les informations remises et tâcher de répondre à des éventuelles questions**. De même, cette reprise de contact peut permettre à la victime de donner à la police des informations complémentaires.

ATTESTATION DE DEPOT DE PLAINTE (à conserver)

Zone de police de

- adresse
- téléphone
- fax
- heures d'ouverture

Madame, Monsieur,

Cette plainte sera transmise au Procureur du Roi près le tribunal de première instance de .
Après enquête, ce magistrat décidera de la suite à lui donner.

A ce stade de la procédure vous êtes **plaignant(e)**, ce qui vous permet de recevoir une copie du texte de votre audition qui vous est délivrée gratuitement.

Afin d'être d'informé(e) de la suite réservée à votre plainte, vous avez la possibilité de remettre en personne ou par l'intermédiaire de votre avocat une "déclaration de personne lésée" au secrétariat du parquet*. Vous trouverez un formulaire de "déclaration de personne lésée" en annexe.

Dès la remise du formulaire "déclaration de personne lésée", vous aurez la qualité de **personne lésée**. Ceci vous permet d'être informé(e) de l'éventuel classement sans suite* et de son motif, de l'ouverture d'une instruction* et de la fixation d'une date d'audience devant les juridictions d'instruction* et de jugement*.

Si vous voulez obtenir réparation du dommage subi, il n'est pas suffisant d'être plaignant(e) ou personne lésée, vous devez acquérir la qualité de **partie civile**. Pour ce faire vous pouvez vous constituer partie civile :

- soit devant le juge d'instruction;
- soit devant les juridictions d'instruction;
- soit devant la juridiction de jugement.

Il existe au parquet du Procureur du Roi un **Service d'accueil des victimes**, qui, pendant les heures de bureau, se tient à votre disposition pour informations spécifiques relatives à la procédure judiciaire. Les assistants de justice chargés de l'accueil des victimes peuvent également vous soutenir et vous assister tout au long de la procédure judiciaire. De plus, en fonction de la problématique, ils peuvent également vous orienter vers les services (d'aide) compétents.

Vous pouvez également vous adresser au **Service d'aide aux victimes** pour obtenir une aide psychosociale, une aide pratique dans vos démarches ou des informations. Cette aide est gratuite. Si vous avez autorisé la police à communiquer vos coordonnées au Service d'aide aux victimes, celui-ci prendra lui-même contact avec vous dans les meilleurs délais.

Je vous prie d'agréer l'assurance de mes sentiments distingués.

Le verbalisant

Nom :
Grade :
Date :

Numéro de dossier : Date des faits : Date du dépôt de la plainte : Identité(s) du (des) plaignant(s) : Destinataire : Parquet du Procureur du Roi de l'arrondissement judiciaire de

Lexique

Classement sans suite : décision du parquet de ne pas donner de suite à la plainte. Le classement sans suite n'empêche pas la victime de se constituer partie civile.

Instruction : enquête dirigée par un juge d'instruction dans le but de rechercher les auteurs des infractions et de rassembler les preuves.

Juridiction d'instruction : tribunal qui décide du sort de l'affaire à la fin de l'instruction.

Juridiction de jugement : tribunal où siège le magistrat qui se prononce sur le fond de l'affaire.

Parquet : organe veillant à faire appliquer la loi pénale et à défendre les intérêts de la société. Il peut soit poursuivre le suspect devant le juge pénal, soit renoncer à le poursuivre en classant le dossier sans suite, en proposant une médiation entre l'auteur et la victime ou en proposant à l'auteur de l'infraction de payer le montant d'une transaction. Au niveau de l'arrondissement judiciaire, le parquet est composé du procureur du Roi et de ses substituts.

Adresses utiles

Service d'accueil des victimes

Service d'aide aux victimes

DECLARATION DE PERSONNE LESEE

(document à remettre en personne ou par un avocat au secrétariat
du parquet du procureur du Roi à l'adresse suivante :)

**Je déclare être personne lésée dans le cadre du dossier dont le numéro est le suivant :
..... (ce numéro qui vous a été indiqué par la police doit être rappelé
dans toute correspondance ultérieure)**

1. Mon identité :

Nom :
Prénom(s) :
Lieu et date de naissance :
Profession :
Domicile :
Intervenant en qualité de représentant légal de :
(dans ce cas précisez cette qualité.....)

2. Les faits pour lesquels je déclare être lésé(e) sont les suivants :

Lieu des faits :
Date des faits :
Personne(s) ayant occasionné le dommage :
Nature de l'infraction :

3. Le dommage que je subis est de nature (pièces justificatives éventuelles à joindre) :

- corporelle :
 matérielle :
 autre, à savoir :
 absence de dommage

4. (à compléter uniquement si la mention « absence de dommage » a été cochée ci-dessus) :

L'intérêt personnel à me présenter comme personne lésée est le suivant :

.....
.....
.....

Je souhaite que cette déclaration soit jointe au dossier après que le parquet en ait dressé acte et, qu'en conséquence, je sois informé(e) de la décision que le procureur du Roi prendra à la fin de l'enquête. Je serai également averti(e) du déroulement de ce dossier, notamment de la mise à l'instruction et des fixations qui interviendront devant les juridictions d'instruction et de jugement. Je sais en outre qu'il m'est possible de faire joindre au dossier tout document que j'estime utile.

Fait à..... le.....
(Signature)

Formulaire de renvoi vers le « service d'aide aux victimes »

Je soussigné(e),

autorise le « service d'aide aux victimes » de

à me contacter au sujet de ma plainte relative à

.....

Adresse de la victime :

.....

.....

Numéro de téléphone de la victime :

Nom et grade du verbalisant :

Numéro de procès-verbal :

Service de police :

.....

Date du dépôt de plainte :

Signature de la victime et date :

Formulaire à renvoyer le plus rapidement possible et au plus tard le deuxième jour ouvrable au «service d'aide aux victimes ».

Annexe 3

Description du kit de prélèvement buccal

Institut National de Criminalistique et Criminologie

Kit de prélèvement de référence pour analyse génétique

Les expertises en identification génétique sont de plus en plus demandées en matière pénale. L'identification reposant toujours sur une comparaison avec un profil ADN obtenu à partir de prélèvements de référence, il est essentiel que la qualité de ces prélèvements soit irréprochable.

Le prélèvement de salive présente des avantages pratiques évidents puisque, contrairement au prélèvement de sang, il ne doit pas être obligatoirement réalisé par un médecin. Cependant, de par sa nature, il est beaucoup plus sensible à la dégradation et à la contamination que le sang et exige donc des conditions de prélèvement et de conservation strictes.

Des directives précises et un kit standardisé étaient clairement sollicitées par les services de police.

Un kit de prélèvement de cellules de la muqueuse buccale par frottis est disponible à l'I.N.C.C. Ce kit, développé à l'Université de Berne, a été adapté à notre demande. Lors de leur réunion du 16 décembre 1999 à l'I.N.C.C., les laboratoires belges d'analyse ADN actifs en criminalistique ont approuvé ce kit à l'unanimité.

Le kit Clue™ Profile Collector est composé des éléments suivants :

- un mode d'emploi dans les trois langues nationales.;
- 2 écouvillons stériles de type « buccal scrapes » emballés individuellement ;
- Une paire de gants jetables ;
- Une boîte en carton dans laquelle seront emballés les prélèvements ;
- 3 scellés.

Chaque kit se présente en emballage stérile et permet d'effectuer deux prélèvements sur une personne.

La boîte en carton, pliée et scellée par l'opérateur, permet le séchage et la conservation de l'échantillon à l'abri de la lumière et à température ambiante. Cette caractéristique est un avantage indéniable de ce kit.

ci-contre, photographie du kit dans sa version de base

Institut National de Criminalistique et Criminologie

Nous tenons le kit Clue™ Profile Collector à la disposition des médecins légistes et des services de Police, en particulier, des laboratoires de police technique et scientifique, sur simple demande au

Service Gestion des Dossiers
Tel : 02 240 05 39 ou 02 240 05 44
Fax : 02 240 05 01
baudouin.goormans@just.fgov.be

Toute question technique et scientifique peut être adressée à

Pierre Van Renterghem, dr.sc.
Chef de section Biologie
Tel : 02 243 46 45
pierre.vanrenterghem@just.fgov.be

Annexe 4

Examen médical au sein d'un service hospitalier

Procédure à suivre au sein d'un service hospitalier

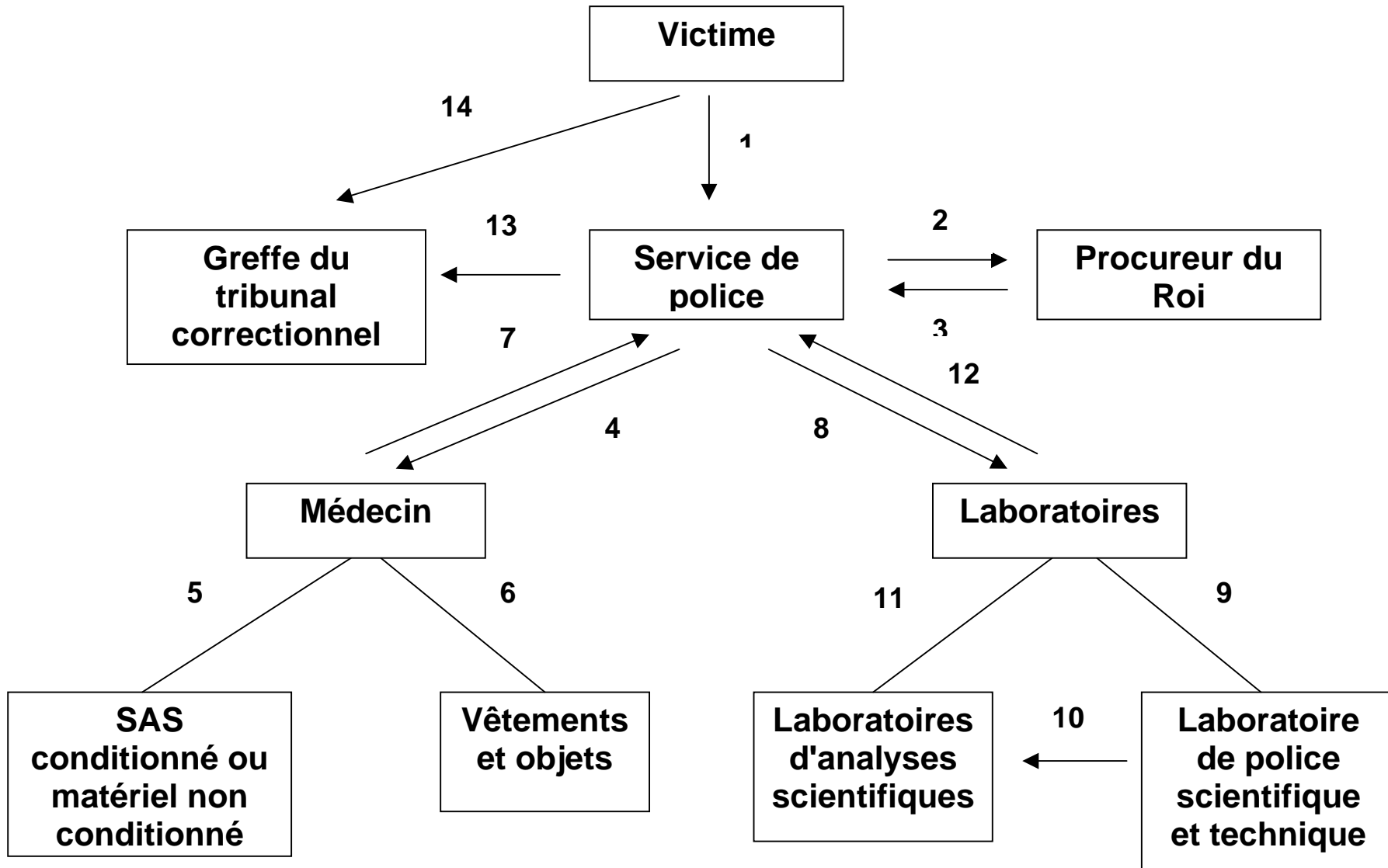
- Un membre de l'équipe infirmière du service des urgences accueille la patiente (empathie).
- Il/elle contrôle auprès des accompagnateurs la présence des documents suivants :
 - réquisitoire de l'autorité judiciaire
 - mémoire de frais de justice
 - prestation de serment
- Auprès de la patiente et dans un local adéquat, l'infirmier responsable du service des urgences :
 - évalue sommairement l'étendue des lésions physiques et l'impact psychologique de l'agression afin de déterminer la séquence des interventions médicales en fonction de leur priorité : gynécologique (SAS et évaluation de la nécessité d'une prophylaxie pour le VIH), médicale, chirurgicale, psychiatrique;
 - demande à la patiente si elle sait pourquoi elle vient au service des urgences et l'informe de ce qui va se passer (explication technique du SAS, but de la procédure, pourquoi maintenant...). Attention la procédure SAS peut constituer une 2e agression physique et psychologique;
 - contacte un proche si la victime le souhaite.
- Consultation gynécologique ou psychiatrique en fonction de l'intensité de la demande perçue.

Si possible faire précéder la consultation gynécologique afin de diminuer la contamination des prélèvements. Pour la même raison, le gynécologue et l'infirmier qui l'assiste doivent porter une blouse, un masque, un bonnet et des gants pour effectuer la procédure SAS de manière optimale.

- Parallèlement à la procédure légale, les divers intervenants (gynécologue, psychiatre, médecin, chirurgien) établissent un dossier médicale à usage interne qui permettra de suivre la patiente ultérieurement.
- Eviter d'emmener dans un même service la victime et l'agresseur.
- Si cela est inévitable, faites les examiner par des médecins différents et par principe évitez de porter un jugement sur le présumé agresseur et sur la victime.
- L'orientation (hospitalisation ou prise en charge ambulatoire) est décidée collégialement (psychiatre, gynécologue et infirmier) et tient compte de l'entourage de la patiente agressée.

Annexe 5
Acheminement du SAS

Acheminement du SAS

1. La victime de viol ou d'attentat à la pudeur se rend au service de police pour porter **plainte**.
2. Le fonctionnaire de police **se met en rapport avec le procureur du Roi** pour recevoir ses instructions.
3. Le procureur du Roi prend la **décision** d'utiliser le SAS et **désigne le médecin** ainsi que **le laboratoire d'analyses scientifiques**.
4. Le fonctionnaire de police se rend avec la victime chez le médecin requis pour l'**examen médical**.
5. Le médecin procède à l'examen médical en utilisant le **SAS conditionné** ou le **matériel non conditionné**.
6. Les vêtements et objets de la victime sont mis dans un **grand sac en papier**.
7. Le fonctionnaire de police procède aux **scellés** du SAS conditionné ou du matériel non conditionné, ainsi qu'à l'**inventaire** des différentes pièces en vue de leur saisie et dépôt au greffe.
8. Sur **apostille du procureur du Roi**, le fonctionnaire de police transmet le SAS conditionné ou le matériel non conditionné aux laboratoires désignés.
9. Les **vêtements et objets** sont analysés par le **laboratoire de police scientifique et technique**.
- 10 Lorsque les résultats du laboratoire de police scientifique et technique sont **positifs**, ils sont transmis au laboratoire d'analyses scientifiques. (s'ils sont négatifs : voir point 12)
- 11 **Le(s) laboratoire(s) d'analyses scientifiques** analyse(nt) **le SAS conditionné** ou **le matériel non conditionné**.
N.B. :Lorsque le laboratoire de police scientifique et technique ne dispose pas de l'infrastructure nécessaire pour examiner les vêtements et objets, le laboratoire d'analyses scientifiques s'en charge directement.
- 12 Le SAS conditionné ou le matériel non conditionné, ainsi que les vêtements et objets sont transmis au **service de police**.
- 13 Le fonctionnaire de police dépose les différentes pièces au **greffe du tribunal correctionnel**.
- 14 Si les vêtements et objets n'ont pas pu servir de pièces à conviction, ils sont restitués après l'enquête. Dans le cas contraire, la victime peut introduire une **requête en cessation** au secrétariat du parquet afin de récupérer ses vêtements et objets conservés au greffe du tribunal correctionnel.

Annexe 6

**Proposition de réquisitoire pour obtenir une
comparaison d'un profil génétique avec les
banques de données « Criminalistique » et de
« Condamnés »**

Institut National de Criminalistique et Criminologie

Proposition de réquisitoire pour obtenir une comparaison d'un profil génétique avec les banques de données « Criminalistique » et de « Condamnés ».

Préambule

Aux fins d'enregistrement dans les banques de données, l'expert doit disposer des informations prévues par la loi, soit :

- le profil ADN obtenu au départ de la trace découverte de cellules humaines (autrement dit, les traces litigieuses),
- le numéro de notice du dossier répressif,
- le nom du magistrat chargé du dossier répressif,
- les coordonnées du laboratoire qui a établi le profil ADN ainsi que le numéro de dossier,
- la nature biologique de la trace,
- le sexe de la personne dont provient la trace ,
- le cas échéant, le numéro de code attribué par le magistrat et permettant de relier le profil ADN au nom de la personne concernée.

L'envoi des données pour alimenter les fichiers doit être explicitement demandé par le magistrat requérant à l'expert désigné pour l'analyse des pièces à conviction au moyen d'une formule du type :

« X requiert l'expert Y aux fins de (*description de la mission d'expertise*) et de transmettre à l'INCC :

- les profils génétiques obtenus au départ des traces litigieuses en vue d'un enregistrement dans la banque de données ADN;
- les profils génétiques de référence de personnes suspectes dont la comparaison avec le profil d'une trace de cellule humaine découverte et recueillie dans le cadre de l'affaire s'est révélée positive, en vue de leur comparaison avec la banque de données ADN ».

Institut National de Criminalistique et Criminologie

Proposition de réquisitoire

**PARQUET DU
PROCUREUR DU ROI**

**CABINET DU
JUGE D'INSTRUCTION**

M.Réf.

Bruxelles, le

Nous, _____, juge d'instruction/substitut du procureur du
Roi près le tribunal de première instance de _____,

Requérons Dr Pierre VAN RENTERGHEM
DNA Index System
Institut National de Criminalistique et de Criminologie
Chaussée de Vilvorde, 98-100,
B - 1120 – BRUXELLES

Après avoir prêté serment,

avec pour mission, en s'entourant de tous renseignements utiles,

- de réceptionner les données transmises par l'expert en identification génétique,
- d'enregistrer ces données dans la banque de données nationale de l'INCC,
- fichier « Criminalistique »
- fichier « Condamnés »
- de comparer ces données avec les données antérieurement enregistrées.

Il dressera de ses constatations un rapport fidèle et circonstancié et prêtera par écrit, immédiatement avant la signature dudit rapport, le serment suivant :

Je jure avoir rempli ma mission en honneur et conscience, avec exactitude et probité.

Il déposera son rapport en triple exemplaire dans les meilleurs délais.

Bruxelles, le
Signature

Institut National de Criminalistique et Criminologie

Pour tout renseignement complémentaire :

Dr Pierre Van Renterghem.
Tel : 02/243 46 45
Pierre.VanRenterghem@just.fgov.be

Annexe 7

Services d'accueil des victimes et services d'aide aux victimes

Préambule

Il existe au parquet du Procureur du Roi un **Service d'accueil des victimes**, qui, pendant les heures de bureau, se tient à disposition des victimes pour informations spécifiques relatives à la procédure judiciaire.

Les assistants de justice chargés de l'accueil des victimes peuvent également soutenir et assister les victimes tout au long de la procédure judiciaire. De plus, en fonction de la problématique, ils peuvent également les orienter vers les services (d'aide) compétents.

Les victimes peuvent également s'adresser au **Service d'aide aux victimes** pour obtenir une aide psychosociale, une aide pratique dans leurs démarches ou des informations. Cette aide est gratuite. Si les victimes autorisent la police à communiquer leurs coordonnées au Service d'aide aux victimes, celui-ci prendra lui-même contact avec elles dans les meilleurs délais.

Services d'accueil des victimes

- Services francophones d'accueil des victimes

Place Chalbert bâtiment B, 6700 ARLON
Tél. 063/21.44.55

Rue des Quatre Bras 13, 1000 BRUXELLES (section droit commun)
Tél. 02/508.72.71

Rue de la Régence 63, 1000 BRUXELLES (section jeunesse & roulage)
Tél. 02/519.89.05

Avenue Général Michel, 6000 CHARLEROI
Tél. 071/23.65.89

Rue de Maibes 5, 5500 DINANT
Tél. 082/21.38.12

Rue Aachenerstrasse 62, 4700 EUPEN
Tél. 087/59.46.00

Quai d'Arona 4, 4500 HUY
Tél. 085/24.45.47

Rue du Palais 44, 4000 LIEGE (section droit commun)
Tél. 04/220.02.68

Bd. de la Sauvenière 34-36, 4000 LIEGE (section jeunesse & roulage)
Tél. 04/230.51.19

Rue V. Libert 9, 6900 MARCHE-EN-FAMENNE
Tél. 084/31.09.85

Chaussée de Binche 101, 7000 MONS

Tél. 065/39.50.31

Place du Palais de Justice, 5000 NAMUR
Tél. 081/25.18.25

Rue Saint-Roch 8, 6840 NEUFCHATEAU
Tél. 061/27.51.84

Rue des Frères Grislein 21, 1400 NIVELLES
Tél. 067/88.27.85

Place Reine Astrid 5, 7500 TOURNAI
Tél. 069/25.31.32

Rue du Tribunal 4, 4800 VERVIERS
Tél. 087/32.37.83

- Services néerlandophones d'accueil des victimes

Britse Lei 55, 2000 ANTWERPEN
Tel. 03/216.54.20

Kazernevest 3, 8000 BRUGGE
Tel. 050/47.34.36 (ou 37)

Quatre Brasstraat 13, 1000 BRUSSEL (section droit commun)
Tel. 02/508.72.94

Regentschapsstraat 63, 1000 BRUSSEL (section jeunesse et roulage)
Tel. 02/519.89.45

Zwarte Zustersstraat 2-6, 9200 DENDERMONDE
Tel. 052/25.15.16 (17 ou 18)

Koophandelsplein 23, 9000 GENT
Tel. 09/267.41.11

Thonissenlaan 75, 3500 HASSELT
Tel. 011/24.66.50 (ou 51)

D'Hondtstraat 13, 8900 IEPER
Tel. 057/23.96.40

Burg. Nolfstraat 10 A, 8500 KORTRIJK
Tel. 056/26.95.32 (ou 35)

Smoldersplein 5, 3000 LEUVEN
Tel. 016/21.45.50 (51, 52 ou 58)

Keizerstraat 20, 2800 MECHELEN
Tel. 015/28.81.11

Bourgondiëstraat 5, 9700 OUDENAARDE
Tel. 055/33.16.20

Kielenstraat 24/1, 3700 TONGEREN
Tel. 012/39.96.02 (ou 03)

Begijnenstraat 3, 2300 TURNHOUT
Tel. 014/47.16.40 (ou 45)

P. Benoitlaan 2, 8630 VEURNE
Tel. 058/29.63.83 (ou 84)

Services d'aide aux victimes

Permanences "Aide aux Victimes" des services d'aide sociale aux justiciables

Arrondissement judiciaire d'Arlon
Place des Fusillés bloc II bureau 44
6700 Arlon
063 24 44 64

Arrondissement judiciaire de Charleroi
Rue Léon Bernus 27
6000 Charleroi
071 27 88 00

Arrondissement judiciaire de Dinant
Rue PJ Lion 3
5500 Dinant
082 22 73 78

Arrondissement judiciaire de Liège II
Rue Saintlambert 84
4040 Herstal
042 64 91 82

Arrondissement judiciaire de Huy
rue Rioul 24
4500 Huy
085 21 65 65

Arrondissement judiciaire de Neufchâteau
Place Communale 21-25
6800 Libramont
061 29 24 95

Arrondissement judiciaire de Liège I
RUE DU PARC, 79
4020 Liège
043 40 37 90

Arrondissement judiciaire de Marche
Vielle route de Liège n°5
6900 Marche
084 44 56 86

Arrondissement judiciaire de Mons

Chaussée de Roeulx 51d
7000 Mons
065 35 53 96

Arrondissement judiciaire de Namur
Rue Armée Grouchy 20b
5000 Namur
081 74 08 14

Arrondissement judiciaire de Nivelles
Rue Sainte-Anne 2
1400 Nivelles
067 22 03 08

Arrondissement judiciaire de Tournai
Rue de l'Athénée 11
7500 Tournai
069 77 73 43

Arrondissement judiciaire de Verviers
Rue de la Chapelle 69
4800 Verviers
087 33 60 89

Autres services francophones

Arrondissement judiciaire de Bruxelles I
Chaussée de Waterloo 41
1060 Bruxelles
025 34 66 66

Arrondissement judiciaire de Bruxelles II
Rue Haute 314 et 296b
1000 Bruxelles
025 37 66 10

- Services néerlandophones d'aide aux victimes

Anvers

CAW De Mare
ANTWERPEN (2020)
Lodewijk de Raetstraat 13 – Tel: 03/247.88.30
Fax: 03/247.88.39

CAW De Kempen
HERENTALS (2200)
Sint Jansstraat 17 – Tel: 014/23.02.42
Fax: 014/23.55.39

CAW Het Welzijnshuis
WILLEBROEK (2830)
G. Gezellestraat 54 – Tel: 03/886.28.10
Fax: 03/866.35.91

Brabant et Bruxelles

CAW Archipel-Groot Eiland

BRUSSEL (1000)

Groot Eiland 84 – Tel: 02/514.40.25

Fax: 02/512.67.38

HALLE (1500)

Deken Michielsstraat 48 – Tel: 02/361.09.16

Fax: 02/356.43.21

VILVOORDE (1800)

J.B. Nowélei 33 – Tel: 02/252.09.39

Fax: 02/253.74.39

DILBEEK (1700)

Roelandsveldstraat 22 – Tel: 02/569.04.45

Fax: 02/583.56.77

CAW Leuven

LEUVEN (3000)

Lepelstraat 9 – Tel: 016/27.04.00

Fax: 016/22.98.44

Limbourg

CAW Sonar

HASSELT (3500)

Plantenstraat 127 – Tel: 011/23.23.40

Fax: 011/23.23.49

CAW Sonar

TONGEREN (3700)

Maastrichtersteenweg 47 – Tel: 012/23.07.82

Fax: 011-012/39.33.20

SINT-TRUIDEN (3800)

Ursulinenstraat 7 - Tel: 011/68.86.00

Fax: 011/68.86.00

MAASMECHELEN (3630)

Heirstraat 247 – Tel: 089/77.38.34

Fax: 089/77.38.34

OVERPELT (3900)

Kerkdijk 4 – Tel: 011/64.13.50

Fax: 011/64.13.50

Oost-Vlaanderen

CAW 't Dak - Teledienst

DENDERMONDE (9200)

OLV Kerkplein 30 – Tel: 052/25.99.55

Fax: 052/22.54.81

SINT-NIKLAAS (9100)
Prins Albertlaan 35 – Tel: 03/776.82.71
Fax: 03/766.20.18

LOKEREN (9160)
Haarsnijderslaan 14 – Tel: 09/339.06.00
Fax: 09/348.49.31

NINOVE (9400)
Abdijstraat 81 – Tel: 054/31.89.30
Fax: 054/ 32.03.15

AALST (9300)
Botermelkstraat 177 – Tel: 053/77.61.16
Fax: 053/70.56.30

CAW Visserij
GENT (9000)
Visserij 153 – Tel: 09/225.42.29
Fax: 09/ 233.85.79

CAW Visserij – 't Eilandje Gent
GENT (9000)
Koopvaardijlaan 1 – Tel: 09/223.40.81
Fax: 09/223.98.90

CAW Zuid Oost-Vlaanderen – Afdeling Sociaal Huis Pandora
ZOTTEGEM (9620)
Grotenbergestraat 26 - Tel: 09/360.33.66
Fax: 09/361.206.57

CAW Zuid Oost-Vlaanderen
RONSE (9600)
Ponettestraat 87 – Tel: 055/20.83.32
Fax: 055/20.65.56

West-Vlaanderen

CAW De Viersprong
BRUGGE (8000)
Garenmarkt 3 – Tel: 050/47.10.47
Fax: 050/47.10.57

TORHOUT (8820)
's Gravenwinkelstraat 20 - Tel: 050/21.25.22
Fax: 050/21.61.04

TIELT (8700)
Stationstraat 44 bus 1 - Tel: 050/40.09.99

OOSTENDE (8400)
Nieuwpoortsesteenweg 85 - Tel: 059/50.28.82
Fax: 059/80.88.63

CAW Stimulans – Slachtofferhulp Waregem
MENEN (8790)
Koningstraat 5 - Tel: 056/51.44.13

CAW De Papaver
IEPER (8900)
H. Cartonstraat 10 – Tel: 057/20.51.86
Fax: 057/21.69.27

CAW De Papaver
VEURNE (8630)
Peter Benoitlaan 58 – Tel: 058/28.00.28
Fax : 058/28.00.20

CAW Stimulans
KORTRIJK (8500)
Groeningestraat 28 – Tel: 056/21.06.10
Fax: 056/21.06.40

CAW Stimulans – Slachtofferhulp Roeselare
ROESELARE (8800)
Iepersstraat 96 - Tel: 051/69.02.96
Fax: 051/69.59.06